

CARABET NATALIA

PROIECTARE ȘI DEZVOLTARE CURRICULARĂ
CICLUL II, MASRTER

NOTE DE CURS
(electronice)

Aprobat la Facultatea Formare Continuă UPS "Ion Creangă",
Catedra Management educațional

Suportul de curs este destinat masteranzilor Programului de studiu Management și consiliere în educația preșcolară, Metodologia educației preșcolare, dar și cadrelor didactice, metodiștilor, mentorilor, directorilor din instituțiile de educație și dezvoltare timpurie.

378.014.5

C 21

Carabet, Natalia

Proiectare și dezvoltare curriculară : Note de curs : Ciclul II, master [Resursă electronică]
/ Natalia Carabet ; Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău,
2018. – 1CD-ROM.

Bibliogr.: p.40.

ISBN 978-9975-46-380-5 : 50 lei.

378.014.5 : 37.091 (075.8)

Introducere

Notele de curs vin să completeze materialele didactice și applicative utilizate de cadrul didactic la cursul Proiectare și dezvoltare curriculară. Acest support propune unele texte (elaborate, selectate de autor sau împrumutate din documentele de politici educaționale) care favorizează învățarea de către studenți a procesului de studiere, completare, individualizare a curricula, de realizare a prevederilor curricula prin selectarea metodelor eficiente de lucru cu copiii. Notele de curs aduc studenților prin descriere unele experiențe educaționale din învățământul general dar și din experiența altor state, considerând că aceste informații contribuie pozitiv la formarea/ dezvoltarea studenților.

CURS: PROIECTARE ȘI DEZVOLTARE CURRICULARĂ
CICLUL II, MASRTER
UNITĂȚI TEMATICE/ TEME
CONFORM CURRICULA DISCIPLINEI:

Tema	Pagina
Tema 1. -Concept de curriculum. Evoluția conceptului curriculum. Definierea conceptului. Evoluția conceptului în diferite perioade istorice	9
Tema 2- Specificul educației copiilor de vîrstă timpurie și preșcolară. Diferențierea și individualizarea educației preșcolarelor	13
Tema 3- Curriculumul de educație timpurie și preșcolară- structură, specific. Ariile curriculare. Tipurile de obiective. Taxonomia lui B. Bloom. Operaționalizarea obiectivelor	22
Tema 4- Concept de integrare a conținuturilor. Integrarea în preșcolaritate. Evoluția conceptului de integrare. Sinonimia conceptului. Avantajele învățării integrate	26
Tema 5- Particularitățile învățării integrate. Integrarea conținuturilor. Planificarea integrată. Integrarea metodelor de predare.	30
Tema 6- Probleme ce însoțesc proiectarea, organizarea activităților integrate cu copiii. Rolul decisiv al educatorului în procesul de planificare, realizarea activităților integrate.	37
Tema 7- Rolul educatorului în realizarea curriculumului de educație timpurie și preșcolară. Documentarea educatorului. Pregătirea pentru activitate. Elaborarea planurilor activităților educaționale. Pregătirea mediului pentru învățare. Elaborarea materialelor didactice	40
Tema 8- Cerințe față de mediul educațional în contextul integrării conținuturilor Asigurarea mediului educațional motivator cunoașterii. Cerințe față de organizare mediului	47
Tema 9- Curriculum/programe alternative de educație a preșcolarelor (Pas cu pas, Waldorf) Specificul curriculumului, activităților sistemelor Pas cu pas, Waldorf	57
Tema 10- Curriculum/programe alternative de educație a preșcolarelor (Montessori, Freinet) Specificul curriculumului, activităților sistemelor Montessori, Freinet	59
Tema 11- Managementul activității integrate. Gestiunea timpului activității integrate. Planificarea activității integrate. Pregătirea copiilor. Gestiunea resurselor	65
Tema 12- Corelarea în timp a activității integrate cu alte tipuri de activități Periodicitatea organizării activităților integrate- altor tipuri de activități. Organizarea și deschiderea centrelor de educație pe durata zilei de lucru	67
Tema 13- Dezvoltarea curriculumului. Concept de dezvoltare curriculară. Strategii de dezvoltare curriculară	73
Tema 14- Strategii manageriale de îmbunătățire a curriculumului Analiza, compararea curriculumului. Strategii de îmbunătățire a curriculumului.	82
Tema 15- Management de curriculum. Gestiune, resurse, monitorizare, evaluare. Proiectare și planificare de curriculum	87

Tema 16- Principiul individualizării educației. Individualizarea învățării. Principii, forme de lucru, metodologie	88
Tema 17- Personalizarea conținuturilor în preșcolaritate. Personalizarea obiectivelor educaționale. Personalizarea conținuturilor, a metodologiei de predare/ învățare/ evaluare	103
Tema 18-- Strategii de evaluare a curriculumului. Concept de evaluare. Evaluarea documentelor de Stat. Metodologia și criteriile evaluării unui curriculum	105
Bibliografie	111

EVALUAREA I- Comunicări tematice, nestructurate ale studenților

Cerințele:

1. Să reflecte tema multidimensional (definiție, caracteristica tipurilor, elemente de structură, etc.)
2. Tema poate fi reflectată prin power point, discurs oral, training, activitate practică sau de simulare cu/ în grupul de studenți
3. Să se reflecte reperele teoretice (nume de autori, ani, alte date concrete- teorii, concepte,...), practica (recomandări metodologice, sugestii de îmbunătățire,...fișe de lucru,...)
4. Scurt dar clar

Criterii de apreciere

1. Tema reflectată din punct de vedere teoretic dar și practic- metodologic
2. Interesant, interactiv
3. Utilitate

Numele studentului	Tema comunicării
	Taxonomii educaționale (... , B.Bloom,...)
	Concept de diferențiere
	Concept de individualizare
	Concept de integrare
	Curriculum pentru copiii dotați
	Curriculum pentru copiii cu CES
	Cum se evaluează un curriculum?
	Conceptul /tipuri de curriculum în alte state
	Componentele unui curriculum bun. Ce componentă o dezvoltați? Cum ?
	Reciprocitatea mediilor curriculare
	Idealul educațional național. Scopul educației. Misiunea grădiniței
	Caracterizarea curriculumului preșcolar din alte state
	Regimul de lucru în grădinițele de peste hotare. Afirterccool
	Concept de alternative educaționale (în educația timpurie)

Descriptori de performanță:

puncte/ nota	10-9	8-7	6-5	4-1
condiții	condițiile respectate totalmente	lipsa de la susținerea publică	condiții respectate parțial, neclaritatea abordării temei	neprezentarea comunicării, lipsa din clasă

EVALUAREA II- CHESTIONAR REALIZAT INDIVIDUAL ÎN CLASĂ ȘI DISCUTAT, ARGUMENTAT PUBLIC

Chestionar

întrebare	răspuns	argument
1. curriculumul este		
2. avantajele curriculumului integrat sunt		
3. etapele proiectării unui curriculum au în vedere		
4. individualizarea ca proces contribuie la dezvoltarea unui curriculum pentru că		
5. am învățat din experiența altor state cu referire la curriculum că		

Descriptori de performanță:

puncte/ nota	10-9	8-7	6-5	4-1
condiții	chestionarul realizat corect, independent, cu mici inexactități, care se argumentează, argumentarea opiniei personale	chestionar completat incomplete sau incorrect (2 din 5)	chestionar completat incomplete sau incorrect (3 din 5)	lipsa din clasă, chestionar necompletat

EVALUAREA FINALĂ

Chestionar (evaluare combinată- scris, oral)

1. Unește corect, argumentează

concept	explicație	comentarii/ argumente
1. Individualizarea	... activității desemnează adaptarea activității de învățare (sub raportul conținutului, al formelor de organizare și al metodologiei didactice) la particularitățile copiilor (capacitate de învățare, motivație), la tipurile de individualități	
2. Diferențierea	... solicită observarea atentă, permanentă a copilului astfel încât echipa de educatori să știe care le sunt abilitățile, nevoile, interesele, caracteristicile, temperamentele, stilul de învățare	
3. Adecvarea individuală	... învățării semnifică adaptarea activității didactice la particularitățile individuale ale copilului. Individualizarea învățării nu este identică cu învățarea individuală (fiecare copil învață izolat de ceilalți)	
4. Individualizarea	... va fi reflectată în primul rând prin orar, care trebuie să asigure fiecărui copil timp pentru activitate și odihnă. Astfel, mobilierul, materialele și modul de aranjare al clasei trebuie să fie în directă concordanță cu un anumit stadiu de dezvoltare	
5. Individualizarea	în cadrul ... echipa de educatori facilitează și planifică spațiul în clasă, iar activitățile sunt proiectate astfel încât să fie adecvate nivelului de dezvoltare al fiecărui copil. Planul zilnic include o varietate de activități pentru copil – în grupuri de lucru mici sau individual – sub supravegherea învățătoarei sau fără supravegherea acesteia	
2. Selectează o întrebare din cele propuse. Pregătește răspunsul. argumentează		
	Ce înseamnă Curriculum individualizat?	
	Care este structura unui curriculum?	
	Ce înseamnă curriculum- sistem alternative de educație?	
	Enumerați 2-3 principii de elaborare a curricula	

Discriptori de performanță:

puncte/ nota	10-9	8-7	6-5	4-1
chestionar				
condiții	chestionarul	chestionar completat	chestionar	lipsa din clasă,

	realizat corect, independent, cu mici inexactități, care se argumentează	incomplete sau incorrect (2 din 5)	completat incomplete sau incorect (3 din 5)	chestionar necompletat
întrebări				
	este selectată și comentată cu exemple o întrebare, studentul lucrează independent	studentul selectează cu ajutorul profesorului întrebarea, răspuns incomplet sau fără argumente	răspuns incomplet	lipsa din clasă

LUCRUL INDIVIDUAL

tema	lucrul individual
Tema 1. -Concept de curriculum. Evoluția conceptului curriculum. Definierea conceptului. Evoluția conceptului în diferite perioade istorice	studiați două opinii a cercetătorilor moderni cu privire la curricula
Tema 2- Specificul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară. Diferențierea și individualizarea educației preșcolarelor	elaborați lista caracteristicilor și condițiilor educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară
Tema 3- Curriculumul de educație timpurie și preșcolară- structură, specific. Ariile curriculare. Tipurile de obiective. Taxonomia lui B. Bloom. Operaționalizarea obiectivelor	caracterizați structura curricula preșcolară
Tema 4- Concept de integrare a conținuturilor. Integrarea în preșcolaritate. Evoluția conceptului de integrare. Sinonimia conceptului. Avantajele învățării integrate	elaborați lista avantajelor (pentru copii) a învățării integrate
Tema 5- Particularitățile învățării integrate. Integrarea conținuturilor. Planificarea integrată. Integrarea metodelor de predare.	elaborați un proiect didactic integrat (tema și vârsta copiilor- la alegere)
Tema 6- Probleme ce însoțesc proiectarea, organizarea activităților integrate cu copiii. Rolul decisiv al educatorului în procesul de planificare, realizarea activităților integrate.	argumentați în scris, de ce educatorului în revine rolul decisiv în realizarea planificării de scurtă durată
Tema 7- Rolul educatorului în realizarea curriculumului de educație timpurie și preșcolară. Documentarea educatorului. Pregătirea pentru activitate. Elaborarea planurilor activităților educaționale. Pregătirea mediului pentru învățare. Elaborarea materialelor didactice	numiți 3-4 documente ale educatorului, structura acestora
Tema 8- Cerințe față de mediul educațional în contextul integrării conținuturilor	enumerați 3 condiții de succes pentru amenajarea mediului favorabil pentru învățare
Asigurarea mediului educațional motivator	apreciați organizarea învățării pe centre de

cunoașterii. Cerințe față de organizare mediului	interes
Tema 9- Curriculum/programe alternative de educație a preșcolarilor (Pas cu pas, Waldorf) Specificul curriculumului, activităților sistemelor Pas cu pas, Waldorf	studiați independent informații cu privire la sistemele alternative de educație
Tema 10- Curriculum/programe alternative de educație a preșcolarilor (Montessori, Freinet) Specificul curriculumului, activităților sistemelor Montessori, Freinet	completați un tabel comparativ cu privire la sistemele alternative, indicând aspecte pozitive și negative ale lor
Tema 11- Managementul activității integrate. Gestiunea timpului activității integrate. Planificarea activității integrate. Pregătirea copiilor. Gestiunea resurselor	elaborați lista de activități ce asigură managementul activității integrate
Tema 12- Corelarea în timp a activității integrate cu alte tipuri de activități Periodicitatea organizării activităților integrate- altor tipuri de activități. Organizarea și deschiderea centrelor de educație pe durata zilei de lucru	elaborați planificarea săptămânală
Tema 13- Dezvoltarea curriculumului. Concept de dezvoltare curriculară. Strategii de dezvoltare curriculară	activitate practică- dezvoltarea unui curriculum
Tema 14- Strategii manageriale de îmbunătățire a curriculumului Analiza, compararea curriculumului. Strategii de îmbunătățire a curriculumului.	
Tema 15- Management de curriculum. Gestiune, resurse, monitorizare, evaluare. Proiectare și planificare de curriculum	elaborați acțiuni de management de curriculum imaginându- vă că sunteți managerul IET
Tema 16- Principiul individualizării educației. Individualizarea învățării. Principii, forme de lucru, metodologie	studiu de caz- elaborarea fișei individuale de lucru
Tema 17- Personalizarea conținuturilor în preșcolaritate. Personalizarea obiectivelor educaționale. Personalizarea conținuturilor, a metodologiei de predare/ învățare/ evaluare	elaborați lista cazurilor când personalizarea conținuturilor este obligatoriu sau salutară
Tema 18-- Strategii de evaluare a curriculumului. Concept de evaluare. Evaluarea documentelor de Stat. Metodologia și criteriile evaluării unui curriculum	elaborați lista criteriilor de evaluare a curricula

TEME/ CONȚINUTURI:

Tema 1. - Concept de curriculum. Evoluția conceptului curriculum. Definirea conceptului. Evoluția conceptului în diferite perioade istorice

Text: Etimologie și evoluție istorică

Conceptul de "curriculum" rămâne în prezent unul din cele mai controversate în teoria educațională și unul din cele mai ambigue în practica educațională. De altfel, în timp, el a fost acceptat, respins, operaționalizat în modalități diferite, înțeles și utilizat necorespunzător, generator chiar al unei mode ș.a.m.d.

Etimologia conceptului "curriculum" (la plural "curricula") se află în limba latină, în care termenul "curriculum" are semnificații multiple, însă relativ apropiate: "alergare", "cursă", "parcurgere", "drum", "scurtă privire", "în treacăt"; de aici și semnificația contemporană mai frecvent utilizată: parcurs, drum de viață sau carieră ("curriculum vitae").

Toate aceste semnificații sugerează un demers complet, comprehensiv, cuprinzător, însă sintetic, condensat, esențializat și dinamic, demers întreprins în realizarea unei acțiuni, în abordarea unui domeniu etc. Un curriculum în educație trebuie să fie în primul rând relevant prin el însuși, adică să conțină și să promoveze ceea ce este esențial, util, oportun, benefic și fezabil.

În domeniul educației, conceptul "curriculum" a fost utilizat în a doua jumătate a secolului XVI, în anul 1582 la Universitatea din Leida (Olanda) și în anul 1633 la Universitatea din Glasgow (Scoția), ca răspuns al autorităților statale la autonomia mare a universităților.

Semnificațiile inițiale ale conceptului erau acelea de conținut al învățământului, de plan sau programă de studiu, respectiv de drum/ curs obligatoriu de studiu/ învățare. Reaparitia termenului "curriculum" în SUA în secolul XX valorifică această accepțiune primară, restrânsă, de conținut al învățământului, într-o situație instructiv-educativă delimitată în spațiu și timp. Însă rațiunea nu a fost deloc cea a unei simple schimbări pur terminologice, ci s-a dorit ca semnificația termenului să treacă dincolo de conținuturi, planuri și programe, care reprezentau ceva static, cantitativ și susceptibil de a fi transferat către educați grație unor finalități rigide.

La începutul secolului XX, în anul 1902, în lucrarea "The Child and the Curriculum", americanul John Dewey introduce în circulație sintagma "experiență de învățare" a copilului, organizată de școală, alături de ansamblul disciplinelor de învățământ oferite și studiate și sugerează complexitatea, amplitudinea și dinamismul curriculum-ului ca realitate educațională. Sintagma "experiențe de învățare" a fost preluată ulterior și utilizată extrem de mult în operaționalizarea conceptului de "curriculum". El sugerează complexitatea, amplitudinea și dinamismul curriculum-ului ca realitate educațională. În lucrarea "Copilul și curriculum-ul", John Dewey avansa ideea curriculum-ului centrat pe copil, care să îi permită acestuia să utilizeze în activitatea cotidiană ceea ce a învățat la școală și în activitățile din școală, experiența de zi cu zi. El propunea ca sfera conceptului de "curriculum" să cuprindă nu numai informațiile, ci și demersurile didactice de asimilare a acestora.

Relevanța contribuției lui John Dewey din perspectiva curriculum-ului constă în:

- curriculum-ul este perceput ca o realitate amplă, dinamică, retroactivă și proactivă
- curriculum-ul reprezintă un proces interactiv între educator și educabili
- prefigurează o apropiere între educabil (copil) și educație (curriculum).

Ulterior, după aproape două decenii, americanul Franklin Bobbitt, în lucrarea sa "The Curriculum" (1918), resemnifică conceptul și include în sfera acestuia întreaga experiență de învățare a elevilor, respectiv atât activitățile formale, desfășurate în mediul școlar, cât și pe cele

desfășurate în mediul extrașcolar, planificate și proiectate în școală, în vederea realizării unei educații globale, integrative. Curriculum-ul este văzut ca:

- un ansamblu de experiențe concrete, directe și indirecte, reieșite din derularea efectivă a exersării abilităților prezente și ulterioare ale individului
- un ansamblu de experiențe de învățare explicite, eminentamente directe, concepute și preconizate finaliste de către școală, pentru a dezvolta abilitățile existente și a le completa cu altele noi.

Un alt moment de referință a fost marcat de contribuția unui alt american - Ralph Tyler, prin publicarea în anul 1949 a cărții "Basic Principles of Curriculum and Instruction"; este considerat primul pedagog care a elaborat o formulare modernă a teoriei curriculum-ului. Conceptul era configurat cu focalizarea expresă pe instituția școlară, pe autonomia ei în materie de concepție curriculară. În ceea ce privește elaborarea curriculum-ului, Tyler considera că aceasta implică patru acțiuni, cu valoare de norme pedagogice aplicabile în următoarea ordine ierarhică:

- formularea obiectivelor învățării, respectiv a obiectivelor educaționale ale procesului de învățământ
- selectarea experiențelor de învățare și a conținuturilor cu valențe formative, în concordanță cu obiectivele educaționale formulate
- stabilirea metodologiilor de organizare a experiențelor de învățare, funcție de metodologii și de conținuturile selectate
- evaluarea rezultatelor activității de instruire.

În a doua jumătate a secolului XX, în Marea Britanie, afinitatea pentru curriculum în educație a fost imediată și totală. De asemenea, el a pătruns și în alte țări, cum ar fi: Germania, Olanda, Țările Scandinave, în timp ce țări cu mare tradiție și forță în teoria și practica educațională, ca Franța, Belgia, Elveția, Italia, Spania, au rămas indiferente sau chiar refractare față de fenomenul curriculum. În URSS el a fost respins cu fermitate, fiind considerat burghez, reacționar, decadent etc.

La noi, termenul a început să fie semnalat sporadic, încă din anii 1980, însă, din precauție, el era evitat. Uneori era tradus folosindu-se termeni cum ar fi cel de programă. Însă, deschiderea necesară a avut loc abia după 1990 și mai ales după 1997.

Accepțiuni ale conceptului de "curriculum" Având în vedere considerațiile de mai sus, putem vorbi de două accepțiuni ale conceptului "curriculum":

- accepțiunea restrânsă, tradițională (care a persistat până la jumătatea secolului XIX), care îl considera superpozabil cu conținutul învățământului, obiectivat în documente școlare și universitare reglatoare care planificau conținuturile instrucției și care asigură managementul sistemului la nivel micropedagogic
- accepțiunea modernă, largă, extinsă, care îl consideră un concept integrator, abordat în viziune globală și sistemică asupra acțiunilor educative, asupra procesului educațional; el reprezintă ansamblul tuturor experiențelor de învățare directe și indirecte ale elevilor implicați în situații educaționale implicite și explicite; se păstrează sensul de traiectorie intelectuală și afectivă pe care școala o propune elevului, dar aceasta nu este înțeleasă în sens tradițional, ci ca o valorificare accentuată a potențialităților celor care se educă.

În literatura pedagogică românească, termenul a început să fie semnalat sporadic, încă din anii 1980, însă, din precauție, el era evitat. Se considera că este periculos să se vorbească despre curriculum în educația românească în acea perioadă, când "Planul de învățământ" era elaborat la

"centru" ca unic, obligatoriu, normativ. Uneori era tradus folosindu-se termeni cum ar fi cel de programă. Însă, deschiderea necesară a avut loc abia după 1990 și mai ales după 1997.

Definirea conceptului de curriculum Termenii de referință, termenii-nucleu ai curriculum-ului sunt disciplina de învățământ și programul de studii. În jurul lor se configurează problematica de cercetare a curriculum-ului, derivată din varietatea unghiurilor de investigație: componente structurale, procese fundamentale, surse, determinări, condiționări, forme de organizare, diferențieri curriculare, scopurile cercetării etc.

Pornind de la acești termeni, diferitele definiții date conceptului sunt centrate pe:

- experiența de învățare (a și b)
 - obiectivele, conținuturile și relațiile dintre ele (d)
 - conținut (c)
 - dimensiunea sa prescriptivă și axiologică (e)
 - caracterul de proiect (f)
 - caracterul de proiect și necesitatea implementării acestuia (g, h, i)
- a)** Curriculum-ul semnifică întreaga activitate de învățare care este planificată și îndrumată de școală, indiferent dacă se realizează în grup sau individual, în interiorul sau în afara școlii (J.F. Kerr (Ed.), *Changing the Curriculum*, University of London Press, Londra, 1968)
- b)** ... curriculum-ul este considerat ca ansamblul experiențelor de învățare pe care un elev le are sub auspiciile școlii (R. Doll, *Curriculum Improvement*, Harcourt, Brace and World, New York, 1988)
- c)** Curriculum-ul indică lista de conținuturi ale disciplinelor școlare (G. Mialaret (Ed.), *Vocabulaire de l'éducation*, P.U.F., Paris, 1979)
- d)** Curriculum-ul se referă la conținutul și la scopul unui program educațional, împreună cu organizarea lor (D. Walker, *Fundamentals of Curriculum*, Harcourt, Brace, Iovanovich Publishers, San Diego, 1990)
- e)** Curriculum-ul urmează a fi considerat o sferă largă de modele de gândire despre experiența umană, nu concluzii, ci modele din care aceste concluzii derivă, precum și contextul în raport cu care aceste concluzii - numite adevăruri - sunt fundamentate și validate (M. Belth, *Education as a discipline*, Allyn and Bacon, Boston, 1965)
- f)** Curriculum-ul este considerat un proiect care definește țelurile, scopurile și obiectivele unei acțiuni educaționale, căile, mijloacele și activitățile folosite pentru atingerea acestor scopuri, metodele și instrumentele necesare evaluării rezultatelor obținute (L. D'Hainaut, *Programme de învățământ și educație permanentă*, EDP, București, 1981)
- g)** Curriculum-ul reprezintă planurile elaborate pentru îndrumarea învățării în școli - de obicei materializate în documente de diferite nivele de generalitate - și implementarea acestor planuri în clasă; experiențele elevilor au loc într-un mediu de învățare care, de asemenea, influențează ceea ce este învățat (A. Glatthorn, *Curriculum Renewal*, ASCD, UAWA, Alexandria, 1987)
- h)** Curriculum-ul este un set intercorelat de planuri și experiențe pe care un elev le realizează sub îndrumarea școlii (C.J. Marsh & K. Stafford, *Curriculum. Practice and Issues*, McGraw Hill, Sydney, 1988)
- i)** În sens larg, se desemnează prin curriculum ansamblul proceselor educative și al experiențelor de învățare prin care trece elevul pe durata parcursului său școlar. În sens restrâns, curriculum-ul cuprinde ansamblul acelor documente școlare de tip reglator în cadrul cărora se consemnează datele esențiale privind procesele educative și experiențele de învățare pe care

școala le oferă elevului. Acest ansamblu de documente poartă, de regulă, denumirea de curriculum formal sau oficial (Al. Crișan, Curriculum și dezvoltare curriculară: un posibil parcurs strategic, în Revista de pedagogie, nr. 3-4/ 1994).

În literatura pedagogică actuală nu există încă un consens privind definirea conceptului de curriculum. Totuși, majoritatea definițiilor actuale încorporează câteva elemente definitorii comune:

- curriculum-ul reprezintă ansamblul documentelor școlare care fac referire la conținuturile activităților de predare-învățare
- curriculum-ul integrează totalitatea proceselor educaționale și a experiențelor de învățare concrete, directe și indirecte, concepute și preconizate finalist de către școală și prin care trece elevul pe durata parcursului său școlar
- curriculum-ul presupune abordarea sistemică a procesului de învățământ prin crearea unui ansamblu funcțional al componentelor sale; astfel, în viziune sistemică, curriculum-ul este teorie și practică ce articulează în manieră sistemică multiplele și complexe interdependențe dintre: conținutul învățământului (fixat în planurile de învățământ școlare și universitare, în programele școlare și universitare, în manuale etc.), obiectivele educaționale, strategiile de instruire în școală și în afara ei (în contexte formale și neformale), strategiile de evaluare a eficienței activității educaționale.

În concluzie, curriculum-ul se referă la oferta educațională a școlii și reprezintă sistemul experiențelor de învățare directe și indirecte oferite educaților și trăite de aceștia în contexte formale, neformale și chiar informale. El rămâne realitate interactivă între educatori și educabili, cu efecte concrete, anticipate realist asupra celor din urmă și asupra procesului însuși.

Experiențele de învățare sunt propuse educaților prin intermediul unor programe concrete de studiu, pentru un profil sau ciclu de învățământ, pentru o arie curriculară sau disciplină, într-un semestru sau într-o oră de curs. Firește că este de preferat ca experiențele de învățare oferite de școală să fie centrate pe particularitățile, trebuințele și interesele educaților și să răspundă nevoilor educaționale ale acestora.

Preocupările sistematice legate de definirea și operaționalizarea conceptului "curriculum" au condus, după anii '50, la cristalizarea teoriei curriculum-ului, o topică extrem de dinamică în pedagogia contemporană. Ea oferă o nouă perspectivă de definire a conceptului de curriculum, proprie didacticii moderne, care are în vedere reconsiderarea raporturilor dintre cel care învață și materia de învățat, exploatând influențele formative ale acesteia pe perioadă scurtă, medie și lungă.

Amintim în acest context două mari orientări dezvoltate în prezent în teoria curriculum-ului:

- Valorificând abordarea sistemică teoria curriculum-ului construiește o perspectivă sistemică-holistă asupra curriculum-ului.
- Teoria curriculum-ului dezvoltă paradigma integrării curriculare atât la macro nivel, cât și la micro nivel; principalele tipuri de abordări care fac posibilă integrarea curriculară, se consideră a fi interdisciplinaritatea, multidisciplinaritatea și transdisciplinaritatea.

Ce nu este curriculum-ul?

Deși nu există o definiție și o operaționalizare unanim acceptate ale conceptului de "curriculum", sunt importante o serie de concluzii desprinse în teoria și practica educației. Astfel:

- Curriculum-ul nu reprezintă doar conținutul învățământului, pentru că acesta din urmă trebuie valorificat acțional.

- Curriculum-ul nu reprezintă doar un set de obiective și conținuturi corelate, ci un sistem de experiențe de învățare oferite educabililor și trăite de aceștia.
- Curriculum-ul nu reprezintă doar un proiect sau un plan de învățământ, pentru că acestea din urmă trebuie să fie puse în aplicare.
- Curriculum-ul nu este echivalent cu procesul de învățământ (care este mai complex).
- Curriculum-ul nu este superpozabil cu didactica, deși ambele se referă la maniera de a concepe educația.

De reținut:

Curriculum-ul este:

- un ansamblu de experiențe concrete, directe și indirecte, reieșite din derularea efectivă a exersării abilităților prezente și ulterioare ale individului
- un ansamblu de experiențe de învățare explicite, eminentamente directe, concepute și preconizate finaliste de către școală, pentru a dezvolta abilitățile existente și a le completa cu altele noi.

Tema 2- Specificul educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară. Diferențierea și individualizarea educației preșcolarelor

Text: Venirea pe lume a unui copil semnifică o transformare radicală a vieții personale, în special a celei de cuplu. Locul pe care bebelușul îl ocupa în viața unei familii este foarte important. Primele luni după naștere reprezintă o perioadă intensă în planul organizării și adaptării și provoacă o serie de întrebări și dificultăți, printre care: oboseala și nopți nedormite; presiunile exercitate de prieteni și familie privind îngrijirea corectă a copilului; teama de a nu răspunde în mod corect nevoilor celui mic; dificultăți de adaptare ale tatălui la noul său rol și la relația mamă-copil, din care adesea se simte exclus; distanțarea soților; depresia post-partum; etc. Adesea bebelușul are reacții diferite față de ceea ce părinții au citit sau pentru ce aceștia sau pregătit. Părinții trebuie să se adapteze la mediul bebelușului, să învețe să îl cunoască, să se informeze, și să răspundă la nevoile sale individuale cât mai bine cu putință. Uneori părinții sunt îngrijorați crezând că nu vor fi capabili să răspundă corespunzător nevoilor celui mic și se simt depășiți de evenimente. Lipsa de încredere, senzația că sunt singuri și tristețea sunt reacții normale, constituind aspecte ale procesului de învățare a artei de a fi părinte.

Noua paradigmă a învățământului preșcolar se axează pe abordarea holistă în premiza centrării pe cel ce învață. Acest învățământ solicită formarea competențelor copiilor de vârstă timpurie și preșcolară.

În acest context apare necesitatea creării unui curriculum bazat pe competențe, care să reflecte așteptările sociale referitoare la ceea ce *va ști*, ce *va ști să facă* și *cum va ști să relaționeze cu ceilalți* la treaptă educației timpurii. Prin urmare, curriculumul vizat nu este rezultatul acțiunii educaționale pe domeniul cognitiv și psihomotor, ci se raportează și la domeniul socio-emoțional.

Luând în considerare prevederile Codului Educației precum și cele relatate mai sus, distingem următoarele competențe generale ale educației timpurii:

1. Manifestarea autonomiei și respectului față de sine și ceilalți în diferite contexte.
2. Deschiderea spre învățare continuă, manifestând activism, creativitate și responsabilitate.
3. Orientarea în sistemul de valori (*binele – răul*, etc.) în calitate de mic cetățean.
4. Manifestarea premiselor necesare la intrare în școala primară: *comportamentul psihosocial, emoțional, autocontrolul, abilități cognitive, psihomotorii și de comunicare.*

Vorbind despre creșterea și dezvoltarea copilului vom menționa faptul că există câteva domenii după care se dezvoltă personalitatea copilului: *dezvoltarea fizică, a sănătății și igienei; dezvoltarea socio-emoțională; capacități și atitudini în învățare; dezvoltarea limbajului și a comunicării și premisele citirii și scrierii; dezvoltarea cognitivă*. Nu poate fi apreciat un domeniu sau un aspect ca fiind mai important decât altul, dezvoltarea unui domeniu va influența dezvoltarea celorlalte, iar nedeveloparea unuia din domenii poate stopa sau stagna dezvoltarea celorlalte.

Educația copilului este o provocare pentru orice părinte. Educația este o parte componentă inseparabilă a comunicării cu copilul. De aceea educația depinde de calitatea relațiilor ce se vor stabili între copil și părinți. Unii părinți fac o educație bună fără mari eforturi, în timp ce alții, care la timpul lor nu au avut parte de aceasta, nu știu cum să-și ghideze propriul copil. Problema educației este o problemă veșnică și ține nu doar de întrebarea cum să dirijezi copilul și comportamentul lui, ci și cum să-i motivezi comportamentul? Răspunsul nu îl veți găsi într-o listă cu sfaturi, privind controlul comportamentului, dar este ascuns în relațiile care se stabilesc între copil și părinte. Dacă părintele își cunoaște foarte bine copilul și răspunde nevoilor lui, copilul va avea încredere în părinte. Iar în rezultat veți obține o purtare bună, deoarece copilul are tendința de a-și bucura părintele. S-a dovedit că primii ani de viață sunt vitali în stabilirea stării de bine fizic și emoțional de mai târziu și în cele din urmă, pentru dezvoltarea intelectuală. Din această cauză, mediul în care crește și se dezvoltă copilul trebuie să fie afectiv, să ofere siguranță și să fie stimulat. Cercetările au pus în evidență mai multe tipuri de nevoi ale copilului în primii ani de viață, ce se impun a fi satisfăcute: nevoi fizice, emoționale și sociale și nevoi ce asigură dezvoltarea intelectuală.

Nevoile fizice ale copilului în primii ani de viață:

- ✓ hrănă;
- ✓ protecție împotriva factorilor nocivi (care produc malformații, anomalii);
- ✓ creșterea într-o familie unită, sub supravegherea strictă a părinților; etc.

Caracteristicile copilului de 0 – 3 – 7 ani: Dezvoltarea motricității trece din faza ei incipientă “de tatonare” în faza ei de adevărată, de expansiune. Copilul își dezvoltă capacitățile de la mersul șovăit la alergat, târât, cățărăt, de la manevrarea imprecisă, la apucare, învârtire, desfacere. Acum este capabil să împingă, să tragă, să ridice, să spargă, să smulgă. Aceste achiziții permit copilului un acces mai mare la mediul înconjurător ba mai mult decât atât la stăpânirea și modificarea lui. Se perfecționează mișcările mâinilor în rapiditate și precizie (încă de la un an și câteva luni copilul poate bea din cană, mâncând cu lingurița). La doi ani este capabil să deschidă ușile, dulapurile, sertarele și să culegă obiecte mici între degete.

Regimul zilei este ritmul vieții, adică repartizarea în 24 de ore a tuturor activităților din perioada de veghe, a somnului și a alimentației. Este important ca deja din primele zile de viață să-i asigurăm copilului condiții pentru organizarea rațională a regimului - factorul principal în dezvoltarea normală a sistemului nervos. Totodată este necesar și important să-l deprindem pe copil cu un anumit regim al perioadei de veghe, de somn, alimentației, al diferitelor feluri de activitate, la fiecare perioadă de vârstă elaborând regimul de viață corespunzător. Programarea activităților oferă o structură clară a vieții de zi cu zi. Programul zilei va permite să aranjați

lucrurile astfel încât toată lumea să aibă parte și de momente de relaxare. Elementele principale ale unui regim corect sunt: durata determinată a diferitelor activități, alternarea și reglementarea lor rațională; odihna suficientă la aer liber, alimentația regulată, somnul suficient în condiții igienice adecvate. În absența unui program clar, atunci când orice se poate întâmpla oricând copiii încep să nu se mai simtă în siguranță și să fie agitați. Dacă mereu vor fi luați prin surprindere, copiii devin agitați, nu se pot liniști și relaxa.

Regimul poate fi considerat corect numai atunci, când el prevede o activitate motorie rațională (jocuri mobile, exerciții fizice, diferite mișcări) ce contribuie la funcționarea normală a sistemelor nervos, cardiovascular, la dezvoltarea și perfecționarea tuturor funcțiilor organismului. Programul zilnic impune consecvență în viața de familie. Regimul zilei este un sistem de reflexe condiționate, formând un stereotip dinamic: începerea și terminarea diverselor activități la una și aceeași oră contribuie la formarea unor reflexe condiționate stabile la copii. Datorită formării acestor reflexe la timp fiecare activitate precedentă devine un excitant condiționat, un semnal pentru activitatea următoare, pregătește organismul pentru realizarea ei. Astfel toate activitățile - ocupațiile, alimentația, odihna etc. - decurg ușor și repede. În regimul zilei sunt prevăzute:

4 mese de alimentație cu durata de 40 min pentru prânz, 30 min pentru dejun și gustare și 25 min – pentru cină. După masa de prânz copilul se va odihni în camera lui bine aerisită și curată. **Atenție!** Dacă nu se respectă regimul alimentar calitativ și/sau cantitativ se pot dezvolta astfel de dereglări ca: obezitatea, hipovitaminoza, tulburări ale tractului gastro-intestinal. Alimentația prezintă principala acțiune activă a copilului. Ele creează o dispoziție bună și contribuie la ameliorarea stării de sănătate. Jocurile dezvoltă capacitățile fizice și creative ale copilului. Limitarea mișcării va duce la dereglarea funcțiilor vitale ca: circulația sanguină, termoreglarea.

Somnul de asemenea este o sursă de forțe. Pentru a asigura odihna completă a sistemului nervos este absolut necesară nu numai durata normală a somnului, ci și profunzimea lui. Pentru aceasta e necesar a-i deprinde pe copii să se culce la una și aceeași oră. Unii copii sunt culcați târziu și, ca rezultat, la ei apare oboseala, starea de iritare, nervozitate și chiar diferite boli. Scade capacitatea copilului de a învăța, de aici un lung șir de consecințe negative. Înainte de somn se recomandă plimbare în aer liber 20-30 min, evitarea activităților gălăgioase, cu foarte multă mișcare, se recomandă igiena personală, aerisirea odăii.

2 reguli referitor la activitatea fizică a copilului:

Nr. 1: activitatea fizică trebuie aleasă împreună cu copilul! Trebuie să îi facă și plăcere, să îl atragă. Nu fiți acel tip de părinți ce obligă un copil să meargă la balet sau la înot dacă cel mic nu dorește! Dintre atâtea variante, nu se poate să nu găsiți măcar una care să îl atragă pe copil.

Nr. 2: a învăța copilul despre importanța mișcării regulate înseamnă a-i arăta prin **propriul exemplu!** Nu sunteți prea convingători dacă îl trimiteți la sport în timp ce voi stați la TV!

Arătați-i că și voi respectați principiul vieții active. A crește un copil nu înseamnă doar încurajarea învățării, formarea caracterului și oferirea unui mediu stabil: înseamnă și încurajarea îngrijirii adecvate a trupului și a mișcării fizice.

Mens sana in corpore sano/ Într-un corp sănătos o minte sănătoasă nu este doar o expresie: a îți îngriji trupul adecvat este un pas important pentru un sine mai fericit, integrat, echilibrat. Se recomandă ca fiecare copil de peste 2 ani să fie implicat în activități fizice adecvate timp de o oră zilnic (în etape sau o oră de mișcare constantă). Pediatrii și mulți alți specialiști insistă din ce în ce mai mult pe importanța mișcării fizice la copil: cu atât mai mult cu cât supraponderalitatea și

sedentarismul fac astăzi ravagii (atât trupului, cât și minții și sufletului). Părinții trebuie să învețe copilul despre importanța unei vieți sănătoase și a îngrijirii trupului.

Dezvoltarea fizică normală, sănătatea, motricitatea sunt fundamente pentru întreg procesul de învățare și reprezintă pietre de temelie pentru o viață activă și un stil de viață sănătos.

Exemple de activitate fizică pentru copii

- **Lucrul în grădină.** Dacă aveți norocul de a avea o grădină, atunci nimic mai plăcut decât să implicați copilul în muncă afară, în grădină, chiar de la cea mai mică vârstă.
- **Dansul** Puteți lua în considerare cercurile organizate de dans ori (dacă copilul e prea mic) puteți, să puneți niște muzică și să dansați împreună.
- **Alergări.** Puteți merge împreună cu copilul de dimineață la 15-45 de minute de alergat, în dependență de vârsta copilului. Un început perfect pentru o zi mai bună!
- **Sărit.** Puteți investi într-o saltea (trambulină) în care copilul să sară cât vrea.
- **Tricicleta și bicicleta.** Cumpărați-i timpuriu o tricicletă și încercați să ieșiți la plimbare cât mai des. Când crește, o altă variantă sunt și rolele.
- **Jocuri.** În casă, afară – există o mulțime de jocuri active care sunt iubite de copii (de-a vați ascunsele, prinsele). Încurajați-l să își cheme pentru o oră un prieten și lăsați-i să se joace. Sau jucați-vă chiar voi cu el, căci a fi adult nu înseamnă să fiți mereu mofluzi!
- **Înot.** Înotul este una dintre cele mai eficiente activități fizice, ce formează întreg trupul.
- **Jocuri de echipă.** Fotbal, baschet, tenis, volei – orice sport de echipă este minunat pentru copil, atât timp cât vrea și el.

Dezvoltarea socială și emoțională reprezintă fundamentul relațiilor și interacțiunilor care dau semnificație experiențelor copiilor de acasă, de la grădiniță, din comunitate. Încă din primele clipe ale vieții copiii stabilesc interacțiuni cu părinții, alte persoane din familie, cu alți copii și adulți. Interacțiunile sociale reușite fac posibilă dezvoltarea unei imagini de sine pozitivă și a autocontrolului.

DEZVOLTAREA SOCIALĂ Interacțiunile cu cei apropiați joacă un rol central în „sănătatea” socio-emoțională a copilului, oferind sentimentul de stabilitate, securitate, apartenență și astfel hrănind dorința de învățare ale copilului. Relațiile pe care le stabilește copilul cu ceilalți necesită siguranță, receptivitate, disponibilitate și confort emoțional. Relațiile sociale ale copilului cu adulții vizează capacitatea copilului de a avea încredere și a interacționa cu ușurință cu aceștia, precum și capacitatea lor de a recunoaște diferitele roluri sociale ale acestora.

DEZVOLTAREA EMOȚIONALĂ Capacitatea copiilor de a-și recunoaște și exprima propriile emoții, de a și le stăpâni, de a le controla, de a înțelege și a răspunde emoțiilor altora reprezintă pași importanți în dezvoltarea emoțională a copilului. Locul central însă îl constituie dezvoltarea conceptului de sine, a percepției și imaginii de sine a copilului: trăsături, capacități, motivații, dorințe, nevoi, preferințe, roluri sociale.

Programul instituției Unele grădinițe au program scurt (4-10,5 ore), altele au program prelungit (12 ore).

Programul unei grădinițe este structurat astfel încât să satisfacă nevoile de bază ale copilului. Vă propunem un model de program zilnic pentru o grădiniță cu program de 12 ore (diferențele sunt minore, chiar și la grădinițele particulare): Activități de grădiniță

- ora 7-8.30: sosirea copiilor
- ora 8.30-9.00: servirea micului dejun
- orele 9.00-10.30: activități didactice* (inclusiv în aer liber, când permite vremea)

- ora 10.30- 11.30: plimbarea*
- ora 11.30 – 13.00: prânzul*
- ora 13.00 – 15.00: somn*
- ora 15.30 – 16.00: gustarea
- ora 16.00 -17.00: activități opționale sau recapitularea activităților didactice desfășurate în prima parte a zilei
- 17.00-17.30: cina
- 17.30 – 19.00: plecarea acasă.

Educația Procesul educațional al majorității grădinițelor de stat este organizat, având la bază documentele de politici educaționale: *Curriculum-ul educației preșcolare și Standardele de învățare și dezvoltare a copiilor de la naștere până la 7 ani* și se bazează pe **metoda jocului**, adică copiii învață despre tot și despre toate jucându-se. Există însă și formate educaționale care permit alegerea activității pe care copiii să o desfășoare la un moment dat:

Sistemul Montessori,

Sistemul Waldorf reproduce în sala de clasă mediul unei locuințe, punând accent pe creativitatea copilului. Alte grădinițe sunt axate pe învățarea noțiunilor academice, predarea cifrelor și literelor încă de la vârsta de 3-4 ani, altele au caracter religios sau urmăresc deprinderea copiilor cu o limbă străină. Majoritatea grădinițelor, atât cele private cât și cele de stat lucrează pe metoda proiectelor: timp de 2 sau 3 săptămâni copiii participă la diferite activități instructiv- educative urmărind o singură temă: de ex. Corpul omenesc, Familia mea, Jocuri iarna etc.

Securitatea copiilor Toate grădinițele ar trebui să dispună de un paznic, dacă nu de un dispozitiv de securitate pe bază de camere de luat vederi. Un detaliu important este, dacă atunci când ai vizitat grădinița ai observat că are două intrări și cea a copiilor este păzită și ușa încuiată permanent. Copii sunt mici și imprezvizibili. Aceștia pot fugi în primele săptămâni de dorul mamei și o clipă de neatenție poate provoca o tragedie. Și de asemenea persoane străine și au intenționate pot intra în grădiniță. Asigură-te ca micuțul tău va fi supravegheat permanent și astfel el nu se afla în pericol cât este departe de tine.

Ce ar trebui să aveți în vizor cu referire la siguranța fizică oferită de grădiniță:

- Pătrunderea în grădiniță să nu fie accesibilă oricui, să existe porți închise, videointerfon sau măcar interfon. Fii foarte atentă la aceste detalii.
- Curtea sa fie cât mai sigură, cu gazon sau gazon artificial, cu covor care amortizează în jurul toboganelor, leagănelor sau balansoarelor, să nu existe la vedere obiecte care ar putea răni (bolovani, greble etc), să asigure umbră pentru zilele caniculare, să fie suficient de mare, în funcție de numărul de copii pe care îi adăpostește.
- Interiorul să fie un mediu prietenos cu copiii, cu mobilier adecvat, fără colțuri periculoase, fără obiecte neadecvate vârstei copiilor și cu care s-ar putea răni, cu băi accesibile copiilor (reductor de WC, chiuvete la înălțimea lor etc).
- Dacă grădinița are etaj, este de dorit să existe porți de siguranță între nivele, treptele să nu fie prea abrupte. Dacă dormitorul este situat la etaj trebuie să ne asigurăm că există întotdeauna cineva care-i va veghea la ora somnului și că geamurile au dispozitive de siguranță pentru a nu putea fi manevrate de către copii.

Principiul individualizării și diferențierii învățării

Problema deosebirilor individuale dintre elevi/ copii în ceea ce privește capacitățile de însușire al cunoștințelor și ritmul de învățare atrage tot mai mult atenția psihologilor și pedagogilor de

astăzi, când volumul cunoștințelor este în continuă creștere iar conținutul lor se complică mereu. Pe măsura dezvoltării acestui proces, apar cu deosebită claritate și se adâncesc chiar atât diferențele menționate dintre elevi, cât și dificultățile de a elabora un sistem de cerințe școlare care să fie adecvat fiecăruia. Din ce în ce mai des, se aduc critici severe școlii tradiționale pentru faptul că, ignorând diversitatea caracteristicilor individuale, unicitatea personalității, nivelează și uniformizează pregătirea tinerilor. Așadar este necesar să se găsească mijloace potrivite pentru a-i ajuta pe toți elevii să-și însușească cunoștințele corespunzătoare, în vederea dezvoltării cât mai depline a personalității acestora.

Principiul individualizării și diferențierii învățării exprimă necesitatea adaptării dinamice a încărcăturii cognitive și acționale a conținuturilor și a strategiilor instructiv-educative atât la particularitățile psihofizice ale fiecărui elev, cât și la particularitățile diferențiate, relativ comune ale unor grupe de elevi, în vederea dezvoltării integrale a fiecăruia.

→ Principiul urmărește să asigure unitatea dintre particular și general în educație, dintre obiect și subiect, dintre strategiile de lucru de grup cu cele de educație individuală.

→ Individualizarea învățării sau tratarea individuală exprimă necesitatea de a valorifica cât mai bine posibilitățile și eforturile individuale, atât în ceea ce privește persoanele înzestrate, cât și pe cele mai puțin înzestrate.

În sens larg, prin curriculum se desemnează ansamblul proceselor desemnează ansamblul proceselor educative și al experiențelor de învățare prin care trece elevul pe durata educative și al experiențelor de învățare prin care trece elevul pe durata parcursului său școlarparcursului său școlar.. Curriculum semnifică ansamblul coerent de conținuturi, semnifică ansamblul coerent de conținuturi, metode de învățare și metode de evaluare a performanțelor școlare, organizat în metode de învățare și metode de evaluare a performanțelor școlare, organizat în vederea atingerii unor obiective determinate vederea atingerii unor obiective determinate

În sens restrâns, curriculum-ul cuprinde ansamblul acelor documente cuprinde ansamblul acelor documente școlare de tip reglator în cadrul cărora se consemnează datele esențiale privind școlare de tip reglator în cadrul cărora se consemnează datele esențiale privind procesele educative și experiențele de învățare pe care școala le oferă elevului procesele educative și experiențele de învățare pe care școala le oferă elevului

Astăzi în literatura de specialitate regăsim prezentări privind noile orientări și practici în organizarea curriculum-ului și practici în organizarea curriculum-ului: monodisciplinaritate, pluridisciplinaritate, monodisciplinaritate, pluridisciplinaritate, transdisciplinaritate, organizarea modulară, organizarea integrată, organizarea transdisciplinaritate, organizarea modulară, organizarea integrată, organizarea diferențiată și personalizată a conținuturilor, organizarea conținuturilor diferențiată și personalizată a conținuturilor, organizarea conținuturilor învățământului alternativ, organizarea conținuturilor pentru educația interculturală, învățământului alternativ, organizarea conținuturilor pentru educația interculturală, educația permanentă, etc educația permanentă, etc

Două direcții ale abordării instruirii diferențiate

Problema instruirii diferențiate nu este nouă, ci numai modul de abordare. În acest sens, aria preocupărilor s-a extins:

- ❖ în direcția conceperii unei activități instructiv-educative mai variate, nuanțate în raport cu diferențele dintre elevi în limitele normalului ;
- ❖ în sensul promovării unei acțiuni complexe de asistență a copilului (medicală, socială, psihopedagogică).

Educatorul se află astăzi, mai mult ca oricând, în fața unei decizii privind diferențierea și personalizarea proiectării intervenției sale formative, ceea ce îl obligă la dezvoltarea competențelor de cunoaștere și valorizare a elevului pentru reușita sa socială. Permanentă provocare a clasei nu este nimic altceva decât o șansă de exprimare a măiestriei sale didactice.

Activitatea în stil tradițional

- Diferențele între elevi sunt mascate; se acționează asupra lor doar când devin problematice;
- Interesele copilului sunt rar apelate;
- Domină activitatea cu întreaga clasă;
- Timpul este inflexibil;
- Se admit interpretările unice ale ideilor și evenimentelor ;
- Cadrul didactic direcționează comportamentul elevilor ;
- Cadrul didactic rezolvă problemele clasei sale;
- Cadrul didactic planifică secvențele, obiectivele instruirii;
- Cadrul didactic furnizează standardele de evaluare a activității;
- Se respectă CE trebuie învățat.

Activitatea diferențiată

- Diferențele între elevi sunt studiate și acceptate ca bază de pornire în demersul instructiv-educativ;
- Elevii sunt ghidați în sensul propriilor interese și a alegerilor ghidate de acestea
- Se folosesc forme de organizare a activității diferite: pe grupe, în echipe, frontal sau individual;
- Timpul este flexibil, în funcție de nevoile elevilor;
- Se admit, chiar se caută perspective multiple asupra evenimentelor și ideilor;
- Cadrul didactic facilitează activitatea independentă a elevilor;
- Elevii se ajută între ei, asistați în rezolvarea problemelor;
- Elevii, împreună cu profesorii, acționează în vederea stabilirii obiectivelor, criteriilor de evaluare;
- Respect pentru CINE învață.

De ce abordarea diferențiată a elevilor?

Diferențierea și individualizarea instruirii constituie o problemă pedagogică veche, dar mereu actuală, deoarece oamenii se deosebesc unii de alții nu doar în ceea ce privește felul lor de a gândi și a fi, ci și prin capacitatea și ritmul de învățare, prin atitudinea față de aceasta.

Diversitatea umană a pus în fața pedagogiei și a psihologiei educației problema complexă a diferențierii și individualizării instruirii, ca premisă indispensabilă pentru asigurarea reușitei fiecărui elev și realizarea unor performanțe cât mai apropiate de potențialul său intelectual maxim.

Întrucât natura și societatea umană progresează prin diferențiere și nu prin uniformizare, interesul educatorilor nu trebuie să fie „tocirea” particularităților individuale până la dispariție, ci respectarea și valorificarea lor, pentru că, prin educație și instrucție, fiecare individualitate să poată fi transformată într-o personalitate umană complexă, capabilă să creeze noi valori materiale și spirituale.

Pedagogia contemporană admite atât existența unor particularități psihologice individuale ce deosebesc, în mod evident, persoanele unele de altele, cât și existența unor particularități individuale, relativ comune unor grupe de persoane. Din această perspectivă obiectivă a apărut principiul tratării individuale și diferențiate a elevilor.

PRINCIPIUL INDIVIDUALIZĂRII ȘI DIFERENȚIERII ÎNVĂȚĂRII exprimă necesitatea adaptării dinamice a încărcăturii cognitive și acționale a conținuturilor și a strategiilor instructiv-educative atât la particularitățile psihofizice ale fiecărui elev, cât și la particularitățile diferențiate, relativ comune ale unor grupe de elevi, în vederea dezvoltării integrale a fiecăruia.

◆ Principiul urmărește să asigure unitatea dintre particular și general în educație, dintre obiect și subiect, dintre strategiile de lucru de grup cu cele de educație individuală.

◆ Individualizarea învățării sau tratarea individuală exprimă necesitatea de a valorifica cât mai bine posibilitățile și eforturile individuale, atât în ceea ce privește persoanele înzestrate, cât și pe cele mai puțin înzestrate.

Organizarea diferențiată sau personalizată a **conținuturilor** „vizează adaptarea procesului instructiv-educativ la posibilitățile apitudinale, la nivelul intereselor cognitive, la ritmul și stilul de învățare al elevului “.

Adaptarea conținuturilor trebuie să aibă în vedere:

- atât aspectul cantitativ (volumul de cunoștințe), cât și aspectul calitativ (procesele cognitive implicate, dar și viteza și stilul de învățare al elevilor și conexiunile interdisciplinare);
- adaptarea planurilor și programelor școlare la potențialul de învățare al elevului
- adaptarea conținuturilor din programa școlară prin aprofundare, extindere

Cum diferențiem **conținuturile**?

■ O strategie de diferențiere a conținuturilor este de a facilita învățarea unei teme în mod integrat, pluridisciplinar, astfel încât grupuri de elevi cu interese, abilități și cunoștințe diferite să poată să aprofundeze tema respectivă din perspective diferite.

■ Un alt mod de a lucra diferențiat cu conținuturile este de a alege puncte diferite de intrare pe text. Accesarea unei teme noi este mai ușoară în momentul în care fiecare elev poate interveni în mod activ cu ceea ce știe despre tema respectivă

■ Pentru a trata diferențiat conținutul, elevilor li se poate permite să accelereze sau să încetinească ritmul progresului personal prin diferite procedee.

Procesele didactice trebuie să țină cont de faptul că elevii diferă între ei din punctul de vedere al aptitudinilor, al ritmului de învățare, al gradului de înțelegere a fenomenelor, al capacității de învățare, al motivației.

În procesul de predare putem adapta:

- mărimea sarcinii
- gradul de dificultate al sarcinii (numărul de sarcini de învățare pe care să le realizeze elevii, tipul de probleme de rezolvat, reguli de rezolvare a sarcinii, modul de realizare al sarcinii)

Cum diferențiem **procesul de instruire**?

■ În timpul procesului de desfășurare al activităților se poate aprofunda înțelegerea subiectului prin investigarea acestuia din perspective multiple.

■ Diferențierea procesului înseamnă diversificarea metodelor și tehnicilor de instruire pentru a oferi elevilor o mai mare bogăție de oportunități de explorare a conceptelor.

■ Tipurile de interacțiuni se diversifică după nevoile, interesele sau profilurile de inteligență ale elevilor.

STRATEGII DIDACTICE DE INDIVIDUALIZARE A ÎNVĂȚĂRII

◆ elaborarea de sarcini instructive (teme, lucrări etc.) diferențiate, pentru fiecare elev în parte, în funcție de aptitudinile, înclinațiile, opțiunile, nivelul de dezvoltare intelectuală, coeficientul fiecărei persoane;

◆ fișe de lucru individualizate, cum ar fi de exemplu:

- ▣ fișe de recuperare (pentru cei rămași în urmă);
 - ▣ fișe de dezvoltare (pentru elevii foarte buni);
 - ▣ fișe de exerciții destinate tuturor, în scopul formării unor priceperi și deprinderi aprofundate;
 - ▣ fișe de autoinstruire, destinate în special însușirii unor tehnici de învățare individuală și independentă;
- ◆ fișe de evaluare, pentru constatarea nivelului de pregătire și asigurare a feedback-ului;

STRATEGII DIDACTICE DE INDIVIDUALIZARE A ÎNVĂȚĂRII

- ◆ elaborarea de sarcini instructive (teme, lucrări etc.) diferențiate, pentru fiecare elev în parte, în funcție de aptitudinile, înclinațiile, opțiunile, nivelul de dezvoltare intelectuală, coeficientul fiecărei persoane;
- ◆ fișe de lucru individualizate, cum ar fi de exemplu:
- ▣ fișe de recuperare (pentru cei rămași în urmă);
 - ▣ fișe de dezvoltare (pentru elevii foarte buni);
 - ▣ fișe de exerciții destinate tuturor, în scopul formării unor priceperi și deprinderi aprofundate;
 - ▣ fișe de autoinstruire, destinate în special însușirii unor tehnici de învățare individuală și independentă;
- ◆ fișe de evaluare, pentru constatarea nivelului de pregătire și asigurare a feedback-ului;
- ◆ pregătirea individuală sub formă de meditații, consultații, discuții și autoinstruire, care permit elevului să se exprime fără a fi constrâns de presiunea clasei, a colectivului de elevi din care face parte și care l-ar putea inhiba.

Învățătorul, ca manager al clasei va trebui să își dezvolte în timp competențe manageriale și să dezvolte la clasă anumite tipuri de relații care să favorizeze cunoașterea elevilor și, mai apoi, tratarea lor diferențiată:

- relații de comunicare
- relații de educație
- relații de responsabilitate

Este important să pornim întotdeauna de la punctele forte ale elevilor (ce știe elevul, ce poate să facă cu înclinațiile pe care le are), să evităm slăbiciunile elevilor și să valorificăm oportunitățile pe care ni le oferă mediul.

- ◆ pregătirea individuală sub formă de meditații, consultații, discuții și autoinstruire, care permit elevului să se exprime fără a fi constrâns de presiunea clasei, a colectivului de elevi din care face parte și care l-ar putea inhiba.

Învățătorul, ca manager al clasei va trebui să își dezvolte în timp competențe manageriale și să dezvolte la clasă anumite tipuri de relații care să favorizeze cunoașterea elevilor și, mai apoi, tratarea lor diferențiată:

- relații de comunicare
- relații de educație
- relații de responsabilitate

Este important să pornim întotdeauna de la punctele forte ale elevilor (ce știe elevul, ce poate să facă cu înclinațiile pe care le are), să evităm slăbiciunile elevilor și să valorificăm oportunitățile pe care ni le oferă mediul.

De reținut
Principiul individualizării și diferențierii învățării exprimă necesitatea adaptării dinamice a

încărcăturii cognitive și acționale a conținuturilor și a strategiilor instructiv- educative atât la particularitățile psihofizice ale fiecărui elev, cât și la particularitățile diferențiate, relativ comune ale unor grupe de elevi, în vederea dezvoltării integrale a fiecăruia

Tema 3- Curriculumul de educație timpurie și preșcolară- structură, specific. Ariile curriculare. Tipurile de obiective. Taxonomia lui B. Bloom. Operaționalizarea obiectivelor

Text: *Curriculumul pentru Educație Timpurie* (CET) –Preluat din curriculum Educație Timpurie-- este conceput în concordanță cu *Cadrul de referință al Educației timpurii*. *Curriculumul pentru Educația timpurie* reprezintă un produs/ document curricular reglator – parte componentă al *Curriculumului pentru Educație timpurie* ca sistem (alături de *Cadrul de referință al Educației timpurii, Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani, Ghiduri metodologice* etc.).

Prezentul document își propune să realizeze o reactualizare și o restructurare a abordării curriculare centrate pe copil, având ca bază următoarele argumente:

- funcționarea curriculumului anterior [...] mai mult de un deceniu (2006-2018), prin care se solicită revizuirea periodică a acestui document pentru racordarea lui la rezultatele cercetărilor în domeniu, precum și la documentele normative și documentele de politică educațională;
- promovarea unor noi politici educaționale și curriculare cu referire la dezvoltarea sistemului de învățământ (elaborarea și implementarea standardelor în educația timpurie, reconceptualizarea evaluării/monitorizării dezvoltării copilului în cadrul educației timpurii, conceptualizarea unui sistem al managementului curriculumului etc.);
- schimbările operate în celelalte niveluri de învățământ.

Demersul dezvoltativ a fost bazat pe paradigma curriculară construită în Cadrul de Referință al Curriculumului Național, și Cadrul de Referință al Educației timpurii, . Totodată, au fost urmărite și tendințele dezvoltării curriculare pe plan internațional și pe cel național.

Modificările, inclusiv elementele de noutate, introduse în prezentul *Curriculum pentru Educație Timpurie* vizează următoarele aspecte:

✓ concretizarea funcțiilor Curriculumului educației timpurii din perspectiva integrării documentului în structura sistemului curricular național, care include: repere, criterii, abordări și principii, racordarea lui la Cadrul național de referință a Curriculum-ului;

✓ racordarea Curriculum-ului educației timpurii la Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de La naștere până la vârsta de 7 ani;

✓ utilizarea termenilor specifici educației timpurii și a semnificației acestora în conformitate cu documentele normative, inclusiv Codul educației.

✓ centrare pe competență;

✓ corelarea *Curriculumului pentru Educația timpurie* cu *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani*;

✓ o nouă abordare a formării premiselor *citit – scrisului*;

✓ o nouă abordare a corelării *domeniului de activități – domeniului de dezvoltare* etc.

✓ introducerea în *structura și conținutul Curriculumului a elementelor de noutate* ca reflectare a tendințelor de dezvoltare în domeniu;

✓ valorizarea competențelor, prezentate prin modul în care copiii știu să gândească, să acționeze, să învețe, să transfere, să aplice cunoașterea și să caute soluții noi și originale la problemele concrete care apar în contexte reale de existență;

✓ modernizarea modelelor de organizare a conținuturilor într-o manieră integrată pentru transformare și derivare a competențelor;

- ✓ promovarea *valorilor naționale* și *abordarea multiculturală* în conținuturile activităților, care se va manifesta prin atașament față de pământul natal, prin identificarea deplină cu poporul din care face parte, prin aprecierea și respectarea limbii materne, a valorilor culturale, a tradițiilor și obiceiurilor poporului din care face parte; respectarea diversității etnoculturale;
- ✓ abordarea centrată pe copil pentru instituirea unei instituții prietenoase copilului;
- ✓ asigurarea *șanselor de învățare pentru toți copiii și pentru fiecare*, fără nici un fel de discriminare – socială, religioasă, de gen, de statut, rasă, etnie, limbă vorbită, grad/nivel de dezvoltare, mediu socio-economic din care provine etc.;
- ✓ asigurarea unei treceri armonioase de la o treaptă de învățământ la alta;
- ✓ asigurarea parteneriatului *instituție de educație timpurie-familie-comunitate*.
- ✓ Etc.

CET concretizează finalitățile generale ale educației timpurii, reglementează cadrul de organizare a procesului de dezvoltare și învățare a copiilor de la naștere până la 6/7 ani, în baza reperelor conceptuale ale educației timpurii prezentată în CRET. Structura și conținutul *Curriculumului pentru Educație Timpurie* derivă din CRET și prezintă transpunerea viziunii asupra Copilului, Copilăriei și Educației timpurii în parcursul educațional al copilului de la naștere până la 7 ani, evidențiind aspectele esențiale ale multitudinii interacțiunilor, experiențelor, tranzițiilor și rutinelor planificate și neplanificate/spontane care au loc într-un mediu conceput pentru stimularea dezvoltării holistice a copiilor în scopul atingerii finalităților educaționale.

Educația timpurie în sistemul de învățământ din Republica Moldova se bazează pe ***abordarea holistică a dezvoltării copilului și abordarea centrată pe copil*** în procesul educațional. De aceea, dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă și a limbajului în copilărie constituie aspecte decisive pentru viitorul adult.

Cadrul de Referință al Educației Timpurii.

Funcțiile
Curriculumul
ui
pentru
Educație
Timpu

rie sunt:

- concretizează la nivel național finalitățile educației timpurii derivate din CRET;
- prezintă reperele pentru transpunerea didactică a fundamentelor axiologice și psihopedagogice ale educației timpurii în raport cu SÎDC.

Curriculumul pentru Educația Timpurie este destinat adulților care se ocupă de educația copiilor cu vârsta de până la 7 ani (cadre didactice, părinți, tutori etc.), conceptoriilor de materiale didactice, suport pentru dezvoltarea copiilor și a materialelor, suport pentru eficientizarea practicilor educaționale ale cadrelor didactice.

Curriculumul pentru Educație Timpurie (CET) este parte componentă a Cadrului de Referință al Educației Timpurii (CRET) ce reprezintă un *subsistem al Curriculumului Național*, fiind unul din documentele de politici educaționale, care reflectă concepția pedagogică asupra educației și dezvoltării copilului de la naștere până la intrarea în școală. Acest document

normativ, în integritatea sa, ca și concept, finalitate, conținut, proces/acțiune, produs, asigură funcționalitatea și dezvoltarea acestui nivel de educație timpurie, în corelare cu Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere la 7 ani (SÎDC), în cadrul sistemului de învățământ din Republica Moldova.

Conceptul de *Educație timpurie*, în accepția prezentului document, cuprinde atât perioada naștere - 3 ani/ educația antepreșcolară, cât și perioada 3-7 ani/ învățământ preșcolar aprobat în Codul educației.

Curriculum pentru educație timpurie apreciază importanța lor pentru formarea unei personalități armonioase, promovează abordarea holistică a dezvoltării și egalitatea șanselor în conjugare cu respectul autonomiei copilului, al nevoilor lui personale.

La baza elaborării *Curriculumului pentru Educație Timpurie* s-a ținut cont și de valorificarea principiilor fundamentale procesului educației timpurii:

- *Principiul educației centrate pe copil* - respectarea și valorizarea unicității copilului, a nevoilor, trebuințelor și caracteristicilor acestuia.
- *Principiul respectării drepturilor copilului* - dreptul la educație, dreptul la liberă exprimare etc.).
- *Principiul învățării active* - crearea de experiențe de învățare în care copilul este autorul propriei învățări.
- *Principiul dezvoltării integrate* - printr-o abordare integrată a activităților, transversale: corelarea domeniilor de activitate cu domeniile de dezvoltare ale copilului [SÎDC].
- *Principiul interculturalității* - cunoașterea, recunoașterea și respectarea valorilor naționale și ale celorlalte etnii.
- *Principiul respectării diversității și incluziunii educaționale și sociale a fiecărui copil, diferențierii și individualizării* - dezvoltarea unui curriculum care să asigure în egală măsură oportunități de dezvoltare tuturor copiilor, indiferent de sex, etnie, religie sau statut socioeconomic.
- *Principiul educației ca interacțiune dintre părinte/educatori și copilul educat* – abordarea psihocentristă și sociocentristă: dependența rezultatelor educației de ambele părți participante în proces de individualitatea copilului, cât și de personalitatea educatorului/părintelui).
- *Principiul asigurării continuității/tranziției* – crearea unei perspective integratoare asupra perioadei copilăriei ca un întreg continuu, cu caracteristicile pe care le comportă fiecare etapă de învățare și dezvoltare din acest interval (antepreșcolar – preșcolar), atât de necesare învățământului primar (școlar).
- *Principiul parteneriatului socio-educational* - dezvoltarea unui curriculum care necesită implicarea familiei și a instituțiilor destinate serviciilor de educație timpurie privind accesul tuturor copiilor la educație de calitate.

Documentul *Curriculumul pentru Educație Timpurie* operează cu următoarele noțiuni-cheie: educație timpurie, abordarea holistică a copilului, starea de bine a copilului, curriculum centrat pe competențe, corelarea domeniilor de dezvoltare cu domeniile de activitate, bucuria și plăcerea de a învăța prin joc, mediul educațional securizant, parteneriat socio-educational (care se regăsesc în CRET).

Curriculumul pentru Educație Timpurie asigură calitatea și eficiența procesului educației și dezvoltării tuturor copiilor de la naștere până la intrarea în școală, fără a neglija specificul educației, îngrijirii, sănătății și protecției sociale ale copilului în perioada de până la 3 ani și, respectiv, în perioada preșcolară. În acest context, Curriculumul pentru educație timpurie valorifică conceptele multiaspectuale: **interesul superior al copilului, starea de bine a copilului și bucuria de a învăța prin joc** în această perioadă a **copilăriei timpurii**. Prin urmare, Curriculumul pentru educație timpurie constituie un program inițial în sistemul de educație din Republica Moldova, fundamentat pe teoriile psihologice și pedagogice [CRET], care subliniază nevoia *dezvoltării holistice și individuale ale copiilor*. Respectivele referiri ale educației timpurii se regăsesc în

diverse documente ale Uniunii Europene care au trasat liniile directoare ale politicilor privind dezvoltarea copilului în perioada timpurie.

Prezentul document se distinge printr-o nouă perspectivă conceptuală - *Curriculum pentru Educația Timpurie axat pe competențe*. Astfel, componenta-cheie a curriculumului pentru educație timpurie o constituie sistemul de finalități exprimate în termeni de competențe.

Finalitățile (rezultatele) educației timpurii reprezintă o schimbare și reorientare a gândirii de la un sistem bazat pe personal și orientat la intrări (**input**) pe **un sistem centrat pe copil** și spre **produs de calitate (output)**. Finalitățile se referă la ambele cicluri educație antepreșcolară și învățământ peșcolar, gestionate de către personalul calificat din cadrul instituțiilor de educație timpurie.

Competența copilului vizează un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, achiziționate, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații.

Competențele generale au un grad înalt de generalitate și complexitate, se definesc și se formează pe durata unui ciclu al educației timpurii (antepreșcolară 0-3 ani și preșcolară 3-7 ani). Competențele generale aferente Educației timpurii corelează cu competențele transversale și contribuie la formarea acestora.

Competențe specifice formate pe domenii de activitate, de regulă, sunt comune pentru ciclurile educației timpurii (antepreșcolară și preșcolară) în cadrul cărora se abordează integrat activitățile. Ele derivă din competențele generale și se proiectează pe baza taxonomiilor. Competențele specifice reprezintă *sisteme integrate de cunoștințe, abilități, valori și atitudini pe care fiecare domeniu de activitate le creează și le dezvoltă întreaga perioadă a educației timpurii*.

Unități de competență reprezintă *ansambluri integrate de achiziții așteptate de la copii, în procesul de dezvoltare al acestora, în intervalul de la naștere până la intrarea în învățământul primar, ca urmare a participării lor la activitățile educaționale din instituțiile de educație timpurie; comportamente observabile ale copiilor, legate de achizițiile așteptate de la aceștia, se regăsesc în Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani*

Domeniile de activitate reprezintă activități de învățare dirijate ce permit organizarea experiențelor de învățare, construite pornind de la nevoile identificate la nivelul grupei de copii, pe domenii de dezvoltare în diferite zone ale cunoașterii, care include: *Sănătate și motricitate, Eu, familia și societatea, Limbaj și comunicare, Științe, Arte* în cadrul Curriculumului de educație timpurie.

Domeniile de dezvoltare urmăresc evoluția copilului în funcție de creștere și de maturizare a sistemului nervos corelat cu procesul de achiziții în plan psihologic [apud 59, p. 106]. Ele sunt *interconținute* (fizică, socio-emoțională, cognitivă și lingvistică) și nu se produc dispersat, ceea ce înseamnă, că dezvoltarea unui domeniu condiționează dezvoltarea copilului într-un alt domeniu, iar experiențele de învățare sunt cu atât mai semnificative pentru progresul copilului, cu cât ele se adresează *simultan tuturor domeniilor dezvoltării*. Copiii învață holistic, astfel încât fiecare domeniu le influențează pe celelalte și nici unul nu operează independent

Curriculumul pentru educația timpurie axat pe competențe asigură *abordarea holistică și individuală a copiilor* prin racordarea concomitentă a **domeniilor de dezvoltare: fizică, socio-emoțională, cognitivă și lingvistică** [SÎDC]. Totodată, curriculumul pentru educația timpurie din perspectiva postmodernă, cu sens de proiect pedagogic organizat pe baza *competențelor copilului*, care determină eficiența **domeniilor de activitate: Sănătate, motricitate și securitate, Eu, familia și societatea, Limbaj și comunicare, Științe, Arte** prin alegerea anumitor experiențe de învățare, a strategiei de organizare a învățării, a mijloacelor de evaluare/monitorizare realizate prin *joc*. Acest document stabilește prin sistemul de competențe transversale (a se vedea CRET) competențele generale și specifice domeniilor de activitate corelate și fundamentate pe domeniile de dezvoltare ale copilului, prezentate în *figura 1*.

Menirea acestui curriculum este de a orienta cadrele didactice/ personalul din sistemul educației timpurii în proiectarea, organizarea și realizarea activităților educaționale din perspectiva unei noi viziuni pedagogice asupra copilului și educației.

În instituția de educație timpurie, monitorizarea dezvoltării copiilor de vârstă antepreșcolară și preșcolară se realizează atât în cadrul activităților educaționale, cât și în timpul rutinelor, tranzițiilor și altor momente de regim, în conformitate cu Curriculum pentru Educație Timpurie în conexiune cu Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani.

În scopul realizării finalităților educației timpurii, cadrul didactic este în drept să-și selecteze individual strategiile de abordare a prevederilor curriculare. Dat fiind faptul că noul curriculum este axat pe satisfacerea nevoilor și intereselor copilului, metodele, mijloacele didactice și formele de organizare utilizate în demersul didactic trebuie să fie orientate spre abordarea holistă în premisa centrării pe subiectul educației.

Cu toate că jocul reprezintă activitatea primordială caracteristică vârstei preșcolare, cadrul didactic poate folosi și alte metode:

- *Metode de comunicare* (conversația euristică și catihetică, problematizarea, povestirea, descrierea, explicația, ș.a.).
- *Metode de explorare directă și indirectă* (observația, studiul de caz, experimentul, demonstrația, modelarea ș.a.).
- *Metode de acțiune reală și simulativă* (exerciții, lucrări practice, activități creative, joc de rol, învățarea prin simulare ș.a.).

Noua tendință a învățământului solicită integrarea în actul educațional din IET și a *metodelor interactive* (Floarea de nufăr, Ciorchinele, Bula dublă, Trierea aserțiunilor, Comunicarea rotativă, Învățarea în cerc, Explozia stelară etc.). Acestea vor fi integrate în demersul educațional în concordanță de particularitățile de vârstă ale copiilor și conținutul temelor abordate.

De reținut

Domeniile de activitate reprezintă activități de învățare dirijate ce permit organizarea experiențelor de învățare, construite pornind de la nevoile identificate la nivelul grupei de copii, pe domenii de dezvoltare în diferite zone ale cunoașterii, care include: *Sănătate și motricitate, Eu, familia și societatea, Limbaj și comunicare, Științe, Arte* în cadrul Curriculumului de educație timpurie.

Domeniile de dezvoltare urmăresc evoluția copilului în funcție de creștere și de maturizare a sistemului nervos corelat cu procesul de achiziții în plan psihologic [apud 59, p. 106]. Ele sunt *intercondiționate* (fizică, socio-emoțională, cognitivă și lingvistică) și nu se produc dispersat, ceea ce înseamnă, că dezvoltarea unui domeniu condiționează dezvoltarea copilului într-un alt domeniu, iar experiențele de învățare sunt cu atât mai semnificative pentru progresul copilului, cu cât ele se adresează *simultan tuturor domeniilor dezvoltării*. Copiii învață holistic, astfel încât fiecare domeniu le influențează pe celelalte și nici unul nu operează independent

Tema 4- Concept de integrare a conținuturilor. Integrarea în preșcolaritate. Evoluția conceptului de integrare. Sinonimia conceptului. Avantajele învățării integrate

Text: **Activitățile integrate** sunt activitățile ce fuzionează componentele procesului instructiv-educativ desfășurat în Instituțiile de Educație Timpurie cu scopul formării competențelor mai multor domenii de activitate prin intermediul căreia personalitatea copilului este prezentat într-o anumită unitate și impune o abordare globală a lui. Orice activitate integrată se conturează în

jurul unui domeniu de activitate dominant, iar celelalte dețin un rol secundar, deoarece acestea vin să completeze conținutul prezentat, abordându-l, astfel, holistic. Activitățile integrate conțin activități comune cu copiii și activități în centrele de interes.

Activitățile comune reprezintă cele mai riguroase și coerente modalități de realizare a finalităților educației timpurii. Prin specificul lor, **activitățile comune** permit achiziționarea de către copii a unui ansamblu de produse ale învățării (cunoștințe, capacități, atitudini și valori), care vor îmbogăți și conținuturile celorlalte activități, sugerându-le teme noi pentru jocuri sau activități în grupuri mici (activități pe centre de interese) și oferindu-le desfășurarea mai competentă a activităților practice.

Durata activităților comune poate varia în dependentă de vârsta copiilor (*la vârstele mici 10-15 minute, iar la cele mari 20-30 minute*).

Pentru realizarea activităților comune cadrul didactic va organiza un *scenariu captivant și integrat*, având un subiect comun pentru toți copiii ce urmează a fi investigat și elucidat în urma parcurgerii acestora, realizând obiectivele propuse. Modalitățile de organizare a acestor activități pot fi:

- *în formă de cerc* pentru organizarea unui joc de rol, a unei conversații sau găsirea soluțiilor a unei situații de problemă etc.;
- *pe covoraș* pentru a le nara o poveste sau se vor analiza comportamentele personajelor etc.;
- *la flichart* pentru a analiza/ povesti în baza unor imagini sau pentru a aranja fișele pe flanelograf (fișe cu cifre, litere, obiecte etc) etc.;
- *în grupuri/ echipe* (4-6 copii) pentru a realiza o sarcină anumită;
- *la mese* pentru a însuși unele deprinderi elementare de scriere, citire, muncă artistică.
- Etc.

Oportunitățile de învățare propuse în **activitățile integrate** trebuie să aibă un caracter deschis, pentru a lăsa spațiu pentru creativitatea copiilor și cooperarea între ei. În același timp, prin sarcinile pe care le realizează copiii, este **stimulată dezvoltarea acestora în toate domeniile de dezvoltare**.

Activitățile din centrele de interes se realizează în dependență de tema zilei, obiectivele operaționale planificate de educator și de grupa de vârstă (3-7 centre deschise concomitent – în funcție de obiectivele propuse, resursele disponibile, iar în unele cazuri - și de numărul de copii prezenți). Copiii li se vor oferi oportunități de a face propria alegere (unde să lucreze, cu cine să lucreze, ce materiale să utilizeze, cum să facă un anumit lucru/ activitate (modalitatea de acțiune). Durata lucrului în centre va depinde de grupa de vârstă și interesul copilului.

Accentul se va pune pe construirea relațiilor de cooperare (copii de vârstă 5-7 ani) sau pe lucrul individual și nu pe competiție și produs (cine mai repede? cine mai frumos? cine mai bine?), pentru a respecta ritmul propriu de învățare și dezvoltare al fiecărui copil. Centrele vor fi deschise toată ziua, se va reveni la ele oricând va dori copilul. Unele sarcini/ activități din centre pot fi transferate după-amiază (*în cazul în care nu s-a reușit de dimineață sau la dorința/ solicitarea copiilor, la propunerea educatoarei etc.*).

Abordarea interdisciplinară a conținuturilor educaționale este astăzi o provocare și în același timp un imperativ pentru cadrele didactice și pentru toate nivelele de școlaritate. Mult teoretizată, interdisciplinaritatea are în contextul educațional actual șanse sporite de abordare, odată cu asimilarea în practică școlară a noii viziuni educaționale propuse prin reforma învățământului. Atât reforma de orientare, cât și cea de structura și de conținut, susțin interdisciplinaritatea ca un principiu de organizare și desfășurarea a procesului educațional.

În Cadrul de referință al Curriculumului Național pentru Învățământul Obligatoriu, principiile privind predarea și învățarea accentuează următoarele idei:

- respectarea particularităților de vârstă și individuale — reper fundamental în construirea situațiilor de predare-învățare;
- diversificarea și flexibilizarea situațiilor de predare — învățare prin utilizarea de metode și procedee variate, interactive care să motiveze, să stimuleze elevul, să antreneze inițiativa, imaginația, creativitatea, dorința de a învăța;
- centrarea pe obiective care urmăresc formarea de capacități, competențe, atitudini;
- centrarea pe elev în proiectarea activităților de învățare.

Predarea integrată a cunoștințelor este considerată o metodă, o strategie modernă, iar conceptul de activitate integrată se referă la o activitate în care se abordează metoda în predarea – învățarea cunoștințelor. Această manieră de organizare a conținuturilor învățământului este oarecum similară cu interdisciplinaritatea, în sensul că obiectul de învățământ are ca referință nu numai o disciplină științifică, ci o tematică unitară, comună mai multor discipline.

Predarea integrată a cunoștințelor nu poate fi definită ușor și nici suficient de riguros în același timp. Această datorită faptului că este o noțiune dinamică care suferă mereu modificări.

Termenul utilizat cel mai frecvent este cel de predare integrată a științelor: Această denumire vrea să sugereze faptul că este o strategie ce presupune reconsiderari radicale nu numai în planul organizării conținuturilor, ci și în „ambianța” predării și învățării.

Predarea integrată a științelor se fundamentează pe două sisteme de referință: unitatea științei și procesul de învățare la elev.

Ideea despre unitatea științei se bazează pe postulatul că universul însuși prezintă o anumită unitate care impune o abordare globală. Constatările și experimentele în domeniu recomandă integrarea predării științelor ca un fel de principiu natural al învățării (ibidem).

Predarea integrată se dovedește a fi o soluție pentru o mai bună corelare a științei cu societatea, cultura, tehnologia.

În învățământul modern este tot mai evidentă necesitatea instruirii integrate.

Particularități ale învățării integrate:

- interacțiunea obiectelor de studiu;
- centrarea pe activități integrate de tipul proiectelor;
- relații între concepte din domenii diferite;
- corelarea rezultatelor învățării cu situațiile din viață cotidiană;
- rezolvarea de „probleme” – cea mai importantă forță motrice a integrării, relevanță practică;

Cei 4 piloni ai învățării integrate sunt:

- a învăța să știi
- a învăța să faci
- a învăța să muncești împreună cu ceilalți
- a învăța să fii

A învăța să știi/ să cunoști — a stăpâni instrumentele cunoașterii; instrumentele esențiale ale învățării pentru comunicare și exprimare orală, citit, scris, socotit și rezolvare de probleme, a posedă în același timp o cunoaștere vastă, dar și aprofundată a unor domenii principale; a înțelege drepturile și obligațiile specifice unei societăți democratice. Cel mai important aspect al acestui pilon este considerat însă a învăța să învețe.

A învăța să faci — a-ți însuși deprinderile necesare pentru a practica o profesie și a-ți însuși competențele psihologice și sociale necesare pentru a putea lua decizii adecvate diverselor situații de viață; a folosi instrumentele tehnologiilor avansate.

A învăța să muncești împreună — a accepta interdependența ca pe o caracteristică a mediilor sociale contemporane; a preveni și a rezolva conflictele; a lucra împreună cu ceilalți pentru atingerea unor obiective comune, respectând identitatea fiecăruia.

A învăța să fii — a-ți dezvoltă personalitatea și a fi capabil să acționezi autonom și creativ în diverse situații de viață; a manifesta gândire critică și responsabilitate; a valoriza cultură și a depune eforturi pentru dezvoltarea propriilor capacități intelectuale, fizice, culturale; a manifesta simț estetic și a acționa pentru menținerea unui climat de pace și înțelegere.

Învățarea depășește cadrul formal al școlii, nu mai este doar apanajul elevilor, fiind concentrată, ca activitate, mai ales în prima parte a vieții; evoluția și caracteristicile societății contemporane au condus la afirmarea și necesitatea ideii de învățare pe tot parcursul vieții.

Organizarea învățării pe criteriul disciplinelor formale clasice devine insuficientă într-o lume dinamică și complexă, caracterizată de explozia informațională și de dezvoltarea fără precedent a tehnologiilor. O învățare dincolo de discipline, de rigiditatea canoanelor academice tradiționale poate fi mai profitabilă din perspectiva nevoilor omului contemporan.

Dintre strategiile didactice utilizate în abordarea interdisciplinară care favorizează învățarea integrată, amintim:

- învățarea bazată pe proiect,
- predarea în echipa formată din mai multe cadre didactice,
- învățarea prin cooperare,
- învățarea activă,
- implicarea comunității,
- aplicații ale inteligențelor multiple, etc.

În învățământul preșcolar abordarea integrată a conținuturilor este o necesitate, dată de nevoia firească a școlarului mic de a explora mediul apropiat, fizic și social, de a-l cunoaște și a-l stăpâni, preocupare ce este pe deplin întâmpinată în condițiile structurării interdisciplinare a curriculum-ului. Această, deoarece modul natural al elevilor de a învăța despre ceea ce îi înconjoară nu este acumularea de cunoștințe pe domenii ale științei, ci, dimpotrivă, integrarea informațiilor, priceperilor, deprinderilor diverse în jurul unor teme care le-au stârnit interesul sau a unor elemente de viață reală. De altfel, viața de adult îi va așeza pe indivizi în fața unor probleme ce presupun de cele mai multe ori cunoaștere globală.

Studierea integrată a realității îi permite școlarului mic explorarea în mod global a mai multor domenii de cunoaștere prevăzute în programa, dar subordonate unor aspecte particulare ale realității înconjurătoare, asigurându-i achiziția unor concepte și legități fundamentale, a unor proceduri de lucru și instrumente de cunoaștere a realului.

De asemenea, abordarea integrată a conținuturilor educației școlare permite luarea în considerare a nevoilor de cunoaștere a școlarii mici și abordarea unor subiecte de interes pentru aceștia în cadrul unor teme / proiecte mai cuprinzătoare, sugerate de documentele curriculare.

Corelarea conținuturilor, predarea tematică, predarea sinergică, integrarea curriculară – termeni cu semnificații relativ echivalente – sunt soluții posibile pentru depășirea pericolului detașării școlii de viață reală și transformării acesteia într-un cadru închis ficțional și denaturat.

Integrarea conținuturilor disciplinelor de studiu, precum și a ariilor curriculare este considerată astăzi principala provocare în domeniul proiectării programelor școlare.

Argumentele psihopedagogice în favoarea dezvoltării unui curriculum integrat sunt multiple. Astfel, în planul profunzimii și solidarității cunoștințelor dobândite printr-o atare abordare, plusul calitativ este evident:

- cei care învață identifica mai ușor relațiile dintre idei și concepte, dintre temele abordate în școală și cele din afară ei;
- baza integrată a cunoașterii conduce la o mai rapidă reactivare a informațiilor;
- timpul de parcurgere a curriculum-ului este sporit.

În planul relațiilor interpersonale:

- integrarea curriculară și, în special, metoda proiectelor încurajează comunicarea și rezolvarea sarcinilor de lucru prin cooperare;
- în timpul derulării proiectelor se dezvoltă un „sens al comunicării” și o perfecționare implicită a modurilor de grupare;
- elevii devin mai angajați și mai responsabili în procesul învățării;
- curriculum-ul integrat promovează atitudini pozitive.

Învățarea într-o manieră cât mai firească, naturală pe de-o parte și, pe de altă parte, învățarea conform unei structuri riguroase sunt extreme care trebuie să coexiste în curriculum-ul integrat. Parametrii structurării curriculare integrate pot fi: conceptele transmise, deprinderile și abilitățile formate și aplicațiile realizate.

Predarea interdisciplinară pune accentul simultan pe aspectele multiple ale dezvoltării elevului: intelectuală, emoțională, socială, fizică și estetică. Interdisciplinaritatea asigură formarea sistematică și progresivă a unei culturi comunicative necesare elevului în învățare, pentru interrelacionarea cu semenii, pentru parcurgerea cu succes a treptelor următoare în învățare, pentru învățarea permanentă.

De reținut

Predarea integrată a cunoștințelor este considerată o metodă, o strategie modernă, iar conceptul de activitate integrată se referă la o activitate în care se abordează metoda în predarea – învățarea cunoștințelor. Această manieră de organizare a conținuturilor învățământului este oarecum similară cu interdisciplinaritatea, în sensul că obiectul de învățământ are ca referință nu numai o disciplină științifică, ci o tematică unitară, comună mai multor discipline.

Tema 5- Particularitățile învățării integrate. Integrarea conținuturilor. Planificarea integrată. Integrarea metodelor de predare.

Text: Copilul mic învață prin interacțiunea cu mediul fizic și social: prin limbaj, gândire logică, reprezentare spațială, gândire creativă, muzicală, implicarea mișcărilor corpului etc. De aceea este foarte important ca prin activitățile în care sunt implicați copiii să fie solicitați:

- să analizeze relații între obiecte, evenimente, persoane (asemănări, deosebiri, asocieri), pentru a descoperi cauzalitatea, gândirea critică, rezolvarea de probleme.
- să înțeleagă și să utilizeze numerele și numerația, operațiile matematice, măsurarea, gruparea, sortarea, ordonarea, operații esențiale în viața de zi cu zi.

- să înțeleagă lumea naturală și să poată face predicții; acestea se referă la gândirea științifică, care ajută copiii să aplice și să își testeze cunoștințele prin investigație și verificare.

- să înțeleagă cum interacționează oamenii între ei și cu mediul înconjurător, care sunt condițiile necesare vieții Cercetătorii americani au elaborat un set de metode prin care puteți stimula dezvoltarea intelectuală a celor mici:

- Răspundeți clar și pe un ton destins la toate întrebările pe care vi le pune cel mic și fiți atenți la tot ceea ce vă spune sau vă arată! Acest lucru îi confirmă copilului că observațiile și preocupările sale sunt importante pentru părinți. Dacă nu sunteți dispuși să-i oferiți explicații sau o faceți pe un ton plictisit și iritat, cel mic va rămâne cu impresia că întrebările lui deranjează și nu va mai îndrăzni să vă mai abordeze.

- Dezvoltați-i pasiunea pentru cărți! La început, alegeți cărți cu imagini colorate și imitați, împreună, sunetele specifice animalelor din poze, în acest fel, copilul va scăpa de inhibiții. Cărțile sunt o sursă importantă de informații și îl vor ajuta să-și dezvolte o gândire sănătoasă și un limbaj bogat.

Jucați-vă cu cel mic și alinați-l! Studiile au arătat că bebeluși carora nu li se acordă destulă afecțiune au creierul mai mic decât ar fi normal pentru vârsta lor. Atunci când plânge, reacționați prompt și calm și nu uitați să-l strângeți în brațe și să-l alinați. În acest mod, el își va dezvolta sentimentul de siguranță emoțională. Folosiți masajul corporal pentru a-l elibera pe cel mic de stress.

- Alegeți jucării care să-l stimuleze, cum ar fi cuburile colorate! Dacă un copil așază un cub mai mare peste unul mai mic, acestea vor cădea. Dacă le așază corect, va învăța că acesta este modul în care trebuie să construiască de acum înainte. În plus, implicați-l în jocuri care necesită folosirea mâinilor. Copiii reacționează bine la astfel de activități. Tot în joacă, rugați-l să-și aranjeze jucăriile, el va învăța să clasifice lucrurile după formă și dimensiune.

- Asigurați-i un mediu înconjurător sigur în perioada în care învață să meargă! Prin explorarea casei, copilul va deprinde cum să se orienteze în spațiu. Astfel, va fi capabil să-și construiască, mental, o „hartă” a mediului în care trăiește și să creeze o relație cu acesta.

- Un alt lucru important este să-i cântați!. Mișcările corpului și ale degetelor îl vor ajuta să facă o legătura între sunet, ritm și dans.

- Lasați-l să se joace cu apa, nisipul și chiar cu noroiul pentru a-l învăța principiile de baza ale fizicii și proprietățile diferitelor lichide și ale materiilor solide.

- Adaptați-vă ritmul după temperamentul copilului! În acest fel, acesta își va manifesta trăirile în mod natural. Faceți ca timpul de odihnă și orele de masa să fie percepute de copil ca lucruri pozitive. Arătați-vă încântați atunci când cel mic învață să se hrănească singur, oricâtă mizerie ar face în jur.

Ce trebuie să facem la fiecare vârstă pentru a crește un copil inteligent?

0-4 luni

- 👉 citiți-i;
- 👉 faceți tot felul de fețe/mutrițe la el;
- 👉 gâdiliți-l;
- 👉 mișcați încet obiecte în fața copilului;
- 👉 cântați-i melodii simple și scurte;
- 👉 vorbiți tot timpul cu el;
- 👉 împărtășiți-i fiecare pas pe care îl faceți pe lângă el.

4-6 luni

- 👉 ajutați copilul să îmbrățișeze animăluțe de pluș;
- 👉 faceți mici bloculețe din cuburi de plastic și lasați-l pe micuț să le demoleze;
- 👉 puneți-i muzică pe fundal și încercați diferite ritmuri;
- 👉 arătați-i cărți cu imagini mari și viu colorate;
- 👉 lăsați copilul să atingă obiecte de diferite texturi.

6 – 18 luni

- 👉 vorbiți în fața copilului și interacționați cu el pentru a-l ajuta la stabilirea conexiunii dintre sunete și cuvinte;
- 👉 indicați-i persoane și obiecte din jurul lui și spuneți-le pe nume pentru a-l învăța să le recunoască;
- 👉 cântați-i mereu câncetecele care au în conținut versuri care se repetă des;
- 👉 jucați-vă de-a v-aș ascunselea.

18-24 luni

- 👉 folosiți-vă de jocuri de recunoaștere în care îi menționați de "floarea roșie" sau mașinuța galbenă", iar el își concentrează atenția asupra lor și chiar le prinde în mână;
- 👉 puneți în fața lui 3 obiecte diferite și numiți unul din ele pentru a vi-l da;
- 👉 vorbiți tot timpul cu el, folosind cuvintele corecte (fără diminutive) și implicându-l în tot soiul de discuții;
- 👉 faceți-i cunoștință cu instrumentele de scris, este timpul să-i puneți prima oară în mână creionul de colorat și în față hârtia;
- 👉 puneți-i mereu întrebări pentru a-i capta atenția atunci când îi citiți;
- 👉 încurajați jocul independent, lăsându-l să se joace și singurel cu jucăriile lui favorite.

24-36 luni

- 👉 lăudați și apreciați aptitudinile motorii pe măsură ce și le dezvoltă;
- 👉 încurajați copilul să testeze jucării noi, astfel se dezvoltă gândirea, imaginația;
- 👉 ajutați copilul să integreze activități din "viața reală" în jocuri, ca de exemplu să vorbească la telefon, să conducă o mașină, să pregatească un ceai pentru invitați, să schimbe o papsă etc.;
- 👉 implicați copilul în povești atunci când i le citiți sau i le povestiți punându-i mereu întrebări; printre alteroluri educaționale, poveștile au și roluri de a stimula imaginația și creativitatea, ajutând la îmbunătățirea activității cognitive;
- 👉 arătați-i cu degetul cuvintele pe măsură ce citiți, pentru a putea face mai ușor conexiune/legătură dintre cum sună un cuvânt și cum arată.

Kolb a popularizat un lucru observat de instructori demult, acela că oamenii au stiluri diferite de a învăța. Doi specialiști în domeniul managementului dezvoltării și învățării Peter Honey și Alan Mumford, cercetând studiile lui Kolb, au dezvoltat o teorie a stilurilor de învățare. Ei au clasificat cele patru stiluri de învățare astfel:

Stilul activ Persoanele active se implica în experiențe noi, fără prejudecăți. Ei se bucură de prezent și au o gândire deschisă, care îi face să fie entuziaști al orice este nou. Emit judecăți mai mult bazate pe sentimente și intuiție, decât pe teorie, care o caracterizează ca fiind "prea abstractă". Filozofia lor este : *voi încerca totul o data!* Zilele lor sunt pline de activități. Le place să se ocupe de situațiile de criza, le place provocarea noului, dar se plictisesc de detalii. Sunt prietenoși și deschiși și le place să facă parte din grupuri care fac diverse activități. Persoanele active învață mai bine din cursurile unde:

- există noi experiențe, oportunități din care să învețe

- se desfasoară scurte exerciții, activități de grup
- există o serie de lucruri ce pot fi testate
- există ceva de făcut pentru ei special
- li se permite conceperea unor idei, fără restricții

Stilul reflexiv Persoanele reflexive stau deoparte și judecă experiențele, observându-le din diferite perspective. Ei colectează date atât personal cât și prin alții, și prefera să le analizeze atent înainte de a ajunge la o concluzie. Ceea ce contează pentru ei este acest proces de colectare și analizare a datelor, și tind să amâne concluzia finală cât mai mult. Filozofia lor este: *nu fi prea grăbit!* Sunt persoane meditative care îi ascultă pe ceilalți și încearcă să aibă imaginea completă înainte de a-și spune părerea. Persoanele reflexive învață cel mai bine din cursuri unde:

- au posibilitatea să observe/reflecteze asupra activităților
- au posibilitatea să stea deoparte, ascultând și privind la ceilalți
- au la dispoziție timp de gândire și pregătire înainte de a face un exercițiu sau comentariu
- au posibilitatea să recapituleze evenimentele
- au materiale scrise și demonstrații riguroase

Stilul teoretician Teoreticienii își adaptează și integrează observațiile în teorii care sună logic. Ei analizează o problemă în mod logic, pas cu pas, și asamblează toate împrejurările într-o teorie coerentă. Au tendința de a fi perfecționiști, sunt preocupați de principii, teorii, modele. Filozofia lor este: *dacă este logic trebuie să fie corect!* Întrebările pe care le pun cel mai des sunt: Are sens? Care sunt ipotezele de bază? Au tendința de a fi detașați și analitici, mai degrabă obiectivi, decât subiectivi. Preferă certitudinea ambiguității. Învață mai ușor de la persoanele cu autoritate, într-un mediu impersonal. Teoreticienii învață mai bine din cursurile unde:

- ceea ce este prezentat face parte dintr-un sistem
- au posibilitatea să cheștioneze ipotezele de bază sau metodologia
- iau parte la activități structurate, cu scop precis
- pot asculta cauzele succesului/esecului
- au la dispoziție material scris, diagrame

Stilul pragmatic Pragmaticii sunt oameni dornici să încerce idei, teorii, pentru a vedea dacă funcționează în practică. Ei caută mereu noi idei și profită de prima ocazie pentru a le experimenta în practică. Ei se întorc de la cursuri cu idei pe care le pun în practică. Filozofia lor este: *Nu este de folos dacă nu funcționează!* Nu au răbdare la discuții vagi și fără scop. Sunt persoane practice care iau decizii practice. Le place să găsească modalități prin care să facă lucrurile să meargă. Pragmaticii învață cel mai bine din cursurile unde:

- există o legătură evidentă între subiectul discutat și activități
- sunt prezentate idei cu aplicabilitate evidentă
- li se dă posibilitatea să exerseze, beneficiind de comentariile/asistența unui expert
- li se prezintă un model util, pe care îl pot replica
- li se oferă tehnici și aptitudini care se aplică în mod curent activității pe care o desfășoară

Ar trebui subliniat că este puțin probabil ca un individ să se încadreze exact în caracteristicile unei categorii. Acest lucru nu se întâmplă, pentru că fiecare învață folosind o combinație de metode, ce derivă din cele patru modele. Totuși oamenii au un stil de învățare preferat, cu ajutorul căruia învață mai eficient.

Ce înseamnă o învățare eficientă ? Învățarea este mai eficientă, când noi, fiind cei care învață:

- stim ce avem de făcut

- înțelegem de ce o facem
- avem acces la resurse pe care le putem înțelege
- avem timp să ne dezvoltăm capacitățile necesare
- lucrăm într-un ritm care ne convine
- avem sprijinul necesar
- suntem interesați de ceea ce facem
- facem activități variate
- putem trece în revistă propriile noastre progrese
- avem proprietate pe ceea ce facem.

Predarea integrată a cunoștințelor

Predarea integrată a disciplinelor de învățământ vizează realizarea unui curriculum centrat pe rolurile și trebuințele celor care învață, pe capacitățile și ritmurile lor de muncă intelectuală. Ea se realizează vertical, vizând formarea unui ideal de om și orizontal, vizând diferite achiziții: cognitive, afective etc.

Într-un asemenea curriculum predarea integrată se poate realiza în jurul unei discipline de sinteză, în jurul unor teme sau activități fundamentale cum sunt: energia, locuința etc., sau în cadrul unor capitole și lecții tratate interdisciplinar, cuprinzând: conceptele științifice de bază, metodele de cercetare, deschideri spre probleme practice și sociale. Este o manieră de organizare a învățământului asemănătoare cu interdisciplinaritatea, dar se deosebește de aceasta prin faptul că se ia ca referință o idee sau un principiu integrator care transcende granițele dintre disciplinele științifice și grupează cunoașterea în funcție de nouă perspectivă; este o noțiune dinamică ce suferă permanente modificări; în principal, ea evidențiază unitatea funcțională (originală) a gândirii științifice și trebuie să evite accentuarea neadecvată a distincțiilor dintre diversele discipline științifice;

Se fundamentează pe două sisteme de referință: unitatea științei și procesul de învățare la copil.

Modalități de organizare a integrării:

- integrarea conținuturilor ce aparțin diferitelor subdiviziuni ale unei discipline științifice majore;
- integrarea a două sau mai multor domenii în proporții mai mult sau mai puțin egale;
- integrarea a două sau mai multor discipline cu preponderență una dintre ele;
- una sau alta dintre cele trei modalități amintite, corelată cu integrarea unei discipline nestiințifice.

Exemple de planificare de scurtă durată

Eveniment al instruirii		Conținutul activității	Strategii didactice	Evaluare	
Moment organizatoric					
Captarea atenției					
Reactualizarea cunoștințelor					
Anunțarea temei și obiectivelor					
	Tranzitie				
Lucrul în centre					

de educatie					
	Tranzitie				
Evaluare					
	Tranzitie				

Varianta I:

Ziua data	Dimineața	Tema activității integrate	Plimbarea I	Plimbarea II	Lucrul individual	Seara
Luni						
Marți						
Miercuri						
Joi						
Vineri						

Varianta II:

ziua săptămânii	dimineața	Tema și centrele educaționale ale activității integrate	Plimbarea I	Plimbarea II	Seara
Luni		Tema- meseriile; 1. Alfabetizare 2. Joc de construcție 3. Matematica			
Marți					
Miercuri					
Joi					
Vineri					

Varianta III

Partea zilei	luni	marți	miercuri	joi	vineri
Dimineața					
<i>Complex</i>	<i>de</i>	<i>gimnastică</i>	<i>gimnastică</i>	<i>după</i>	<i>somn</i>
I jumătate a zilei					
II jumătate a zilei					
Plimbările					

Seara					
-------	--	--	--	--	--

Varianta IV

	Centre educaționale din activitatea integrată	Evaluare
Tema activității		
Lucrul individual		
Plimbarea		

Varianta V

Ziua săptămânii	dimineața	Activitatea integrată (centrele educaționale)	Plimbarea I, II	seara
Luni		Tema- toamna; • Alfabetizare- caracterizarea anotimpului; • Arte- selectăm din coș 3 legume de toamnă și le colorăm; • Mediu- selectăm imaginile păsărilor călătoare, le numim, caracterizăm.		
Marți				
Miercuri				
Joi				
Vineri				

Varianta VI

	Luna	Tema lunii- transportul	Tema săptămânii: 1- transportul urban 2- transportul ecologic 3- o zi fără automobil în oraș 4- transportul agricol
1	Septembrie		
2	Octombrie		
3	Noiembrie		
4	Decembrie		
5	Ianuarie		
6	Februarie		
7	Martie		
8	Aprilie		

9	Mai		
10	Iunie		
11	Iulie		

Varianta VII

Centrul educațional planificat	luni	marți	miercuri	joi	vineri
Comunicare	*				
Arte		*			
Științe		*			
Muzica					
Educația fizică			*		
Construire	*				
Matematica			*		
Joc					
Alfabetizare	*				
Lucrul individual					
Plimbare					
Lucrul cu părinții					

De reținut

Predarea integrată a disciplinelor de învățământ vizează realizarea unui curriculum centrat pe rolurile și trebuințele celor care învață, pe capacitățile și ritmurile lor de muncă intelectuală. Ea se realizează vertical, vizând formarea unui ideal de om și orizontal, vizând diferite achiziții: cognitive, afective etc.

Tema 6- Probleme ce însoțesc proiectarea, organizarea activităților integrate cu copiii. Rolul decisiv al educatorului în procesul de planificare, realizarea activităților integrate.

Text: Administrarea activităților desfășurate în Instituțiile de educație timpurie se va realiza conform Planul cadru de învățământ pentru educația timpurie emis de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. Acest document vizează numărul de ore săptămânale distribuite pe tipuri de activități de învățare desfășurate în Instituțiile preșcolare de învățământ conform celor trei perioade de vârstă, fiind schematizat în următorul tabel:

Plan cadru de învățământ pentru nivelul 0 „Educație Timpurie”

Vârsta	Tipuri de activități de învățare	Numărul de ore săptămânale	Total
1,5 – 3 ani	Activități pe domenii de activitate	15 min/ 20 min × 5 zile = 75 min/ 100 min	30 h
	Jocuri și activități pe centre de	1,25 h × 5 zile = 6,25 h	

	interes		
	Activității de dezvoltare personală	4,5 h × 5 zile = 22,5 h	
3 – 5 ani	Activități pe domenii de activitate	20 min/ 25 min × 5 zile = 100/ 125 min	30 h
	Jocuri și activități pe centre de interes	1,5 h × 5 zile = 7,5 h	
	Activității de dezvoltare personală	4 h × 5 zile = 20 h	
5 -7 ani	Activități pe domenii de activitate	35 min/ 40 min × 5 zile = 175 min/ 200 min	30 h
	Jocuri și activități pe centre de interes	1,75 h × 5 zile = 8,75 h	
	Activității de dezvoltare personală	3,5 h × 5 zile = 18,5 h	

- ✓ Categoriile de activități menționate în planul de învățământ sunt desfășurate cu întreaga grupă de copii sau pe grupuri mici, în decursul unei săptămâni.
 - ✓ Prezentul plan de învățământ este valabil pentru toate tipurile de servicii de educație și îngrijire oferite copiilor de la vârsta 1,5 ani la 7 ani, inclusiv copiilor cu dizabilități din învățământul special sau special integrat, caz în care se va acorda mai multă atenție așteptării unui răspuns din partea copilului, participării cu bucurie la activități alături de ceilalți etc. și mai puțin numărului de activități pe care acesta le desfășoară. Totodată, menționăm faptul că, în cazul grupelor din învățământul special sau special integrat, în afara acestor tipuri de activități, copiii beneficiază și de terapii specifice, care nu sunt contabilizate în acest plan de învățământ.
 - ✓ Caracterul reglator al planului de învățământ se evidențiază și prin prisma faptului că, pornind de la acest plan cadru, fiecare cadru didactic își poate stabili o schemă orară proprie, un program zilnic de activitate. Se recomandă ca în fiecare zi cadru didactic să alterneze activitățile de dezvoltare personală cu activitățile integrate și activitățile pe centre de interes.
 - ✓ Durata *activităților integrate* poate varia, în funcție de particularitățile copiilor și, implicit, de interesul manifestat de grupul de copii/copil pentru acestea, de conținutul activităților, precum și în funcție de maniera de desfășurare. În medie, pentru cele 4 grupe de vârstă, o activitate cu copii durează: grupa creșă – 15/ 20 min, grupa mica – 15/ 20 min, grupa medie – 20/ 25 min, grupa mare – 30/ 35 min; grupa pregătitoare – 35/ 40 min. În funcție de nivelul grupei, de particularitățile individuale ale copiilor, de unitățile de competență și conținuturile propuse spre realizare, cadrul didactic va decide care este timpul efectiv necesar pentru desfășurarea fiecărei activități.
- La rândul său activitățile pe domenii de activitate sunt proiectate conform frecvenței săptămânale propus în tabel.

Distribuirea orelor pe domenii de activitate preluat din curriculum Educație Timpurie

Domenii de activitate	Dimensiuni	Numărul de ore săptămânale preconizate pentru fiecare vârstă		
		1,5 – 3 ani	3 – 5 ani	5 -7 ani
EU, FAMILIA ȘI SOCIETATEA	Eu ca personalitate	1	1	2
	Eu și ceilalți			
LIMBAJ ȘI COMUNICARE	Educație pentru limbaj și comunicare	1	2	2
	Formarea premiselor citit-scrisului			
ȘTIINȚE	Formarea reprezentărilor elementare matematice	1	1	2
	Educația pentru mediu			

SĂNĂTATE ȘI MOTRICITATE	Educația pentru sănătate	1	2	2
	Educația fizică			
ARTE	Educația artistico-plastică	1	1	1
	Educația muzicală	1	2	2

Activitatea personalului didactic este completată zilnic cu 3 ore de activitate de pregătire metodică-științifică, în care se realizează: proiectarea curriculară, proiectarea și pregătirea activității zilnice, studiul individual, confecționarea materialului didactic, consemnarea observațiilor asupra copiilor în *Caietul de observații/ Observator* și a progresului individual al copiilor în *Fișele de monitorizare a progresului preșcolarului*, proiectarea activităților extrașcolare sau a unor activități din cadrul proiectelor educaționale derulate, se amenajează sau se reorganizează ambientul educațional, se organizează expoziții cu produse ale activității copiilor, se concep și se realizează fișe de lucru, pot avea loc activități de consiliere a părinților, participări la cursuri de formare, la activități ale comisiei metodice, la întâlniri metodice, la schimburi de experiență, la activități în parteneriat cu familia sau alți parteneri educaționali etc.

Propunem în continuare un program de activitate orientativ, care include toate componentele zilei, cu mici diferențe de timp de la o grupă la alta:

Programul zilnic de activitate al grupei cu orar normal sau săptămânal

Orarul activităților	Activitățile zilei		
	Activități de dezvoltare personală	Activități integrate/pe domenii de activitate	Jocuri și activități pe centre de interes
7 – 8.30	Rutină: <i>Primirea copiilor, discuții cu părinții despre starea generală a copiilor, termometria în grupele de creșă</i>	-	Jocuri și activități pe centre (la alegere)
8.30 – 9.00	Rutină: <i>Gimnastica matinală, deprinderi de igienă individuală și colectivă etc.</i> Rutina: dejunul	-	
9.00 – 11.00	Rutină: <i>Întâlnirea de dimineață (15-20 min.) (mesajul, calendarul, prezența, jocuri de socializare)</i> Rutină și tranziție: <i>Pregătirea de activități (distribuirea materialelor, necesități individuale, pauze dinamice, deprinderi de ordine și disciplină, deprinderi de igienă personală și colectivă, exerciții de grupare și regrupare)</i>	Activități integrate pe domenii de activitate	Activități pe centre de interes (la alegere)
11.00-13.00	Activități recreative (<i>jocuri și plimbări în aer liber</i>) Rutina și tranziție: <i>deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de autoservire, deprinderi de disciplină, ordine etc.</i> Rutina: prânzul		
13.00-15.00	Rutina: somnul de zi		
15.00-15.30	Rutină și tranziție: <i>trezirea copiilor, activități de călire, deprinderi de autoservire, deprinderi de igienă personală, necesități personale</i>		
15.30-16.00	Rutină: gustarea		
16.00-17.30	Activități opționale (<i>dezvoltarea</i>)	Activități	Jocuri și activități

	<i>aptitudinilor individuale la alegere: dans, limbi moderne, dezvoltarea vorbirii etc.)</i> Activități recreative și de relaxare: <i>jocuri și plimbări în aer liber</i> Rutină și tranziție: <i>(deprinderi de igienă individuală și colectivă, deprinderi de autoservire, deprinderi de disciplină, ordine)</i>	recuperatorii pe domenii experiențiale	pe centre (la alegere)
17.30-18.00	Rutină: cina		Jocuri și activități pe centre (la alegere)
18.00-19.00	Rutină: Plecarea acasă		

După cum se poate observa, reperatele orare, precum și ordinea activităților au caracter strict orientativ, fiind vorba despre un model posibil și nu un program impus, fiecare cadru didactic având libertatea de a-și stabili propria schemă orară, în funcție de nevoile copilului și de opțiunea proprie în ceea ce privește ordinea activităților de învățare.

De reținut

Durata *activităților integrate* poate varia, în funcție de particularitățile copiilor și, implicit, de interesul manifestat de grupul de copii/copil pentru acestea, de conținutul activităților, precum și în funcție de maniera de desfășurare. În medie, pentru cele 4 grupe de vârstă, o activitate cu copii durează: grupa creșă – 15/ 20 min, grupa mica – 15/ 20 min, grupa medie – 20/ 25 min, grupa mare – 30/ 35 min; grupa pregătitoare – 35/ 40 min. În funcție de nivelul grupei, de particularitățile individuale ale copiilor, de unitățile de competență și conținuturile propuse spre realizare, cadrul didactic va decide care este timpul efectiv necesar pentru desfășurarea fiecărei activități.

Tema 7- Rolul educatorului în realizarea curriculumului de educație timpurie și preșcolară. Documentarea educatorului. Pregătirea pentru activitate. Elaborarea planurilor activităților educaționale. Pregătirea mediului pentru învățare. Elaborarea materialelor didactice

Text: Funcția de planificare a educatorului. Planificarea strategică.

Planificarea ca funcție a procesului de conducere e tratată de Taylor ca un rezultat al diviziunii muncii - intelectuale și fizice. în cartea sa "Principiile conducerii științifice" (1911) el scria: între lucrători și conducător există diviziunea muncii și a răspunderii. Conducătorul îndeplinește lucrul pentru care dânsul este mai pregătit, decât muncitorii care vor lucra mai efectiv, productiv dacă lucrul lor va fi din timp planificat de către conducător."

H.Fayol analizează funcția de planificare în felul următor: "A conduce înseamnă a prognoza, a planifica din timp", și "...planul este în același timp rezultatul prognozat și direcțiile de acțiune, și metodele ce se vor folosi".

Planificarea ca funcție a conducerii cuprinde 6 etape:

- 1) scopul și estimarea lui.
- 2) determinarea premiselor de bază (condițiilor);
- 3) realizarea alternativelor;
- 4) alegerea alternativei optime;
- 5) începutul realizării planului;

6) realizarea și controlul realizării.

În practica managementului contemporan se folosesc, la nivel de conducător al firmei, ca regulă, 7 variante de planuri:

- 1) plan - scop sau scop;
- 2) program;
- 3) normativ;
- 4) regulă, regulament;
- 5) procedură;
- 6) metoda;
- 7) deviz de cheltuieli.

1) Țel, scop sunt stabilite de conducerea firmei, care arată direcția dezvoltării ei. P. Odiorn clasifică scopurile care se realizează în procesul conducerii în patru grupe:

- 1) scop inovator - nou;
- 2) scop pentru rezolvarea problemei date;
- 3) scop pentru îndeplinirea îndatoririlor de serviciu;
- 4) scop de autoperfecționare.

Scop sau scop inovator - realizarea lui necesită folosirea în procesul de conducere a metodelor noi, elementul științific, mijloace tehnice, analize, cercetarea noilor piețe de desfacere a producției.

Scop pentru rezolvarea problemei - scopul, obiectivul final al oricărui proces.

Scop de serviciu - cu ajutorul lui conducătorul poate să-și aprecieze lucrul său, de exemplu: "În luna septembrie am de ținut o consfătuire cu managerii filialelor.

Autoperfecționarea - analiza greșelilor proprii și lichidarea lor.

2) Planuri-programe - noțiunea de program este mai vastă ca noțiunea de țel, scop. Programul este o parte a planului, care determină timpul, rezultatul și mijloacele folosite de lucrători pentru a atinge scopul, țelul. Drept exemplu de program poate fi dat sistemul de legalizare a contractelor cu furnizorii, procesul de cumpărare și instalare a utilajului.

3) Normative - planurile ce se folosesc pentru măsurarea, aprecierea cantității și calității lucrului îndeplinit.

4) Plan - regulă sau regulament - apreciază limitele acțiunii aparatului de conducere. De exemplu, în unele firme funcționează asemenea reguli:

- e interzisă primirea cadourilor de la reprezentanții altor firme - furnizori ai firmei;
- fiecărui lucrător care are un stagiu de lucru mai mare de 5 ani la firma dată i se acordă o săptămână în plus la concediu.

5) Procedura - algoritmul (schema) îndeplinirii, realizării operațiilor, mișcărilor în procesul de lucru. Procedura aprobării deciziei:

- etapa informativă;
- logică;
- organizatorică;
- tehnică.

6) Plan-metodă - procedeul, modelul, modul de executare a deciziei cu ajutorul realizării unor operații.

7) Plan ca deviz de cheltuieli - planificarea cheltuielilor pe o anumită perioadă.

În teoria și practica managementului se folosește și noțiunea de planificare strategică.

Planificarea strategică determină toate funcțiile manageriale; procesul planificării strategice asigură baza dirijării cu organizația și membrii ei.

Planificarea strategică reprezintă o totalitate de acțiuni și decizii ale managerilor, care dau o posibilitate de a elabora strategii specifice pentru organizație în vederea atingerii scopurilor. Planificarea strategică - totalitatea de acțiuni și decizii pentru atingerea scopurilor.

Piter Loranj vede în planificarea strategică un instrument pentru adoptarea deciziei.

Planificarea strategică constă din 4 feluri de activități manageriale:

1. Repartizarea resurselor.
2. Adaptarea la mediul ambiant.
3. Coordonarea internă.
4. Prevederea organizațională.

Procesul planificării strategice poate fi reprezentat astfel: (vezi schema 5)

Strategia - este un plan complex pentru formarea căruia managementul trebuie să cunoască următoarele principii:

1. Strategia este formulată și elaborată de managerii superiori. Realizarea ei este prerogativa tuturor nivelelor manageriale.
2. Planul strategic se elaborează drept perspectivă firmei.
3. Planul strategic trebuie să se bazeze pe cercetări minuțioase, profunde și pe date factologice. Firma trebuie să adune informații despre: ramură, peții, concurență.
4. Planul strategic trebuie să fie elaborat nu numai ca un program integral, dar și ca un program mobil, flexibil.

Text: Rolul educatorului este de a organiza situațiile de joc în așa fel încât să ofere copiilor o paletă variată de alternative. Alegerile pot include cuburi, colțul casutei, activități plastice, teatru de păpuși.

A lucra cu copiii în cadrul ariilor de stimulare înseamnă ca educatoarele au câteva responsabilități fundamentale, dintre care putem menționa obligația de:

- a respecta fiecare copil
- a crede că fiecare copil poate reuși .
- a fi cinstit, a admite eventualele greșeli
- a asculta și a nu trăda confidențele
- a fi consecvent și imparțial
- a aștepta mult de la copii
- a aprecia eforturile individuale
- a pretui diferențele și asemănările .
- a crea o atmosferă de lucru stimulativă
- a participa la momente comice sau distractive.

Atmosfera în care sunt predate adevăratele valori trebuie să promoveze autonomia și gândirea independentă, nu simpla supunere. Pentru a-i ajuta pe copii să dobândească experiența în luarea deciziilor și pentru a-i determina să o facă ori de câte ori este nevoie, trebuie să le dam cât mai multe ocazii în viața de zi cu zi, să hotărască ei înșiși. Copiii trebuie să învețe să folosească materialele în mod corespunzător pentru a asigura reușita. Activitățile de liniște și de audiere trebuie urmate de activități interactive, de jocuri de mișcare și discuții.

Copiii trebuie încurajați să-și planifice timpul. Cei care sunt educați în acest mediu vor putea să rezolve în mod creativ probleme și vor ști să ia decizii eficiente.

Adultului ii revine sarcina de a-i incuraja interesul pentru informatie, aceasta stand la baza dezvoltarii imaginatiei careia copilul ii gaseste destule mijloace de exprimare. Odata ce ati pasit pragul gradinitei si ati fost informati de catre directoare la ce grupa a fost admis copilul dvs, nu va jenați să întrebați cine va fi educatoarea de la grupa. Puteți chiar să mergeți împreună cu copilul și o cunoașteți pe aceasta și să aveți o discuție. Astfel veți putea să vă dați seama dacă copilul dvs și viitoarea lui educatoare sunt compatibili. Nu uitați că educatoarea va fi ca o mamă pentru el timp de 3 sau 4 ani (dacă îl veți înscrie la școală la 7 ani). Educatorii, resursa umană, este unul din principalele motive pentru care preferăm o grădiniță sau alta. Dacă vi se permite, **asistați la câteva ore de clasă înainte de a înscrie copilul la grădiniță.** Observați: Cum comunică educatorul cu copiii? Părinții sunt informați despre ce se întâmplă la ore, se admit întrevederi cu educatoarele pentru a discuta evoluția copilului, se trimit email-uri săptămânale prin care părinții să fie informați despre temele abordate în săptămâna respectivă, meniul copiilor, etc.? Educatorii par persoane mulțumite, fericite? Copiii din grupă par a răspunde politicos, sau sunt speriați? Le vorbește frumos copiilor, se coboară la nivelul lor, le explică ce trebuie să facă în cadrul activităților? **Observați-i în timpul orelor de joacă chiar mai mult decât în activități didactice,** spune multe despre echilibrul interior al profesorului și de implicarea în îngrijirea celor mici. Și nu în ultimul rând, clasa trebuie să fie luminoasă, curată, cu destule jucării, dar mai ales cărți, toate la îndemâna piticilor, să fie curate, sigure. Locul de joacă exterior trebuie să fie îngrădit și întreabă dacă personalul grădiniței are cursuri de prim ajutor.

REGULI PENTRU UN EDUCATOR- FACILITATOR

- 1. Trebuie să fie motivat sa învețe** Facilitatorul care are aptitudinile de a ajuta participanții să realizeze care sunt nevoile lor este cel mai potrivit să îi ajute să își satisfacă aceste nevoi și să inspire o voință de a învăța.
- 2. Trebuie să fie de acord cu obiectivele cursului** Facilitatorul trebuie să prezinte obiectivele cursului, să facă ca participanții să își exprime așteptările lor, să le potrivească cu cele ale cursului și să clarifice discrepanțele.
- 3. Trebuie să știe ce urmează să se întâmple** Facilitatorul cursului trebuie să prezinte sumarul cursului, metodologiile de lucru și propriile așteptări în privința participării. Totodată, trebuie să le reamprospăteze în memoria participanților periodic.
- 4. Învață prin participare activa și aducându-și experiența proprie în acea participare** Facilitatorul ar trebuie să favorizeze jocurile de rol și activitățile de grup în care indivizii provoacă experiențele dorite. Cu cât mai mult un adult investește în ideile proprii, valorile și personalitatea lui, cu atât mai mult învață. De aceea, un facilitator ar trebui să favorizeze practica în defavoarea teoriei.
- 5. Este mai în largul lui în cadrul unor relații de egalitate** Facilitatorul nu pozează în lider și expert, ci mai curând în ghid.
- 6. Îi place să aibă de-a face cu situații concrete** Din nou, facilitatorul va favoriza participarea și activitățile.
- 7. Are nevoie să cunoască opinia celorlalți** Activitățile de grup permit schimbul de opinii și ar trebui favorizate. Facilitatorii ar trebui, de asemenea, să asigure un feedback pozitiv, în mod frecvent.
- 8. Are nevoie sa fie ascultat, înțeles și suportat.**

Proiectarea tematică

Tema proiectului:

Durata:

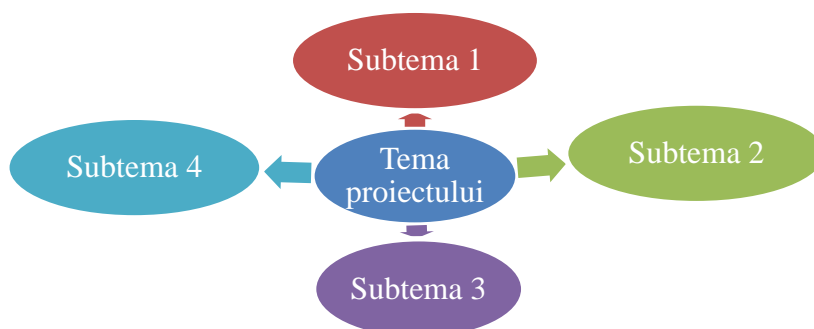
Domenii de activitate:

Competențe specifice:

Inventar de probleme

Ce știm?	Ce vrem să aflăm?

Harta proiectului preluat din curriculum Educație Timpurie

Scrisoare de intenție

Inventar de activități

Tema proiectului _____

Tema săptămânală _____

Ziua Data	Tema zilei	Activități pe domenii de activitate	Activități în centre de interes	Activități de dezvoltare personală

Proiectarea zilnică

Data _____

Ziua

Tema zilei _____

Obiectivele operaționale:

O1 –

O2 –

O3 –

...

Vocabular

Tipul activității	Sarcini pentru copii	Strategii didactice			Evaluarea
		Metode și procedee	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
Întâlnirea de dimineață					
Activități comune					
Activități în centre de interes					
Activități recreative	Plimbări				
	Rutine și tranziții				
Activități de dezvoltare și exersare a aptitudinilor individuale					

Proiect didactic

Data:

Instituția:

Grupa:

Propunător:

Domeniile de activitate:

Dimensiunile:

Tema proiectului:

Tema zilei:

Unități de competență:

Obiective operaționale:

La finele activității copiii vor fi capabili:

- a. **Cognitive:**
- b. **Psihomotorii:**
- c. **Socio-afective:**

Strategii didactice:

- a) **Metode didactice:**
- b) **Mijloace de învățământ:**
- c) **Forme de organizare:**

Centre de interes:

Bibliografie:

Desfășurarea activității

Etapa activității	O.O.	Dozarea	Conținutul activității	Strategii didactice			
				Metode didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
1	2	3	4	5	6	7	
1. Moment organizatoric							
2. Captarea atenției							
3. Anunțarea temei și obiectivelor							
4. Reactualizarea cunoștințelor							
5. Predarea-învățarea noului conținut							
6. Obținerea performanțelor și asigurarea conexiunii inverse							
7. Evaluarea performanțelor.							
8. Încheierea activității							

Desfășurarea activității

Etapa activității	O.O.	Dozarea	Conținutul activității	Strategii didactice			Evaluare
				Metode didactice	Mijloace de învățământ	Forme de organizare	
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Evocare							
2. Realizarea sensului							
3. Reflecție							
4. Extindere							

Proiectarea activităților din IET se realizează eșalonat în concordanță cu documentele reglatorii procesului instructiv – educativ caracteristic educației timpurii. Pe orizontală, proiectarea didactică trebuie să vizeze următoarea succesiune:

Pentru Educația timpurie sunt caracteristici mai multe tipuri de proiectări: *proiectarea tematică, zilnică și a unei activități de învățare.*

Proiectarea tematică este realizată de cadrul didactic și reprezintă o activitate centrată pe o temă care derivă din necesitățile și interesele copiilor, fiind abordată prin prisma mai multor domenii de activitate. Un proiect tematic poate fi propus în rezultatul evaluării copiilor, în cazul atestării unor lacune sau ca răspuns la interesul manifestat de ei. Subiectele pot fi sugerate de copii în urma unor discuții sau aplicării unor metode.

*Proiectul nu este o
întreprindere a copilului, ci o
întreprindere comună
educatorului și a copilului.*

W. H. Kilpatrick

Proiectarea tematică conține: *inventar de probleme, scrisoare de intenție, harta proiectului și inventar de activități* (vezi anexa 1).

La realizarea proiectelor vor fi implicați și părinții. Fiecare proiect se va finaliza cu diferite produse, care vor fi păstrate în portofoliile copiilor, spectacole muzicale, expoziții, piese de teatru etc.

Proiectarea zilnică reprezintă un proces complex ce îmbină armonios o suită de activități de predare-învățare-evaluare cu activități de mișcare și distractive în scopul realizarea competențelor generale aferente domeniilor de activitate, fiind bazate pe respectarea regimului zilnic (vezi anexa 2).

Proiectarea unei activități de învățare reprezintă o activitate anticipativă ce prefigurează acțiunile cadrului didactic și ale copilului în raport cu obiectivele urmărite, competențe specifice și unitățile de competență ale domeniilor de activitate, strategiile de predare și evaluare. Această proiectare este realizată din perspectiva abordării integrate a predeverilor curriculare aferente domeniilor de activitate, aflate în corelare cu domeniile de dezvoltare caracteristice Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere la 7 ani. Fiecare domeniu de activitate acoperă toate domeniile de dezvoltare, dar gradul de acoperire este diferit (fig. 5.1.). Acesta depinde de conținutul domeniului.

De reținut

Proiectarea activităților din IET se realizează eșalonat în concordanță cu documentele reglatorii procesului instructiv – educativ caracteristic educației timpurii. Pe orizontală, proiectarea didactică trebuie să vizeze o succesiune logică

Pentru Educația timpurie sunt caracteristici mai multe tipuri de proiectări: *proiectarea tematică, zilnică și a unei activități de învățare.*

Tema 8- Cerințe față de mediul educațional în contextul integrării conținuturilor. Asigurarea mediului educațional motivator cunoașterii. Cerințe față de organizare mediului

Text: **Medii curriculare și Medii educaționale**

Mediile curriculare reprezintă coordonatele spațio-temporale, materiale și ideologice care condiționează procesul de proiectare a activităților didactice. Ele oferă cadrul și perspectiva de evoluție a tipurilor curriculare existente.

Medii curriculare exterioare școlii:

- structura sistemului social
- sistemul economic
- sistemul de comunicare
- sistemul cunoașterii științifice
- sistemul tehnologic
- sistemul moral
- sistemul religios
- sistemul estetic
- sistemul de dezvoltare și maturizare umană (asistența medicală, socială, psihopedagogică etc.)

Medii curriculare ale școlii: includ un ansamblu de elemente funcționale care condiționează îndeplinirea activităților de educație și instruire:

- organizarea sistemului educațional național pe niveluri și trepte școlare
- coerența și consistența internă a nivelurilor și treptelor școlare
- interdependența dintre nivelurile și treptele școlare, pe de o parte și ciclurile curriculare, pe de altă parte
- adaptabilitatea și perfectibilitatea sistemului de formare inițială și continuă a personalului didactic
- eficiența pedagogică și responsabilitatea socială a instituțiilor angajate în proiectarea, realizarea și dezvoltarea curriculară.

Medii curriculare aflate la intersecția dintre sistemul social global și cel educațional:

- mediul curricular managerial
- mediul curricular cultural
- mediul curricular economic
- mediul curricular comunitar
- mediul curricular al tehnologiilor didactice.

În grădiniță, **spațiul** este special amenajat pentru copii , astfel încât aceștia să poată desfășura activități potrivite dezvoltării individuale.

Copiii învață prin joc ,iar învățarea eficientă depinde de mediul învățării. Reușita desfășurării jocurilor și a activităților didactice este influențat în mare măsură de modul în care este organizat și conceput mediul educațional. Un mediu eficient este acela care favorizează învățarea , îi stimulează pe copii și îi invită la acțiune. De aceea educatoarea va acorda o atenție deosebită organizării spațiului în centre ca: Biblioteca, Colțul căsuței/Joc de rol, Construcții, Știință, Arte, Nisip și apă și altele. Organizarea acestor centre se va face ținând cont de resursele materiale, de spațiu și de nivelul de vârstă al copiilor. În funcție de spațiul disponibil, sectorizarea sălii de grupă poate cuprinde toate centrele sau cel puțin două dintre ele .

Spațiul avut la dispoziție în sala de grupă în care ne desfășurăm activitatea ne-a permis să

amenajăm patru centre de activitate :Biblioteca, Știință, Artă, Construcții. Am urmărit ca la fiecare centru , prin propunerile de joc oferite, să dăm ocazii permanente de experimentare și învățare ,care să stimuleze dezvoltarea copiilor. Astfel căutăm să punem la dispoziția copiilor materiale atractive, variate care să le stimuleze interesul pentru cunoaștere și să faciliteze achiziționarea de noi cunoștințe. Aceste centre sunt completate periodic cu materiale noi,alese atent în strânsă corelație cu tema abordată. De cele mai multe ori acestea fiind prezentate sub formă de surpriză cu scopul de a spori interesul și curiozitatea pentru tema abordată. Fiecărui centru l-am marcat prin simboluri ,ca să poată fi recunoscut cu ușurință de către copii,astfel aceștia știu unde anume își doresc să lucreze și ce materiale vor folosi la centru respectiv.

Amenajarea spațiului educațional pe centre ne-a oferă posibilitatea să observăm mai bine copii,în interacțiunea lor cu materialele puse la dispoziție, dar și cu ceilalți copii din grupă.

Faptul că preșcolarii au avut libertatea de a alege centrul la care vor să lucreze ,interacțiunile care apar între copii în timpul jocului , creează copiilor independență , încredere în forțele proprii și în același timp se trezește interesul manifestat pentru o arie sau alta și posibilitatea satisfacerii lor. Astfel că,în funcție de nivelul, ritmul și stilul său de învățare și dezvoltare, copiii în cadrul centrelor au posibilitatea să-și antreneze capacitățile și competențele care să le asigure independența și construcția ascendentă a personalității.

Orarul grupei ocupă un loc deosebit de important în sala de grupă ,acesta este realizat de către educatoare ,la grupele mici, iar la grupele mari acesta poate fi confecționat și cu ajutorul copiilor ,prezentat într-o formă atractivă și sugestivă , constituie un suport educativ care îi ajută pe copii să înțeleagă ce activități vor desfășura .

Având în vedere că noul curriculum pentru învățământul preșcolar nu mai impune orar, educatoarea are libertatea de a planifica activitățile zilnice fără să existe o ordine prestabilită, dar respectând curba de efort și particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor cu care lucrează . În sala noastră de grupă orarul este afișat la panou pe care se află cinci frunze mari,iar pe fiecare frunză sunt afișate imagini care sugerează categoriile de activități abordate la grupă.

La loc vizibil în sala de grupă sunt afișate Regulile grupei , sunt stabilite de educatoare și prezentate copiilor la începutul anului școlar. Acestea sunt prezentate în imagini sugestiveși sunt expuse la loc vizibil, astfel încât să fie ,citite”cu ușurință de preșcolari,ele reprezintă tot atâtea situații de învățare care prin interiorizare conduc la formarea unor deprinderi.

Ele sunt reamintite de către educatoare ori de câte ori sunt încălcate.de asemeni în aceste situații copilul /copii care le-au încălcat sunt puși în situația de aprecia regula încălcată și de a identifica imaginea care sugerează această regulă,dar și consecințele încălcării ei.Aceste reguli îi ajută pe copii sădevină conștienți de faptele și comportamentul lor,și conduc la formarea unor deprinderi.

În cadrul unor povești la activitățile de educarea limbajului sau educație pentru societate ,copii recunosc în comportamentul personajelor aspepe pe care le regasesc și în regulile grupei, astfel ei sunt puși în situația de a face asocieri cu acestea.

Calendarul naturii fie că este confecționat de către educatoare, fie că este achiziționat din comerț el conține cartonașe, jetoane, diferite imagini adecvate temei / momentului / anotimpului.

Acesta este completat zilnic, cu data, ziua, luna, anul, aspecte caracteristice, starea vremii,precum și cu algerea copilului îmbracat adecvat anotimpului și stării vremii.

Astfel în fiecare zi, în cadrul întâlnirii de dimineață, copiii sunt antrenați în discuții despre despre anotimpul în care se află ,despre vremea din ziua respectivă, , despre zilele săptămânii și lunile

anului și nu în ultimă instanță despre anul în care se află, pentru fiecare copilul alege jetonul potrivit răspunsurilor date. Astfel treptat ei ajung să-și însușească zilele săptămânii, în timp ei remarcând amănunte de genul „zilele când venim la grădiniță”, „zilele când stăm acasă”, ajungând să învețe și cifrele fără ca aceste lucruri să și le propună în mod deliberat.

Jurnalul grupei este documentul în care sunt consemnate evenimente sau activități deosebite care i-au marcat pe cei mici. Acesta poate fi completat atât de către educatoare, cât și de preșcolari, care pot desena sau lipi elemente sugestive ale evenimentului care i-a impresionat. La grupele mai mici educatoarea consemnează în jurnal evenimente semnificative care i-au marcat pe cei mici. De exemplu: prima ninsoare, primul spectacol de teatru de păpuși, ziua de naștere a unui coleg, serbarea de Craciun, mărțișorul, ziua mamei etc.

Un sistem educațional important este școala (la general, mai departe- grădinița). În acest caz, rolul sistemului educațional este acela de a-i oferi unui copil condițiile necesare pentru dezvoltarea sa cognitivă. Dacă în cadrul familiei se pune accentul pe dezvoltarea socială și emoțională, în cadrul școlii se pune accentul pe dezvoltarea cognitivă, pe formarea unei gândiri logice. Există mai multe tipuri de școli, fiecare având avantajele și dezavantajele sale.

Școala de stat. Cu toții cunoaștem condițiile din școlile de stat: mobilier vechi, manuale necorespunzătoare, profesori stresați, model de predare învechit, etc. Cu toate acestea, școlile publice sau de stat produc anual genii pe care ulterior îi vedem pe listele de admitere ale celor mai prestigioase universități din lume. Un avantaj extrem de important în cazul școlilor de stat este faptul că promovează socializarea cu copiii din toate categoriile sociale. În acest fel, ei vor avea de-a face cu toate categoriile de oameni și vor fi mult mai pregătiți pentru viață. Cu toate dezavantajele sale, școala publică rămâne un model de educație pentru toți copiii din România.

Școala privată. Școala privată nu este pentru oricine, majoritatea acestor sisteme educaționale necesitând o investiție financiară lunară destul de mare. Școlile private promit un mediu total diferit decât cel din școlile de stat, cu standarde ridicate de calitate, condiții superioare și cadre didactice care își dau tot interesul pentru a asigura o dezvoltare armonioasă a copiilor. În acest caz, rolul sistemului educațional este de a facilita dezvoltarea personală, de a încuraja socializarea, relațiile de grup și încercarea a cât mai multe lucruri noi.

Școlile private au multiple avantaje față de școlile de stat, printre care cele mai importante sunt: Accentul se pune pe dezvoltarea personală a copiilor, pe pregătirea lor pentru viața în societate în calitate de adult

Cursurile sunt personalizate, în funcție de aptitudinile și capacitățile copiilor

Se încurajează socializarea, lucrul în echipă și comunicarea între colegi

Se acordă o importanță deosebită educației non-formale prin organizarea unor ateliere de creație, cursuri de dans, muzică, teatru, etc. în funcție de preferințele copiilor

Profesorii sunt mult mai atenți cu copiii, oferindu-le informații de calitate superioară și nu doar teorii din manuale vechi

Rolul sistemului educațional în cazul școlilor private este acela de a oferi copiilor posibilitatea de a se dezvolta atât din punct de vedere fizic, cât și din punct de vedere cognitiv, într-un mediu potrivit, care respecte cele mai înalte standarde. Cu toate acestea, școlile private au și câteva dezavantaje notabile, printre care cele mai importante sunt costurile mari sau foarte mari și acreditarea lor (încă există instituții de învățământ care funcționează fără acreditare).

În climatul ludic, copilul are posibilitatea nu numai de a adânci cunoașterea și de a pune ordine în experiența personală pe planul cunoașterii, al afectivității și voinței de a face mereu apel la ceea ce cunoaște empiric.

In acest climat copilul capata incredere in fortele proprii, incat orice actiune, indiferent de continutul ei concret antreneaza la exersare viata psihica in ansamblu, inclusiv fortele creative existente.

La varsta prescolara prezenta unei imaginatii bogate la copil ne obliga sa tinem cont de acest aspect. Imaginatia este componenta principala, miezul creativitatii. Celelalte componente: motivatia, dorinta de a crea, ca si perseverenta, efortul voluntar, se pot mai putin cultiva in viata particulara. Studii intreprinse arata ca stimularea creativitatii expresive in copilarie e deosebit de importanta pentru cristalizarea capacitatilor creatoare, in special in domeniul artelor si nu numai.

Se poate crea o atmosfera de joc pe tot parcursul zilei prin realizarea unor activitati placute si interesante atat pentru copii cat si pentru educatoare, prin implicarea activa a copilului in procesul de invatare si prin asigurarea unor posibilitati de optiune pentru copii astfel incat acestia sa poata initia propriile activitati de invatare si prin manifestarea atitudinii relaxante in interactiunile cu copiii.

O maniera constienta de desfasurare a unor asemenea activitati pe parcursul zilei o constituie impartirea salii de grupa in zone sau arii de interes denumite zone (arii) de stimulare sau centre de activitate ludica.

Ariile de interes sunt zone din sala de grupa ce corespund anumitor activitati pentru care prescolarii manifesta in mod tipic interes: cuburi, activitatea de roluri, carti, jocuri de masa, exercitii senzoriale, activitati-jocuri de cunoastere, muzica, desen. Copiii au posibilitatea de alege sa participe la activitatile din zona care ii intereseaza in momentul respectiv. Educatoarea planifica si asigura activitati adecvate in fiecare zona, schimbandu-le frecvent, pentru a realiza obiectivele programei ce se refera la obtinerea anumitor modificari in capacitatile si interesele copiilor. Activitatile din fiecare zona asigura copiilor multe posibilitati de a invata prin actiune, de a invata prin joc.

Etape in amenajarea mediului educational (ariilor de stimulare):

- 1) Cunoasterea grupei de copii si cunoasterea fiecarui copil in parte (evaluarea initiala);
- 2) Cunoasterea resurselor si inventarierea lor;
- 3) Planificarea ariilor de stimulare si adecvarea activitatilor in concordanta cu activitatile cu grupa intreaga de copii (elaborarea planificarii);
- 4) Amenajarea diferitelor arii si dotarea lor cu materialele necesare (amenajarea);
- 5) Cunoasterea ariilor impreuna cu copiii (stabilirea obiectivelor si regulilor la fiecare arie);
- 6) Activitatile pe arii de stimulare (programul zilnic si evaluarea permanenta);
- 7) Varierea materialelor, echipamentelor si schimbarea ariilor (reamenajarea);
- 8) Apelul la colaboratori externi (parteneriatul cu familia si comunitatea).

Arii de stimulare:

1. Constructii
2. Arte (muzica, desen)
3. Stiinte
4. Senzoriale
5. Biblioteca
6. Jocuri de masa
7. Nisip si apa

- **Zona de constructie** - este spatiul cel mai frecventat de copii pentru ca jocul de constructie ofera posibilitati multiple de dezvoltare a copilului. Trebuie gasite ilustratii de cladiri, sate, orase,

ferme, care sa fie asezate pe perete in zona respectiva la nivelul privirii copiilor, pentru a stimula jocul.

- **Zona 'Biblioteca'** este un loc linistit, confortabil, unde copiii pot sa se retraga pentru a se relaxa si a se bucura de lumea cuvintului scris.

- **Zona 'Arte'** unde lucrul cel mai important este procesul de creatie. Aceasta arie de stimulare este bine ssa fie organizata in locuri corect luminate si spatios pentru ca nici un copil sa nu-i stanjeneasca pe ceilalti, iar pe pereti sa sa prevada spatii cu dispozitive necesare pentru expunerea lucrarilor. Copii sa fie incurajati sa exploreze si sa manipuleze materialele dupa bunul lor plac, pentru a putea obtine lucrari originale.

La temelia disponibilitatilor pentru expresii de tip creativ stau intensitatea traairilor emotionale corelate cu nevoia de actiune, de constructie in plan practic-emotional. Perioada cautarii unor modalitati de autoexprimare pe cale grafica-figurala coincide cu varsta prescolara de 'educabilitatea creativitatii pe baza antrenamentului creativ' este o realitate confirmata de numeroase cercetari.

- **Zona „Stiinte”** conceputa gen laborator, astfel incat copilului sa-i permita insusirea de cunostinte diverse .De exemplu, in anotimpul primavara, aici isi gasesc locul: planse, seturi di imagini, pasari impaiate, jocuri cu imagini legate de primavara, ghivece, pahare, ladite, tavi cu seminte aflate in diverse stadii de incoltire, crengute inmugurite, infrunzite, flori etc. Deosebit de important este ca in cadrul acestei arii de stimulare sa fie amenajat un colt al noutatilor, unde se introduc zilnic sau periodic materiale noi ce vor fi prezentate sub forma unor surprize.

Ariile de stimulare se aleg in functie de tema propusa, activtatile pe domenii experientiale, cunostintele copiilor. Alegerea individuala presupune dreptul fiecarui copil de a-si alege, la un moment dat , jocul sau o alta activitate preferata(sa deseneze, sa ingrijeasca plantele etc.).

Activitatile desfasurate in grupuri mici de copii presupun ca interesele, dorintele mai multor copii sunt indreptate spre acelasi joc/activitate. Sunt unele activitati pe care le desfasoara educatoarea in mod direct cu anumiti copii care au nevoie de exercitii si de indrumare suplimentara.

Ele prilejuiesc realizarea unui invatamant diferentiat cu copiii care intampina greutati in invtare, pe de o parte, sau vizeaza dezvoltarea unor aptitudini, pe de alta parte. Constitue un bun mijloc pentru educarea initiativei, a spiritului de independenta, a perseverentei, disciplinei, pot fi desfasurate cu grupuri mici sau individual iar, tema acestora poate fi aleasa de educatoare sau de copii. Prezinta avantajul dezvoltarii fiecarui copil in raport cu preferintele si posibilitatile lui individuale. Materialele si spatiile puse la dispozitie de educatoare nu se aleg la intamplare, aceasta are in vedere cunostintele si deprinderile ce urmeaza sa fie consolidate sau cele care trebuie insusite in scopul pregatirii unei activitati comune.

Organizarea centrelor pe grupuri mici necesita o atenta selectiune a continutului de cunostinte, priceperi si deprinderi. In activitatile desfasurate pe centrele de activitate copiii au prilejul sa puna intrebari, sa discute, sa contribuie cu idei proprii, sa fie independenti, sa ia initiativa, sa investigheze, sa aiba capacitatea de a se descurca in situatii dificile, sa-si aleaga grupa de copii, sa se manifeste liber in functie de interesele lor. Grupele pot fi omogene sau neomogene, permanente sau ocazionale.In cazul grupelor neomogene, aceasta forma de organizare favorizeaza pe copiii mai slabi, asupra lor exercitandu-se influenta pozitiva a grupului, copiii fiind timizi se adreseaza pentru lamurirea unei probleme mai curand colegilor decat educatoarei. E bine sa-i obisnuim sa-si solutioneze problemele impreuna, dar si in mod independent deoarece copiii discuta intre ei si au posibilitatea de a investiga, de a analiza, de a compara si generaliza, de a-si restructura si largi cunostintele anterioare.

Este importanta estetica amenajarii spatiilor de joaca. Estetica imbina armonios frumosul cu functionalul, ocupandu-se totodata cu amenajarea cat mai placuta a mediului ambiant in care copilul se joaca, invata, munceste, sau se odihneste.

Copiii petrec o mare parte a timpului in gradinita in ambianta jucariilor si a celorlalte obiecte. Acest cadru are o mare valoare emotional-estetica. Traind si invatand intr-un asemenea mediu, copilul in jocul sau va cauta sa dea obiectelor confectionate de el valente estetice. In acest fel in gradinita incepe educatia estetica a copiilor si in acelasi timp se dezvolta creativitatea.

Pentru a nu produce monotonie, este necesar ca periodic cu ajutorul si la propunerea copiilor sa se gaseasca si alte modalitati de amplasare a colturilor. Este necesar ca mediul ambiant sa fie functional si placut, luminat in mod corect pentru a influenta pozitiv starea psihica a copilului. Copiii sanatosi, aflati in crestere, sunt foarte activi. Ei au nevoie de spatiu si de prilejuri pentru a se misca si a se juca. Tinand cont de aceste lucruri clasa trebuie aranjata in functie de ariile de stimulare, de interes, bine definite. In proiectarea spatiilor trebuie utilizata din plin imaginatia pentru a folosi obiectele si materialele pe care le avem la indemana. Spatiile trebuie delimitate, restructurate utilizand paravane scunde, rafturi, panouri care sa le asigure copiilor confort.

In cadrul ariilor de stimulare se impune respectarea urmatoarelor reguli :

- Sa vorbeasca in soapta;
- Sa nu fie mai mult de 5-6 copii la o arie;
- Sa duca treaba la bun sfarsit ;
- Sa nu deranjeze celelalte centre ;
- Sa stranga dupa ce a terminat, sa pastreze curatenia, sa puna la loc materialele ;
- Sa verbalizeze ce a facut.

Avantajele invatamantului in ariile de stimulare:

- Se realizeaza in bune conditii educatia sociala a copiilor;
- Prescolarii isi insusesc unele tehnici de cercetare ;
- Oferă mai multe posibilitati de manifestare a copilului ;
- Treptat, copiii ajung sa descopere legitati (legaturi cauzale intre elementele lumii inconjuratoare) ;
- Traiesc emotii provocate de reusita ;
- Stimuleaza atentia si spiritul critic;
- Copiii sunt mai activi;
- Se realizeaza cooperarea sociala;
- Faciliteaza solidaritate intre membrii;
- Influenta trasaturi morale pozitive (perseverenta);
- Traiesc puternice emotii in legatura cu reusitele proprii;
- Dezvolta curajul de a cere lamuriri, de a-si spune parerea.

Jocul este extrem de important pentru copil. El ofera prilejurile cele mai bogate prin care copilul poate invata experimentand activ. Copiii trebuie sa se ridice, sa se miste, sa fie activi ,implicati, oferindu-le oportunitatea pentru a-si utiliza imaginatia.

Daca un copil impreuna cu alti parteneri de joaca face o constructie, el invata sa colaboreze cu ceilalti, sa exprime si sa accepte idei, sa fie original. Prin munca si joaca se dezvolta imaginatia copilului. Pentru copil, jocul este munca, este creatia, iar adultii nu trebuie sa minimalizeze nici aceasta activitate, nici seriozitatea cu care este indeplinita de cei mici.

ARIILE DE STIMULARE. ROLUL SI LOCUL LOR IN PROCESUL INSTRUCTIV-EDUCATIV

1. Mediul educativ din sala grupei – cadru adecvat experienței și situațiilor de învățare. Una din responsabilitățile cele mai importante ale educatoarei este de a-i ajuta/sprijini pe copii să învețe din propria lor experiență. Oferind prescolarului un mediu securizant și stimulant, care îl susține și îl încurajează în dezvoltare, educatoarea îl face încrezător în forțele sale, creative, capabil să-și asume decizii și responsabilități – după puterile sale – construindu-i șansa la independență și libertate de exprimare, care îl va ajuta în viitor.

Jucându-se, copilul prescolar învață – nu numai prin jocul propus și organizat de educatoare ci, mai ales, prin jocul inițiat și desfășurat din proprie inițiativă. A crea prescolarului un mediu optim dezvoltării sale, corespunde cerinței de a organiza o învățare eficientă prin intermediul mediului. Cadrul în care se desfășoară procesul instructiv-educativ în grădiniță este firesc să fie bine gândit și organizat, încât el să devină:

- stimulant
- primitiv
- securizant

Dacă mediul în care acționează copilul va fi structurat adecvat, cu materiale utile, în cantități suficiente și distribuite cu un scop educativ bine precizat, copilul va fi stimulat să-și aleagă jocul care să-i dezvolte, să-i formeze cunoștințele, aptitudinile și atitudinile necesare adaptării socio-individuale.

Adaptarea se realizează prin învățare și aceasta se constituie la copil în mod progresiv. Prescolarul achiziționează un volum mare de cunoștințe în interacțiune cu obiectele și cu ceilalți semenii prin experiența sa din grădiniță și din afară. Grădinița poate organiza și structura optim desfășurarea procesului elaborat, amenajând adecvat mediul ambiant.

2. Cerințele de învățare ale prescolarului. Amenajarea spațiului grupei în zone ludice corespunde, în fapt, caracteristicilor și nevoilor/cerințelor de învățare ale prescolarului. Studiile efectuate la vârsta preșcolară au demonstrat caracteristici comune ale procesului de învățare la copil. Pentru fiecare caracteristică existentă se manifestă o serie de cerințe ce trebuie îndeplinite pentru asigurarea condițiilor dezvoltării (J.Piaget).

- a. Copilul are propria sa manieră de a percepe lumea – pentru aceasta el are nevoie să fie confruntat și cu alte moduri și maniere de percepție; ale colegilor săi și ale adultului.
- b. Copilul are permanent nevoie să verbalizeze (să discute și să explice) activitățile sale și gândurile pe care le are. Aceasta face să fie nevoie ca el să elaboreze idei asupra lumii prin vorbirea sa, prin ascultare, acțiune, mișcare, desen, construcții și grafică.
- c. Copilul este curios și simte nevoia de a manipula obiectele din mediul său imediat. În acest sens, trebuie stimulat să-și utilizeze toate simțurile pentru a explora obiectele, situațiile și relațiile în care el se mișcă.
- d. Prescolarul percepe lucrurile global sau parțial și nu este încă în stare să surprindă toate relațiile dintre ele. Aceasta cere ca învățarea să se axeze pe stabilirea legăturilor dintre lucruri, prin experiențele de tip integrat prilejuite de educator.
- e. Copilul acționează, adesea, fără a gândi la consecințele actelor sale. Cerința față de programele educative va fi: să i se dea posibilitatea de a prevedea consecințele actelor sale și de a lua decizii.
- f. Prescolarul are nevoie să persevereze în acțiunile sale până obține rezultate satisfăcătoare. Este nevoie, astfel, să i se pună întrebări, să poată descoperi singur răspunsurile și să își exprime ideile prin cât mai multe moduri (maniere).

- g. Copilul prescolar cauta anumite puncte de reper pentru a intelege realitatea. Ele are deci nevoie de a compara, a clasifica si a ordona obiectele si situatiile.
- h. Orice copil are nevoie sa se simta in siguranta, sa se simta bine in „pielea sa”. De aceea este necesar ca el sa se joace intr-un mediu securizant si tolerant care sa-i furnizeze ocaziile de a alege si a-si asuma riscurile deciziile de la varste mici.
- i. Copilul are nevoie de reusita, ceea ce impune ca dezvoltarea sa sa se realizeze prin activitati potrivite nivelului sau de dezvoltare intelectuala si motrica, el fiind stimulat prin rezultate.

Din obiectivele/cerintele prezentate reiese ca este necesar ca salile de grupa sa fie amenajate si organizate adecvat. Jocul prin care copilul cunoaste, transforma sa-si adapteze realitatea la posibilitatile lui de intelegere, trebuie sa fie numai organizat din afara sa, sau propus de educatoare, ci sa fie si liber ales (spontan). Prin „propunerea” pe care o realizeaza cadrul educativ (ca spatiu, resurse si relatii), educatoarea poate controla aceasta „libertate de alegere”, in sensul orientarii ei spre stimularea dezvoltarii copilului.

Spatiul „vorbeste” prescolarului prin ceea ce ii ofera ca posibilitate de actiune si experienta. Sunt importante, atat conditiile de ordin general (lumina, caldura, estetica ambiantei etc), cat si cele educative (amenajari, ordonari, sectorizari, materiale folosite etc).

Organizand sectorizarea clasei pe arii de stimulare, pe domenii de activitate se poate folosi, eficient, spatiul pentru a se respecta cerintele de dezvoltare proprii tuturor prescolarilor dar si asigurarea unei individualizari reale a educatiei.

3. Importanta alegerii libere a ariilor ludice. Copiii prescolari invata prin joc. Mediul de invatare trebuie sa incurajeze alegerea jocului potrivit cerintelor/trebuintelor de dezvoltare din domeniile personalitatii. Jocul copilului se realizeaza in grup, dar si individual. Alegerea jocului apartine atat copilului, cat si educatoarei.

Educatoarea pregateste si organizeaza spatiul educativ, alege materialele potrivite jocurilor si astfel influenteaza in mod indirect alegerea tipurilor de activitati de catre copil. Un mediu bogat, structurat si organizat in functie de nevoile de dezvoltare ale prescolarului ofera acestuia ocaziile de alegere si decizii care sa ii sprijine propria devenire. Desi copilul este cel care alege aria si, respectiv, tipul de activitate, educatoarea largeste alegerile posibile prin amenajarea, dispunerea materialelor si schimbarea periodica a acestora.

4. Mediul educativ sectorizat individualizeaza educatia.

Materialele dispuse in arii trebuie sa fie variate si sa motiveze curiozitatea prescolarilor pentru a-si urmari propriile interese si investigatii. Fiecare copil are nivelul sau de cunoastere, psihomotricitatea sa, o dezvoltare psihoafectiva care ii este proprie, un limbaj care il caracterizeaza si propriul sau nucleu de personalitate care il diferentiaza de ceilalti. Copilul prescolar va trebui orientat in directia reciclarii urmatoarelor obiective care asigura constructia ascendenta a personalitatii :

- capacitatea de a lua decizii si de a-si asuma responsabilitati ;
- aptitudinile exploratorii ;
- aptitudinile de comunicare ;
- respectul de sine ;
- respectul celuilalt si aptitudinea de negociere a solutiilor in rezolvarea unor probleme ;
- aptitudini si atitudini pentru o viata sanatoasa ;
- motivatia invatarii etc.

Pe masura ce programul propus se realizeaza, este necesar ca experientele copilului sa-l confrunte cu relatii noi si obiecte noi. Introducerea elementelor noi in mediul de joc al prescolarului (ariile de stimulare), trebuie bine gandita si planificata in conformitate cu evaluarea permanenta a progreselor realizate. Numarul obiectelor noi, ca si numarul relatiilor sociale noi, duce la idei si reprezentari noi. De aceea, trebuie acordata o grija deosebita pentru cresterea graduala a elementelor din mediul de joc.

Educatorea va introduce materiale noi, relatii noi prin ariile de stimulare, atunci cand considera ca este momentul optim pentru dezvoltarea prescolarului.

5. Procesul de explorare a realitatii prin jocul liber ales. Ariile de stimulare si jocul liber ales de prescolar, in acest mediu, ofera terenul unei activitati de cunoastere exploratorie a realitatii. In jocul sau, fiecare copil observa, exploreaza, manipuleaza, descopera, pune intrebari, ia decizii, actioneaza. Atunci cand are libertatea de a actiona in sensul propriilor cerinte de dezvoltare, el va realiza o explorare a realitatii care serveste formarii personalitatii.

6. Amenajarea spatiului educativ in arii de stimulare. Educatorea organizeaza si planifica spatiul educativ prin amenajarea ariilor ludice. Pentru a atrage si motiva prescolarii in activitati, este bine ca ei sa participe la amplasarea si dotarea ariilor de stimulare. Colaborarea educatoarei cu copiii in organizarea spatiului grupei faciliteaza interactiunile si asigura o motivatie reala in alegerea jocurilor. Amenajarea ariilor de stimulare trebuie sa tina seama de evaluarea initiala a cerintelor si particularitatilor copiilor din grupa, ale tuturor si ale fiecaruia in parte. In functie de cunoasterea prescolarilor din grupa se stabilesc domeniile ariilor care se vor realiza.

O alta cerinta este si aceea de a planifica activitatile si in functie de resursele pe care educatoarea le are la dispozitie. In ariile de stimulare trebuie sa existe un material vast, bogat si interesant. Materialul de care trebuie sa dispuna centrele ludice motiveaza curiozitatea si incurajeaza achizitionarea de noi cunostinte. Modul in care el este distribuit si amplasat trebuie sa ofere o atmosfera destinsa, securizanta, estetica si reconfortanta, care sa stimuleze urmarirea propriilor interese de cunoastere si investigare.

Ariile de stimulare (centre de interes, ateliere de joc, centre ludice, colturi, etc) pot avea un caracter permanent sau temporar. Ele sunt, in fapt, o maniera de organizare a spatiului educational din grupa, dupa criteriul activitatilor fundamentale pe care le desfasoara copiii. Ele asigura cunoasterea realitatii in domeniile cele mai importante : prin stiinta, arte plastice, jocuri de miscare, jocuri de masa, biblioteca, constructii etc.

Fiecare arie ofera terenul unei activitati in care jocurile alese vor dezvolta cunoasterea intr-o sfera a vietii socio-umane. Toate, impreuna, dezvolta personalitatea copilului din punct de vedere intelectual prin procesele de cunoastere psihomotric, socioafectiv, estetic-artistic si comportamental.

In oricare din ariile ludice copilul descopera realitatea fie individual, fie colaborand cu ceilalti. Independenta in alegere si actiune se impleteste cu cooperarea si negocierea solutiilor.

Echipamentele si materialele utilizate se gasesc la indemana copiilor. Ele sunt sortate, ordonate si etichetate pentru a pastra ordine si a oferi exemplul unei organizari eficiente. Folosirea si rearanjarea lor ramane la latitudinea copiilor sub atentia educatoarei.

Sintetizand, putem considera ca etape in amenajarea ariilor de stimulare:

- cunoasterea grupei de copii si cunoasterea fiecarui copil in parte (evaluarea initiala);
- cunoasterea resurselor si inventarierea lor;
- planificarea ariilor de stimulare si adecvarea activitatilor in concordanta cu activitatile cu grupa intreaga de copii (elaborarea planificarii);

- amenajarea diferitelor arii si dotarea lor cu materialele necesare (amenajarea);
- cunoasterea ariilor impreuna cu copiii (stabilirea obiectivelor si regulilor la fiecare arie in cooperare cu beneficiarii);
- activitatile pe arii de stimulare (programul zilnic si evaluarea permanenta);
- varierea materialelor, echipamentelor si schimbarea ariilor (reamenajarea);
- apelul la colaboratori externi – parinti sau alti educatori (parteneriatul cu familia si comunitatea)

7. Avantajele ariilor de stimulare. Putem evidentia o serie de avantaje ale amenajarii propuse.

- Impartirea salii de grupa in zone sau arii de interes (de stimulare), ca centre de activitate ludica, corespunde activitatilor pentru care prescolarii manifesta un interes deosebit. Alegerea ariilor este condusa de educatoare dupa evaluarea cerintelor de dezvoltare ale copiilor. Copiii vor alege singuri unde sa se joace, stimulati fiind de materialele si echipamentele distribuite in zonele respective. Educatoarea planifica si asigura activitati adecvate fiecarei arii, suplimenteaaza materialele si le schimba pentru a realiza obiectivele propuse de programa scolara si de nevoile de dezvoltare ale fiecarui copil.

- Prin sectorizarea salii de grupa se obtine posibilitatea amenajarii flexibile si eficiente a spatiului educativ. Flexibila – intrucat sectoarele nu sunt permanente, ci exista in functie de obiectivele propuse de educatoare pe anumite perioade si in functie de interesul manifestat de copii, precum si de impactul jocurilor in dezvoltarea competentelor lor.

Rolul educativ al sectorizarii este evidentiat de faptul ca mediul se face purtatorul unui mesaj educativ explicit. De aici premisa organizarii ariilor de stimulare este cunoasterea si respectarea curriculumului national care se adreseaza tuturor copiilor si cunoasterea si respectarea particularitatilor fiecarui copil din grupa (cerinte, trebuinte, interese etc).

- Ariile de stimulare asigura o planificare flexibila si deschisa activitatilor. Utilizarea zonelor de interes ajuta educatoarea sa observe, sa-si organizeze si sa-si planifice activitatile intr-un mod ne-rigid si deschis nevoilor de dezvoltare ale copiilor. Circulatia libera intre arii si interactiunile ce se stabilesc in joc creeaza copiilor tot mai multa independenta si incredere in fortele lor, ceea ce presupune ca pot sa decida si sa raspunda personal. In acelasi timp, se trezeste interesul manifestat pentru o arie sau alta si posibilitatea satisfacerii lui. Copiii isi intaresc motivatia pentru invatare si actiune si sentimentul de siguranta, pe care il da produsul propriei activitati.

- Cel mai mare avantaj (pentru copii) il prezinta independenta in actiune si creativitatea solutiilor, particularitati care sunt formate prin amenajarea spatiului educativ in arii de stimulare. De aceea, sunt apreciate toate produsele copiilor. Se considera mai important procesul decat rezultatele lui.

De reținut

Copiii învață prin joc ,iar învățarea eficientă depinde de mediul învățării. Reușita desfășurării jocurilor și a activităților didactice este influențat în mare măsură de modul în care este organizat și conceput mediul educațional. Un mediu eficient este acela care favorizeaza învățarea , îi stimulează pe copii și îi invită la acțiune. De aceea educatoarea va acorda o atenție deosebită organizării spațiului în centre ca: Biblioteca, Colțul căsuței/Joc de rol, Construcții, Știință, Arte, Nisip și apă și altele. Organizarea acestor centre se va face ținând cont de resursele materiale, de spațiu și de nivelul de vârstă al copiilor.

Tema 9- Curriculum/programe alternative de educație a preșcolarilor (Pas cu pas, Waldorf)

Specificul curriculumului, activităților sistemelor Pas cu pas, Waldorf

Text: Sistemul pas cu pas

Step by Step este o metodă alternativă de educație dezvoltată în SUA, care promovează metode de predare-învățare centrate pe copil și pe implicarea familiei. În România, sistemul de educație Step by Step este recunoscut de Ministerul Educației, fiind aplicat din 1994 în grădinițe și școli publice, dar și în câteva instituții private de învățământ. Știri pe aceeași temă Studierea unei limbi straine sau „gimnastica minții“ Olimpic român, acceptat la 11 facultăți din străinătate

Principiile programului Step by Step se bazează pe teoriile unor pedagogi celebri, precum Jean Piaget, Eric Erikson și LS Vâgotsky și pleacă de la ideea că cei mici învață activ și acumulează permanent informații despre lumea înconjurătoare, prin joc. Deși trece prin stadii de dezvoltare tipice, fiecare copil este unic, crește și se dezvoltă într-un ritm propriu și este dependent de ceilalți în privința dezvoltării emoționale și cognitive, prin interacțiune socială. Educatorii și învățătorii care aplică programul Step by Step urmează sesiuni de formare în cadrul cărora învață cum să folosească principiile Step by Step, cum să dobândească o atitudine de respect față de copil și cum să comunice și să lucreze cu familiile copiilor, adesea invitate la clasă, astfel încât să construiască un parteneriat real. Predarea în cadrul programului Step by Step se face respectând curriculum-ul național pentru învățământul primar. Programul zilnic este de opt ore și se desfășoară sub îndrumarea a două învățătoare la fiecare clasă. Învățarea are loc într-un mediu educațional plăcut, în săli de clasă cu mobilier modular și cu o dotare materială deosebită.

Procesul instructiv-educativ se bazează pe aplicarea metodelor moderne și pe formarea la copii a deprinderilor de muncă independentă. Acestea se dezvoltă cu precădere în cadrul centrelor de activitate, specifice acestei alternative educaționale. Sistemul de educație Step by Step aplică predarea integrată a materiei Scopul principal al programului Step by Step este să abordeze toate aspectele dezvoltării ca pe un întreg și nu ca pe fragmente disparate. Astfel, dascălii care aplică programul Step by Step grupează materiile din programa școlară în teme unice, care le permit copiilor să vadă legăturile dintre diversele materii. Mai mult, procesul de predare-învățare în programul Step by Step trebuie să includă elaborarea de proiecte, învățarea prin descoperire, muncă în echipă, discuții de grup, excursii pe teren, invitați în clasă - adeseori părinți. Predarea tematică din învățământul alternativ și, implicit, din programul Step by Step, este de fapt transdisciplinaritatea din învățământul tradițional, termen pe care se pune tot mai mult accent în discursurile despre predarea modernă. Step by Step: Cum sunt evaluați copiii Portofoliul elevului este un instrument important de evaluare în programul Step by Step, pentru că ilustrează evoluția în timp a acestuia. Mai exact, fișele de lucru la diferite discipline, testele de evaluare, proiectele, desenele sau alte produse ale activității, fac dovada progresului înregistrat de copil. În programul Step by Step, elevul este apreciat pentru ceea ce știe, fiind valorizate calitățile sale, cunoștințele dobândite și aptitudinile, priceperile și deprinderile de care dă dovadă. Se încurajează relațiile de cooperare între copii, concurența nefiind considerată ca fiind constructivă pentru vârsta școlară mică. Astfel, la sfârșitul anului școlar, ca o încununare a eforturilor depuse și a realizărilor, fiecare copil este răsplătit. Ideea ierarhizării elevilor și a acordării de premii a fost înlocuită cu acordarea de distincții pe arii curriculare. Astfel, fiecare copil este apreciat și încurajat, având convingerea că este „bun la ceva”. Step by Step și munca independentă Scopul programului Step by Step este să îi pregătească pe copii pentru viață, ceea ce presupune și să îi învețe să învețe. În aceste condiții, munca individuală reprezintă un aspect important al programului Step by Step, deoarece copilul învață astfel să își asume alegerile, să lucreze independent și învățând să fie

responsabil, pregătindu-se de fapt pentru viitor. Mai exact, într-o zi de școală în programul Step by Step, la întâlnirea de dimineață, după ce învățătorul descoperă împreună cu copiii conținutul noii lecții, predând și explicând totodată, copiii au posibilitatea să aleagă centrul la care vor lucra. Vor lucra cu precădere independent, dascălul fiind acela care îi ghidează, îi supraveghează îndrumându-i acolo unde au nevoie. Pe măsură ce termină de rezolvat sarcinile la unul din centre, elevii vor trece pe rând și la celelalte și vor rezolva exercițiile în mod independent, fiind observați și corecți permanent de către cei doi învățători de la clasă.

Text: Sistemul waldorf

Pedagogia Waldorf este un sistem alternativ de învățământ pentru copii. Școala de tip Waldorf se bazează pe promovarea artei și a spiritului artistic în dezvoltarea copilului. Cu alte cuvinte ea se bazează pe învățare prin dezvoltarea aptitudinilor innascute prin arta și meșteșug. Nu există manuale, note sau calificative pentru elevi. Sistemul Waldorf este prezent și în școlile și grădinițele din România.

Ce este pedagogia Waldorf? Educația Waldorf a fost dezvoltată de Rudolf Steiner în 1919 și se bazează pe o înțelegere profundă a naturii și dezvoltării umane.

Pentru un elev integrat în acest sistem muzica, dansul, teatrul, literatura și artele în general nu sunt doar simple obiecte de studiu sau hobby-uri. Ele sunt tratate și explorate de copii și îi ajută să își cultive și dezvolte capacități intelectuale, emotionale, fizice și spirituale care să îi transforme în persoane adulte unice, individuale și responsabile.

Profesorii specializați în acest tip de pedagogie se străduiesc în fiecare moment să transforme educația într-o artă care modelează copilul în întregul lui - minte, corp, spirit. Disciplinele școlare uzuale nu sunt văzute ca un scop în sine, ci ca un mijloc educațional.

Educația Waldorf nu se vrea a fi total diferită de sistemul educațional tradițional, însă dorește să îl integreze și armonizeze în interiorul ei în vederea pregătirii copilului pentru epoca contemporană. Diferențele dintre ideologia clasică educațională și pedagogia Waldorf sunt:

- nu folosește manuale tipizate, profesorii preferă să îi îndemne pe elevi să folosească surse diverse de informare;
- nu se dau note sau calificative; copiii primesc la sfârșitul unui ciclu educațional caracterizări individuale făcute de profesori care prezintă evoluția, progresul, dar și dificultățile întâmpinate pe toată perioada studiului;
- există o preocupare specială pentru educația sufletească și spirituală și se bazează foarte mult pe explorarea și integrarea artelor în procesul educațional;
- există discipline suplimentare - euritmia, desenul formelor, geologia, astronomia pe care copiii le pot explora și învăța și care au rolul de a completa educația per ansamblu a copilului.

Sistemul Waldorf este prezent în România de peste 15 ani și funcționează atât în licee, cât și în școli generale sau grădinițe cuprinzând la un loc mii de copii și sute de profesori.

Există instituții care predau acest sistem de învățământ în toată țara.

În București există vreo 4 grădinițe și o școală-liceu care au adoptat această pedagogie. Există încă cinci licee: la Iași, Cluj, Sibiu, Timișoara și unul la Simeria. De asemenea, funcționează și patru școli, la Brașov, Râmnicu Valcea, Turda și Constanța. Învățământul Waldorf este considerat de stat în România. Deși se laudă cu foarte multe rezultate în evaluări și testări la examene de capacitate și/sau bacalaureat - multe persoane rămân pesimiste în privința reușitei acestui sistem și nu cred că modelează un matur capabil să facă față provocărilor contemporane. Pedagogia Waldorf se bazează pe evidențierea spiritului artistic și nu incurajează competiția sau

concurența. Multi cred ca o asemenea educatie nu este compatibila cu epoca contemporana in care copiii sunt nevoiti la maturitate sa faca fata multor confruntari, sa concureze pentru locuri in institutii si companii si sa fie spirite pragmatice pentru a reusi.

De reținut

Step by Step este o metodă alternativă de educație dezvoltată în SUA, care promovează metode de predare-învățare centrate pe copil și pe implicarea familiei.

Scoala de tip Waldorf se bazează pe promovarea artei și a spiritului artistic în dezvoltarea copilului, ea se bazează pe învățare prin dezvoltarea aptitudinilor innascute prin arta și meșteșug. Nu există manuale, note sau calificative pentru elevi.

Tema 10- Curriculum/programe alternative de educație a preșcolarilor (Montessori, Freinet)

Specificul curriculumului, activităților sistemelor Montessori, Freinet

Text: Sistemul Montessori

1. Prin ce se diferențiază sistemul Montessori de sistemul tradițional de învățământ?

- a) „Sa nu faci niciodata pentru copil ceea ce poate face singur”, spunea Maria Montessori în lucrarea „Descoperirea copilului”. Copilul și învățarea în ritm propriu, în acord cu interesele, dorințele și posibilitățile sale se situează pe primul plan, iar curriculum-ul și predarea pe locul doi.
- b) Maria Montessori vorbea despre conceptul de „minte absorbantă” a copilului, de programe genetice de învățare care îi permit copilului să asimileze singur cunoștințe de limbă, deprinderi, comportamente, obiceiuri într-un mod individual și în ritm propriu. Copilul nu este privit ca un recipient gol ce trebuie umplut cu nenumărate cunoștințe și competente, ci ca un copil care vine pe lume echipat cu tot ceea ce are nevoie pentru a supraviețui.
- c) Metoda Montessori oferă o altă organizare a mediului și a demersului didactic, încercând astfel să rezolve problemele actuale de care suferă și învățământul românesc: violența și dezordinea. Acestea apar atunci când mediul pune obstacole în calea dezvoltării psihice naturale a copilului sau când din mediu lipsesc stimuli necesari în fiecare perioadă a creșterii. De exemplu, în clasele Montessori nu este folosit mobilierul fix, care separă cele două curente ale creșterii: mișcarea și dezvoltarea psihică (activitatea mintală).
- d) În clasele Montessori copilul se poate mișca liber, ascultând doar de propriul impuls interior, alegând singur activitatea și locul de desfășurare. În timp, exercitiul alegerii devine obișnuită, adică se dezvoltă capacitatea copilului de a lua decizii cu privire la propria persoană. Mișcarea copiilor obișnuiți să ia decizii pentru ei înșiși devine cu timpul o mișcare inteligentă, cu obiectiv, dictată de voință. Mai mult, această mișcare merge împreună cu învățarea, fără mișcare învățarea fiind nenaturală la vârsta copilăriei.
- e) Materialele de învățare sunt simple și provocatoare și oferă copiilor un feedback imediat. Aceasta înseamnă, numită controlul erorilor, oferă copiilor posibilitatea să stabilească singuri dacă au făcut exercitiul în mod corect. Existența unui singur exemplar dintr-un material presupune că, implicit, un singur copil va putea să-l folosească la un moment dat. Acest lucru facilitează educarea respectului pentru activitatea altuia și răbdarea de a aștepta să-ți vină rândul.

f) A gresi este un element vital al procesului de invatare: investigatia, descoperirea, rezolvarea de probleme implica blocaje, cai gresite, reveniri, incercari repetate. Aceste experiente fac parte din procesul de dezvoltare a autodisciplinii si a autocontrolului. Copiii nu sunt certati si nici laudati pentru nereusitele sau reusitele lor. Evaluarea se face permanent si are importanta pentru cadrul didactic, care urmareste atent si inregistreaza evolutia copilului, fiind pregatit pentru a introduce un nou concept.

g) Copiii nu se concentreaza pe obtinerea unor performante apreciate prin calificative sau note, ci pe dezvoltarea unei dorinte fundamentale pentru invatare, in perfect acord cu A. Toffler care remarca: „Analfabetul de maine nu va fi cel care nu stie sa citeasca, ci va fi cel care nu a invatat cum sa invete”.

h) Intr-o clasa Montessori, copiii sunt de diferite varste. De exemplu, la gradinita sunt copii intre 2-5/ 6 ani care se afla in aceeasi grupa, la fel cum se afla intr-o familie, ceea ce incurajeaza, toleranta, diversitatea, intrajutorarea, rabdarea.

2. Clasele Montessori functioneaza doar in gradinitile sau scolile Montessori sau pot fi infiintate si in scolile traditionale?

Din cate stiu, exista in Romania cateva gradinite si scoli care lucreaza pe alternativa educationala Montessori. Profesorul universitar dr. Marcel Capraru a tradus lucrarea ”Minte absorbanta” a Mariei Montessori si a promovat acest mod de abordare a invatarii Montessori prin Proiectul „Montessori in Romania” in cadrul Asociatiei Alternative Pedagogice, la Turnul Severin, unde exista mai multe grupe de prescolari.

Mentionez de asemenea Centrul de zi „Veverita Roz”, de la Fagaras, jud. Brasov, o clasa Montessori in Bucuresti, o Scoala elementara la Cluj. Centrul „Veverita Roz” a fost infiintata de GRUF.- Universitatea din Florenta Italia.

De asemenea, exista la Miercurea Ciuc o Scoala Reformata cu Pedagogia Montessori.

Procedeu de obtinere a avizului de a deschide o astfel de unitate si de a obtine acreditarea din partea A.R.A.C.I.P este foarte dificil, iar pregatirea personalului care ar trebui sa lucreze in aceste institutii se deruleaza in strainatate si dureaza 3 ani. Nu exista sectii in cadrul facultatilor de profil care sa pregateasca aceste cadre, de aceea, fara o articulare coerenta la nivelul sistemului de invatamant si a factorilor de decizie, ar fi utopic sa vorbim despre o dezvoltare a alternativelor educationale in tara noastra.

3. Cum se realizeaza evaluarea copiilor in scolile sau gradinitile Montessori?

Totul se face prin cooperare, nu pe principiul competitiv. Copiii fac alegeri independente si exploreaza singuri conceptele, isi construiesc singuri cunoasterea, sentimentul identitatii individuale si intelegerea notiunilor morale de bine si rau. Copiii nu sunt certati, iar evaluarea are ca scop imbunatatirea activitatii si stimularea copilului, nu sanctionarea lui cu orice pret. Copiii nu sunt evaluati in raport cu ceilalti si nu se constituie ierarhizari, ci evaluarea are rolul de a sesiza evolutia, progresul, achizitiile fiecarui copil in parte. Strategiile de evaluare actuale cauta sa ofere copiilor suficiente si variate posibilitati pentru a demonstra ceea ce stiu, dar mai ales ceea ce stiu sa faca.

4. Cate ore petrece un copil la scoala/gradinita si cum arata o zi din viata unui copil inscris intr-o scoala /gradinita Montessori?

Din informatiile primite la cursul de formare din Florenta, Italia, copiii de gradinita au un program asemanator cu al copiilor de gradinitile cu program prelungit si isi desfasoara activitatea ca intr-o familie.

Metoda de predare este individuala, in clasa Montessori existand un singur fel din categoria materialelor de dezvoltare, iar copiii invata mai mult prin experienta decat prin ascultare. Materialele de dezvoltare sunt asezate pe rafturi joase, asa incat ei se pot descurca singuri si pot sa-si urmeze interesele proprii.

5. Care este implicarea parintilor in educatia copiilor inscrisi in acest program de invatamant ?

In alternativa Montessori, educatoarea, parintii si copiii lucreaza impreuna pentru a crea comunitati de invatare in care fiecare se simte in siguranta si este perceput asa cum este in realitate. Parintele si educatorul sunt priviti ca cele doua vase ale unei barci. Daca se misca numai una, barca se invarteste in cerc, daca vasele se actioneaza intr-o directie diferita, exista riscul ca barca sa se rastoarne.

6. Care sunt avantajele si dezavantajele acestui sistem ?

Avantajul primordial il constituie dreptul fiecarui copil de a participa la propria formare, de a se autoforma si consecintele acestui lucru in evolutia personala. Programul Montessori ofera experiente care cultiva spiritul de independenta, respectul de sine, pasiunea pentru lucrul bine facut si respectul fata de spiritul individual al fiecaruia.

Dezavantajele sunt de ordin material. Pentru dotarea unei clase Montessori cu trusele si materialul de dezvoltare complet, sunt necesari aproximativ 20.000 euro, dupa cum am fost informati la cursul de la Laboratoarele BELL Florenta.

7. De ce aleg parintii acest sistem de invatamant pentru copiii lor?

Parintii doresc sa isi educe copiii astfel incat sa se adapteze cat mai usor la provocarile ce vor veni in viata de adult. Mediul educational stimulativ si materialele de invatare stimuleaza implicarea activa a copiilor in sarcina de invatare, acestia fiind constienti de responsabilitatea pe care si-o asuma. De asemenea, se asigura o mai buna punere in practica a cunostintelor, exersarea priceperilor si capacitatilor in variate contexte si situatii.

8. Care este diferenta dintre un copil care termina scoala in sistemul traditional de invatamant si un copil care termina scoala in sistemul Montessori?

Nu am intreprins niste studii referitoare la aceste diferente, dar din ceea ce am citit si am vazut pot sa-mi fac o parere ca acesti copii stiu de ce sunt capabili, stiu ce vor si cum pot realiza ceea ce vor. Asadar, au capacitatea de a demonstra ceea ce stiu, dar mai ales ceea ce stiu sa faca. Copiii sunt mult mai calmi, linistiti, prieteni, generosi, respectuosi si se adapteaza usor la diverse medii, ceea ce nu reprezinta o surpriza, datorita faptului ca traiesc la gradinita ca intr-o familie cu frati mai mici si mai mari.

Text: Sistemul Freinet

Alternativa educatională Freinet, variantă a sistemului de învățământ

Evenimentele din decembrie 1989 au însemnat și pentru țara noastră revenirea la pluralismul educativ, renunțându-se la monopolul exclusiv al statului în domeniul învățământului prin implementarea alternativelor educaționale și înființarea învățământului particular.

Alternativele educaționale reprezintă modalități de organizare școlară care propun forme și metode de organizare și funcționare a activității instructiv-educative, altele decât formele specifice unei epoci, sau care apar într-un anumit context social.

O alternativă educațională are rolul de a corecta anumite imperfecțiuni ale sistemului oficial, de a substitui unele forme de educație prin metodologii didactice diferite sau complementare și de restructurare a cadrului de organizare și funcționare al instituției școlare.

Pluralismul educativ este promovat prin existența următoarelor alternative în cadrul sistemului național de învățământ: Step by Step, Waldorf (și pedagogia curativă Waldorf), Freinet, Montesori, Planul Jena.

La sfârșitul secolului al XX-lea, profesorul francez Celestin Freinet a pus bazele unui sistem denumit mai târziu pedagogia Freinet. Plecat dintr-un sătuc francez, Freinet nu avea să-și vadă roadele muncii sale de-o viață. Astăzi, în peste 40 de țări din întreaga lume, zeci de mii de elevi din ciclul primar învață să scrie, să citească, să se descurce în viață conform pedagogiei Freinet. În Europa vestică, acest sistem a fost implementat încă din perioada interbelică, fiind experimentat de state precum Franța, Belgia, Austria, Germania etc.

Esența pedagogiei Freinet are în centrul său persoana precum și relațiile sale interumane. Tipologia educației promovate de Freinet este învățarea centrată pe rezolvarea unor probleme de către grupurile de elevi aflate sub îndrumarea cadrelor didactice. Constituirea grupurilor se face la alegerea copiilor, iar componența acestora se menține 3 – 4 săptămâni. Faptul că nu intervine cadrul didactic îi va permite elevului să conștientizeze pentru prima dată valoarea sa ca membru al unui grup și valoarea celor cu care colaborează. Astfel rolul educatorului se va limita doar la organizarea materialelor necesare educației, asigurarea și menținerea climatului de încredere, precum și cultivarea încrederii în opiniile celorlalți. Principalele caracteristici ale acestui sistem s-au concretizat în tehnici denumite generic după autorul lor, tehnici Freinet. Elevul va fi cel care va dezvălui interesele sale, fiind lăsat liber și, doar coordonat în punctele esențiale, va dobândi încrederea în sine și va acționa conform propriilor sale opinii. Literatura de specialitate din străinătate abordează, de-a lungul timpului, aplicabilitatea acestui tip de pedagogie la ciclurile primar, gimnazial și liceal.

Pedagogia Freinet se bazează pe o serie de principii clar stabilite: școala centrată pe elev, munca școlară motivată, activitatea personalizată, expresia liberă și comunicarea, cooperarea, învățarea prin tatonarea experimentală, globalitatea acțiunilor educative.

O prezentare comparată între Învățământul tradițional și cel alternativ

În studiul “Alternativele Educaționale din România”, elaborat de Ministerul Educației și Cercetării în anul 2003, sunt descrise foarte explicit, din mai multe puncte de vedere, diferențele de abordare dintre învățământul tradițional și cel alternativ:

1. Din punct de vedere a atitudinii cadrelor didactice

Tradițional	Alternativ
Școala pregătește elevii pentru viață	Școala face parte din viață
Cadrul didactic pune cunoștințele la dispoziția elevilor	Cunoștințele sunt descoperite de copil
Școlarizarea este o sarcină de suportat	Școlarizarea este interesantă și neconstrângătoare
Educația este privită ca rezultat	Educația este privită ca proces
Procesul de învățare este o progresie liniară prin acumularea de informații și deprinderi	Procesul de învățare este văzut ca o spirală care se tot extinde având conținut, profunzime și amplitudine
Elevii sunt consumatori pasivi de informație și autoritate	Elevii sunt implicați în soluționarea problemelor și participă la elaborarea proiectelor

2. Din punct de vedere al conținuturilor predate

Tradițional	Alternativ
Conținutul programei este prezentat global	Conținuturile se elaborează progresiv, pe măsură ce copiii fac conexiuni
Programa este elaborată de experți, pe criterii externe	Conținuturile reflectă cerințele elevilor și sunt adaptate la posibilitățile lor
Luarea deciziilor este ierarhică și centralizată	Luarea deciziilor este partajată între participanți
Programa încurajează conformarea la așteptările grupului	Conținuturile dezvoltă priceperea și experiența pozitivă, favorabilă învățării
Diferențele de cultură și individuale sunt ignorate, deoarece se presupune că elevii se adaptează la cultura dominantă	Conținuturile recunosc realitatea unei lumi multiculturale, diferite, pentru a-i putea pregăti mai bine pe elevi pentru viitor
Activitățile conținute sunt bazate pe manuale și culegeri de exerciții	Activitățile se bazează pe sursele primare de date și manipularea materialelor
Accentul se pune pe însușirea deprinderilor de bază	Accentul se pune pe înțelegerea conceptelor importante

3. Din punct de vedere al strategiilor de învățare

Tradițional	Alternativ
Cadrul didactic este singura sursă de informații	Cadrele didactice crează situații de învățare bazate pe experiența directă, interacțiuni sociale și cercetare
Educatorii sunt considerați ca fiind pe deplin instruiți	Educatorii se comportă într-o manieră interactivă fiind mediatori în procesul de învățare
Evaluarea se concentrează asupra tipurilor de răspuns corect sau greșit sau pe întrebări închise	Educatorii și elevii stabilesc împreună reguli de comportare, care pun accentul pe asumarea responsabilităților
Deprinderile sunt predate ca obiective de atins	Deprinderile sunt prezentate ca instrumente și sunt legate de un anumit conținut
Cadrele didactice sunt responsabile de comportamentul clasei	Cadrele didactice îndrumă și oferă informații elevilor
Educatorii percep elevii ca pe niște pagini albe pe care să fie înscrisă informația	Educatorii acceptă elevii ca pe niște ființe care gândesc și formulează răspunsuri
Elevii lucrează în primul rând singuri	Elevii lucrează în perechi și în grupuri mici

4. Din punct de vedere al evaluării

Tradițional	Alternativ
Evaluarea este făcută în momente fixe printr-o programare anuală și semestrială	Evaluarea este continuă și forativă
Evaluarea este concepută într-un format prestabilit	Evaluarea folosește formule de tip deschis
Evaluarea se bazează, de regulă, pe situații unice	Evaluarea se bazează pe o varietate de situații
Evaluarea este controlată total de cadrele didactice	Instrumentele de evaluare sunt raportate la criterii
Evaluarea este bazată pe competitivitate	Elevul este implicat în procesul de evaluare
Evaluarea ia în considerare informația memorată, caracteristică unui loc și unui moment	Evaluarea este văzută ca un mijloc de perfecționare individuală. Evaluarea se face pe o perioadă lungă de timp, prin colaborare.
Inteligența este măsurată în capacități lingvistice și logico-matematice	Inteligența este recunoscută ca incluzând și talentele artistice și este evaluată prin soluționarea problemelor din viața reală
Răspunsul corect este căutat de cadrele didactice ca o validare a cunoștințelor acumulate de elev	Se caută punctul de vedere al elevului cu scopul de a înțelege percepțiile sale curente care sunt folosite în acumularea de cunoștințe ulterioare
Evaluarea este concepută ca fiind separată de predare	Evaluarea se îmbină cu predarea

5. Din punct de vedere al participării familiei

Tradițional	Alternativ
Părinții sunt văzuți ca outsiders și nu sunt implicați	Părinții participă activ la viața școlii
Comunicarea cu familia apare de obicei când există o problemă	Părinții au o zi fixată pentru a vizita școala
Implicarea părinților în activitatea școlară este legată doar de supravegherea efectuării temelor	Rolul părinților este de a completa studiile făcute în clasă
Comunitatea este văzută ca fiind separată de școală	Comunitatea este o resursă importantă de învățare

Alternativele la învățământul tradițional din România sunt: Freinet, Montessori, Planul Jena, Step by Step, Waldorf și Pedagogia Curativă Waldorf.

De reținut

În clasele Montessori copilul se poate mișca liber, ascultând doar de propriul impuls interior, alegând singur activitatea și locul de desfășurare. În timp, exercitiul alegerii devine obișnuita, adică se dezvoltă capacitatea copilului de a lua decizii cu privire la propria persoană. Mișcarea copiilor obișnuiți să ia decizii pentru ei înșiși devine cu timpul o mișcare inteligentă, cu obiectiv, dictată de voință. Mai mult, această mișcare merge împreună cu învățarea, fără mișcare învățarea fiind nenaturală la vârsta copilăriei.

Esența pedagogiei Freinet are în centrul său persoana precum și relațiile sale interumane. Tipologia educației promovate de Freinet este învățarea centrată pe rezolvarea unor probleme de către grupurile de elevi aflate sub îndrumarea cadrelor didactice. Constituirea grupurilor se face la alegerea copiilor, iar componența acestora se menține 3 – 4 săptămâni.

Tema 11- Managementul activității integrate.Gestiunea timpului activității integrate. Planificarea activității integrate. Pregătirea copiilor. Gestiunea resurselor

Text: Cultura europeana si cea nord-americana percep timpul drept *cronos*, adica un timp care se scurge linear, secvential. Exista însa spatii culturale, în zona orientala, unde timpul este perceput drept *kairos*, adica un timp în care primeaza valoarea si nu cronologia. Timpul cronologic este cel ale carui unitati de masura sunt constante, pe când timpul valoric se raporteaza mai degraba la modul în care traим o anumita unitate de timp.

Învățarea integrată eficientă presupune:

Partea întâi surprinde *Arhitectura învățării umane*, pornind de la definirea învățării, continuând cu prezentarea unei selectii de teorii asupra învățării si încheind cu identificarea particularitatilor interindividuale care intervin în procesul învățării.

Învățarea eficienta este învățarea activa, orientata catre scop si centrata pe rezultate masurabile. Cele mai importante instrumente ale învățării eficiente sunt gândirea critica si strategiile metacognitive.

Teoriile învățării sunt grupate în interiorul a patru paradigme: behaviorismul (conditionarea clasica, conexionismul, conditionarea operanta si învățarea prin imitatie), cognitivismul (învățarea prin intuitie, învățarea latentă, teoria dezvoltării si organizării date în avans), constructivismul (constructivismul piagetian, zona proximei dezvoltari, formarea actiunilor mentale, interactionismul si schema cognitiva), antrenamentul intelectual (gândirea laterala, diversificarea instrumentala si gândirea critica).

Învățarea este influentata de factori interni si externi. Acestia se concretizeaza în: particularitati de vârstă (dezvoltarea intelectuala, dezvoltarea morala, dezvoltarea psihosociala, dezvoltarea competentei de simbolizare, dezvoltarea formelor de cunoastere, dezvoltarea gândirii critice), particularitati de gen, particularitati culturale, particularitati aptitudinale si de interese. O idee importanta care decurge din acest capitol este necesitatea standardelor, dar respingerea standardizării.

Partea a doua prezinta un grupaj de *Tehnici de învățare eficienta*, incluzând activitatea intelectuala, eficienta în învățare, sursele de învățare si utilizarea acestora.

Managementul învățării. Modalități de optimizare a învățării. Autoreglarea învățării se referă la capacitatea elevilor/studentilor de a exercita uncontrol activ metacognitiv, motivațional și comportamental asupra propriei învățări. Autoreglarea (engl. *self-regulation*) reunește atât cunoștințe, strategii și abilități metacognitive, cât și elemente motivaționale. Modelul oferit de Bimmerman și Uisemberg distinge șase dimensiuni ale autoreglării în context educațional-

- motivația persoanelor de a-și regla propriul proces de învățare,
- metodele, tehnicile, strategiile folosite în autoreglarea învățării,
- organizarea timpului de studiu,
- automonitorizarea studiului în vederea obținerii unor performanțericidicate,
- controlul mediului de studiu
- dimensiunea socială a autoreglării (ex. solicitarea la nevoie a ajutorului colegilor sau profesorilor, orientarea spre modele).

Managementul învățării presupune autoreglarea de către persoană (elev, student,adult) a propriei învățări. Autoreglarea învățării cuprinde aspecte motivaționale (cogniții,emoții și comportamente de inițiere, direcționare și menținere a motivației pentru învățareși de valorificare a

oportunităților de învățare și dezvoltare) și aspecte strategice (te"niciși strategii utilizate pentru creșterea eficienței învățării).

Gestionarea eficientă a timpului sau Time Management-ul

Trăim într-o perioadă în care mereu ne plîngem pe factorul "timp". Oricum nu am face, ne pomenim că iară a trecut încă o oră, zi, săptămîină, lună, an. Și din zi în zi parcă avem impresia că timpul trece mai repede decît de obicei. Să fie asta adevărat sau pur și simplu avem prea multe activități și nu știm sau nu găsim "cheia" cu care să le organizăm eficient? Pentru oameni timpul este o resursă epuizabilă și costisitoare. Dacă dorim să le reușim pe toate, fără a stabili priorități și a planifica, nu vom avea niciodată timp îndeajuns. Cum să învățăm a gestiona timpul? De ce time management-ul este atît de important?

Ce înseamnă a gestiona timpul?

Deosebim două noțiuni de timp, timpul general (care include 24 ore) și timpul active, care este de aproximativ 16 ore pe zi. Diferența dintre cele două timpuri se cumulează în dormit (aproximativ 1/3 din viața noastră) copilărie și timpul în care sîntem bolnavi. Cei mai mulți dintre noi petrec 8 ore la muncă, celelate 8 ore fiind destinate scopurilor personale. Utilizarea eficientă a timpului de muncă se divizează în două categorii: "timpul planificat" și "timpul de moment". Ultima noțiune (timpul de moment) se referă la timpul care ar trebui să fie folosit la momentul potrivit și în două direcții: de exemplu, nu trebuie să mergem la două întîlniri diferite, la diferite margini ale orașului și să economisim timp pe drum. Trebuie să fim conștienți de faptul că timpul este scump. Banii pot fi câștigați și cheltuiți, dar nicidecum nu vom putea cumpăra timpul cu ei. Este important să știm că timpul costă bani!

Gestionarea timpului ține nu doar de conducătorii de afaceri ci de fiecare om în parte. Dacă nu îl utilizăm la maxim, nu vom obține, ceea ce am putea obține. Apoi, apare întrebarea, de ce nu am ceea ce am vrut. Răspunsul este simplu: pentru că nu am folosit timpul, ci l-am pierdut!

Există economisiri de timp!

Tehnologiile informaționale, Internetul – sunt lucruri ce ne economisesc timpul. Fiecare persoană, indiferent de domeniul în care activează trebuie să înțeleagă că timpul său este limitat. În acest sens, sînt instrumente care ne pot ajuta. De exemplu, motoarele de căutare sau resurse externe – cele care vor lucra pentru timpul nostru. Dacă este să vorbim despre transmiterea informațiilor în cadrul unei companii care dispune de mai mulți angajați, transferul de la un angajat la altul se poate face prin intermediul Intranetului sau prin poșta electronică. Internetul, spre deosebire de timpul activ al oamenilor, lucrează 24 de ore pe zi. Astfel are loc extinderea timpului!

Întotdeauna trebuie să existe un control al timpului!

Într-o companie, de exemplu, trebuie să existe întotdeauna un control al timpului. Compania presupune lucrul în echipă, unde există dependența unuia de celălalt. Prin urmare, timpul trebuie măsurat și acest lucru se înfăptuiește prin rezultate.

10 instrumente pentru un management al timpului eficient

- Stabilirea cu claritate a scopului și a termenului de realizare a acestuia. Managerii se lasă deseori "prinși" în activități în asemenea măsură încât nu-și mai pun problema care este motivul acestor activități. Din cînd în cînd ei trebuie să reflecteze care sînt obiectivele pe termen scurt și care sînt strategiile care sînt necesare pentru atingerea acestora.
- Alcătuirea unei liste de lucru și organizarea activității zilnice prin intermediul acesteia. Listele înseamnă putere! Concomitent este necesară evidențierea duratei fiecărei activități în calendar.

- Notarea în agendă: reprezintă o modalitate de a nu uita dar și o sursă eliberatoare de stres. Multe dintre ideile și informațiile referitoare la desfășurarea unei activități importante acaparează toată energia managerului iar abilitatea de a gândi concentrat se diminuează semnificativ. Managerul se va simți tensionat de teama de a nu pierde din detalii. Notarea pe hârtie va elimina necesitatea memorării acestora, lăsând cale liberă pentru alte proiecte.
- Impunerea și respectarea cu rigurozitate a termenelor limită;
- Clarificarea priorităților.
- Angajarea unei secretare eficiente și a unui asistent manager care să preia o parte din responsabilitățile mai puțin importante. Faptul de a avea un asistent va obliga managerul să delege (ceea ce înseamnă timp câștigat), iar pe de altă parte îi va impune să stabilească priorități privind sarcinile de lucru, să le organizeze atât de bine încât altcineva le va putea prelua total sau parțial. Prin aceasta, managerul va putea să-și canalizeze mintea și timpul pe dezvoltarea afacerii.
- Aruncarea la “coșul de gunoi” a hârtiilor și rapoartelor neimportante.
- Punerea la punct a unui sistem coerent, în cadrul căruia fiecare activitate își are stabilită clar poziția iar fiecare responsabil știe clar ce are de făcut și este competent să-și îndeplinească singur sarcinile.
 - Conducerea la ușă a musafirilor nepoftiți sau care “mănâncă timpul” cu detalii nesemnificative, lungindu-se la “vorbă”.
 - Evitarea promisiunilor care au șanse mari de a nu fi onorate.

De reținut

Managementul învățării presupune autoreglarea de către persoană a propriei învățări. Autoreglarea învățării cuprinde aspecte motivaționale (cogniții, emoții și comportamente de inițiere, direcționare și menținere a motivației pentru învățare și de valorificare a oportunităților de învățare și dezvoltare) și aspecte strategice (tehnici și strategii utilizate pentru creșterea eficienței învățării).

Tema 12- Corelarea în timp a activității integrate cu alte tipuri de activități Periodicitatea organizării activităților integrate- altor tipuri de activități. Organizarea și deschiderea centrelor de educație pe durata zilei de lucru

Text: **Organizarea centrelor de interes.** Fiecare gradinita trebuie sa fie pentru copii un spatiu dorit, cu activitati care sa-i implice, sa le ofere posibilitatea de a se dezvolta global, intr-o atmosfera deschisa, stimulatoare. Cand copilul intra pentru prima data intr-o sala de grupa ce ar trebui sa gaseasca aici, astfel incat sa vina zilnic la gradinita cu placere, stiut fiind ca prima impresie se formeaza in primele 20 de secunde?

Organizata pe zone, centre de interes, centre de activitate sau arii de stimulare (asa cum au fost denumite in timp si in functie de specificul grupei) sala de grupa devine un cadru adecvat situatiilor de invatare si obtinerii experientei. Prin felul in care este amenajata, ea ofera copilului ocazii sa se simta bine in intimitatea lui, stimulandu-i interesul si invitandu-l la invatare prin descoperire si explorare. Sala de grupa ii vorbeste copilului prin ceea ce ofera ca posibilitate de actiune si experienta. Aflat in fata mai multor posibilitati, copilul este invitat sa aleaga ceea ce i se potriveste, sa decida.

Dimensiunea ergonomică, înțelegând prin aceasta amenajarea spațiului educativ, detine „un rol important în obținerea succesului școlar”. (Romita Iucu, 2000)

Mediul educativ reprezintă un „ansamblu al influențelor sociale, care se exercită asupra instituțiilor de educație și asupra dezvoltării fiecărui membru al societății” (Mircea Ștefan, 2006). Ambianța în care copilul își trăiește direct experiența de viață prin situațiile de viață prilejuite în scopul învățării se referă și la climatul socio-afectiv.

Iată care sunt caracteristicile care l-ar putea convinge pe copilul care vede prima dată sala de grupă să facă primii pași:

- spațiu larg, luminos, aerisit, curat;
- culori vesele, calde, îmbinate armonios;
- spațiul delimitat, dând impresia multor universuri ce așteaptă să fie descoperite;
- mobilier dimensionat specific vârstei preșcolare, dotat cu o varietate de materiale și jucării la îndemână;
- existența altor copii care interacționează;
- o educatoare zămbitoare, primitoare, prietenoasă;
- posibilitatea prezentei/ ramanerii în sala pentru un timp, a unui membru al familiei.

Argumente pentru organizarea sălii de grupă pe centre

Curriculumul revizuit pentru educația timpurie structurează experiențele copilului pe domenii experiențiale: estetic-creativ, om și societate, limba și comunicare, științe și psihomotric. Astfel, având în vedere setul de interese și aspirații ale copilului, nevoile acestuia, ca și intenția organizării unor activități integrate, sala de grupă* poate fi delimitată în mai multe centre de activitate/interes, după cum urmează: Bibliotecă, Științe, Arte, Construcții, Joc de rol/ Colțul păpușii, Nisip și apă.

Organizarea spațiului educativ prin delimitarea Centrelor oferă atât părinților, cât și educatorului oportunitatea de a-i observa mai bine pe copii în interacțiunea lor cu materialele, cu alți copii sau cu adulții din clasă.

În organizarea pe Centre a spațiului educativ, educatorul va asigura:

- securitatea și protecția copiilor;
- confortul prin mobilier, canapele, pernuțe;
- existența unui spațiu suficient studiului și întâlnirii cu alți copii;
- existența unui material adecvat situațiilor de învățare;

poziționarea adecvată a Centrelor, respectând reguli specifice.

BIBLIOTECA. Centrul „Bibliotecă” este spațiul în care copiii își exersează limbajul sub toate aspectele sale (vocabular, gramatică, sintaxă, înțelegerea mesajului) în timp ce comunică (verbal și nonverbal) sau asimilează limbajul scris. Deși se adresează preponderent domeniului DEZVOLTAREA LIMBAJULUI ȘI COMUNICĂRII, prin sarcinile formulate în acest centru, contribuțiile asupra dezvoltării globale sunt multiple și pot include: dezvoltarea motricității fine, dezvoltarea abilităților de interacțiune cu copiii de vârstă apropiată, promovarea sănătății și nutriției, ca și exersarea unor capacități și atitudini în învățare (curiozitate și interes, inițiativă, persistență în activitate, creativitate).

Centrul „Bibliotecă” trebuie să fie de dimensiuni medii, dotat cu perne, covorase, scaune, o masă de scris și desenat unde copiii pot scrie felicitări sau chiar cărți. Așezate ordonat pe rafturi, cărțile trebuie expuse, astfel încât copiii să le găsească cu ușurință, să aibă acces la ele și să-și poată alege una la care să privească în liniște, așezați pe covor. Pentru a-i stimula pentru citit și scris, centrul „Bibliotecă” poate fi decorat cu diverse forme ale cuvântului scris sau tipărit, ca și imaginile și cuvintele ajută copilul de toate vârstele să înceapă să înțeleagă importanța scrisului și cititului. Alături de cărți, educatorul poate îmbogăți Centrul cu alte materiale: litere din autocolant, litere decupate din ziare, reviste, ambalaje pe care copiii le decupează și formează silabe sau cuvinte. În acest Centru copilul are la îndemână o multime de creioane, carioca, hârtie liniată și neliniată. Prin selectarea atentă a unor specii literare și a instrumentelor de scris, educatorul pregătește terenul pentru o utilizare activă a limbajului.

In acest Centru copiii creeaza povesti cu ajutorul marionetelor si a papusilor pe degete care pot fi inregistrate si apoi audiate cu toata grupa. La masa de confectionat carti, copiii deseneaza, scriu dar mai ales, dicteaza educatoarei intamplari, povesti, despre familiile lor sau despre ei. Copiii autori isi pot prezenta propria carte grupului, inainte ca aceasta sa fie inclusa in colectia bibliotecii.

Copiii creeaza texte pe care educatoarea la inceput le noteaza, apoi, pe masura ce ii stimuleaza sa-si exprime ideile, le ofera posibilitatea sa le scrie singuri, prin copiere, cu litere de tipar sau la tabla magnetica. Invatarea scrisului se face spontan, ca raspuns la intrebarile ce provin din necesitatile reale ale copilului.

Aceasta zona a salii de grupa, pentru copiii cu varsta de 3-5 ani, asigura formarea deprinderii de a reactiona la mesaje simple, de a le recepta si transmite sau de a exersa calitatea de vorbitor si ascultator.

Aici copilul:

- invata cuvinte si expresii noi;
- isi structureaza logica intamplarilor prin intermediul povestirilor/ repovestirilor: „Casuta din oala”, „Ridichea uriasa”, „Coliba iepurasului”;
- exerseaza abilitati ale miscarilor fine: colorat, rasfoirea cartilor;
- isi dezvoltata imaginatia si creativitatea prin intermediul povestilor cu inceput dat sau al intamplarilor hazlii;
- isi imbunatateste discriminarea vizuala prin utilizarea: imaginilor, jetoanelor, planselor pentru lecturi dupa imagini („Familia mea”, „Jucariile si jocurile copiilor in gradinita”);
- decodifica simboluri din imagini, desene;
- isi imbogateste cunostintele despre lume si viata prin: lecturi ale educatoarei („Sanda la gradinita”, „Legenda ghiocelului”), jocuri didactice („Cu ce se imbraca copilul”, „Eu spun una, tu spui multe”), convorbiri tematice („Sa ne purtam civilizata”, „Toamna, toamna harnica si de roade darnica”), discutii libere;
- isi antreneaza capacitatea de memorare prin: vizualizarea imaginilor, succesiunea evenimentelor, memorizari („Ninge” de Otilia Cazimir, „Mamei” de Elena Dragos).

Pentru copiii in varsta de 5-6/7 ani devin prioritare deprinderile lingvistice (citit, silabisit, scris) acestia facand cunostinta intr-un mod organizat cu cartea si cuvantul scris. Aici copilul:

- invata expresii noi;
- isi structureaza logica intamplarilor prin: povestiri/ repovestiri („Sarea in bucate” de Petre Ispirescu, „Amintiri din copilarie” de Ion Creanga), povesti create fie pe baza de imagini, fie cu inceput dat („O poveste hazlie”, „Intamplari in vacanta”);
- identifica specii de literatura (poezie, poveste, basm);
- isi imbunatateste discriminarea vizuala cu ajutorul imaginilor, jetoanelor si planselor;
- exerseaza abilitati ale miscarilor fine (colorat, rasfoirea cartilor, scriere);
- isi dezvoltata imaginatia si creativitatea (elaborare de poezii, povesti cu inceput dat sau intamplari hazlii);
- decodifica simbolurile (imagini, litere, cuvinte, desene);
- isi imbogateste cunostintele despre lume si viata prin: lecturi ale educatoarei („Frunza” de Emil Garleanu, „Puiul” de Al. Bratescu Voinesti), jocuri didactice („Spune ce stii despre...”, „Ne pregatim pentru scoala”), convorbiri tematice sau discutii libere;
- isi insuseste structuri gramaticale prin utilizarea jocurilor-exercitiu („Vorbeste corect”, „Al/a cui este?”);
- isi antreneaza capacitatea de retentie prin succesiunea evenimentelor, vizualizarea imaginilor sau memorizari ca: „Balada unui greier mic” de George Toparceanu, „Limba noastra” de George Sion.

STIINTE. Dezvoltarea gandirii logice, intelegerea relatiilor dintre obiecte si fenomene, exersarea capacitatii de a rezolva probleme, ca si familiarizarea si aplicarea cunostintelor si deprinderilor elementare matematice sau a celor care privesc cunoasterea si intelegerea lumii vii, toate subsumate domeniului DEZVOLTAREA COGNITIVA, isi gasesc locul preponderent in

Centrul „Stiinte”. Centrul ofera copiilor experiente de invatare cu efecte asupra dezvoltarii lor si in alte domenii. Participarea la experiente cu cartea sau constientizarea mesajelor vorbite / scrise – repere ale domeniului dezvoltarea limbajului si a comunicarii, sau dezvoltarea abilitatilor de interactiune sau a comportamentelor prosociale – apartinand domeniului dezvoltare socio-emotionala, dar si dezvoltarea senzorio-motorie sau promovarea practicilor privind securitatea personala – pot fi deseori adresate prin activitatile de invatare sau jocurile care se desfasoara in Centrul „Stiinte”.

Copiii sunt oameni de stiinta care cauta permanent sa se informeze in legatura cu lumea care-i inconjoara. Aviditatea copiilor privind informatii din lumea inconjuratoare este interpretata prin curiozitatea naturala de a cauta permanent sa-si explice functionalitatea lucrurilor, cauzalitatea fenomenelor. Prin participarea la procesul stiintific de explorare, observare si experimentare, copiii isi dezvolta abilitati pe care le vor folosi toata viata: observarea, clasificarea, comunicarea. In Centrul „Stiinte” este util sa existe:

un spatiu pentru expunerea permanenta a materialelor din natura (ghinde, pietre, scoici, seminte, • fructe, legume, cereale, colectii de insecte, ierbare);

mulaje din plastic reprezentand animale sau pasari;•

un loc pentru animale vii (acvariu cu pesti sau cu broscute testoase, suport de sticla pentru • hamster sau porcusor de Guineea, colivie pentru papagali sau perusi);

un loc pentru instrumentele de investigatie care sa serveasca activitatilor de tip experimente fizice • si chimice (magneti, oglinzi, carbuni, recipienti, obiecte de masurare, prisma, baterii, termometru, clepsidra etc.);

un loc insorit pentru plantele de interior sau cele semanate si plantate de copii;•

un loc pentru pliante, imagini, planse, atlase de anatomie, botanica, zoologie, enciclopedii cu • mijloace de locomotie, harti geografice etc.

un loc pentru echipamente de masurare, jocuri cu numere, dominouri, puzzle, jocurile Lotto, • jocurile matematice, rigle, ruleta, cantare tip balanta, piese Lego sau Duplo, table magnetice cu numere etc.

ARTE. Centrul „Arte” are influente asupra dezvoltarii copilului in toate domeniile, adresarea acestora tine de maiestria cadrului didactic de a planifica experiente variate si inspirate. De la dezvoltarea socioemotionala – pe care copiii o pot trai prin dezvoltarea abilitatilor de a interactiona cu colegii, la dezvoltarea conceptului de sine si al expresivitatii emotionale prin intermediul dezvoltarii limbajului si al comunicarii sau al motricitatii fine, la stimularea creativitatii si exersarea persistentei, toate se intrepatrund in sarcinile, tehnicile si tipurile de activitati din Centrul „Arte” si pot asigura dezvoltarea globala a copilului.

Pe langa bucuria, emotiile si satisfactiile copiilor, Centrul „Arte” le ofera celor mici cadrul in care ei invata sa comunice, stimulandu-le curiozitatea, imaginatia, creativitatea, dar si spiritul de initiativa.

Gama de materiale din acest Centru poate include: blocuri de desen, hartie de toate dimensiunile si culorile, creioane colorate, acuarele, foarfece, pasta de lipit, plansete, plastilina, coca, coloranti alimentari, autocolant, sfoara, sarma, gheme de lana divers colorate, casetofon, radio, casete cu muzica, instrumente muzicale functionale sau in miniatura: muzicute, fluiera, xilofone, tamburine, masti, vestimentatie pentru dansuri.

Daca li se da copiilor timpul, ocazia si libertatea de a lucra cu materialele din acest Centru, de a face singuri descoperiri si de a testa idei in practica, atunci insusirile sau calitatile astfel stimulate vor ajuta la punerea bazelor unor activitati viitoare, ale varstei adulte.

In Centrul „Arte” copiii exerseaza pictura cu degetele, cu buretele, cu dopuri sau rulouri de carton, imprima materiale textile, picteaza cu ceara, modeleaza din aluat, plastilina si lut, confectioneaza colaje, papusi din pungi de hartie, din sosete sau manusi si alte jucarii. Aici pot discuta despre arta, despre ce sentimente le trezeste experienta artistica. Materialele de care beneficiaza copiii in acest centru au rolul de a oferi satisfactia obtinerii unui produs propriu, printr-un efort imbinat cu placerea de a lucra, de a se exprima pe sine. De altfel, in amenajarea acestui spatiu, educatorul se va asigura de confortul si intimitatea in care copiii lucreaza.

In acest Centru copilul dobandeste:
cunostinte si deprinderi elementare de utilizare a instrumentarului de lucru;•
abilitati ce tin de motricitatea fina si senzorio-motorie;•
initiativa, perseverenta in activitate, creativitate;•
abilitati de comunicare prin limbajul artistic;•
expresivitate emotionala si sociala;•
deprinderi igienice privind conditiile de munca.•

Echipa de educatori are rolul de a facilita si incuraja originalitatea copiilor si de aceea nu se ofera modele si tipare care pot duce la frustrare si esec, deoarece coordonarea ochi □ mana si dexteritatea manuala nu sunt inca dezvoltate complet la copiii de varsta prescolara.

COLTUL CASUTEI/ JOCUL DE ROL. Centrul „Coltul Casutei / Joc de Rol” este spatiul in care DEZVOLTAREA SOCIOEMOTIONALA se regaseste din plin. Dar copiii cand se joaca in acest Centru utilizeaza limbajul, comunica, rezolva probleme, reactualizeaza informatiile despre lume si le reorganizeaza prin interactiunile cu mediul. De asemenea, dezvoltarea coordonarii, a motricitatii grosiere sau dezvoltarea senzoriala sunt numai cateva din beneficiile unei activitati (ca cea de gatit) care se desfasoara in Centrul „Coltul Casutei”.

Centrul „Joc de rol” este pentru orice copil mediul ideal in care poate sa invete cu placere si influenteaza activitatea din celelalte Centre. Prin jocul in acest Centru copiii refac locuri, intamplari care le sunt familiare; imita comportamentul parintilor sau joaca roluri ale unor personaje cunoscute; reproduc lumea asa cum o inteleg ei, inventeaza si interpreteaza situatii bazate pe roluri reale sau imaginare. Copiii isi creeaza o lume a lor cu ajutorul careia incearca sa inteleaga realitatea, rezolva probleme pe care le intalnesc in viata de zi cu zi, repeta, reinterpreteaza si retraiesc experiente.

Acest centru gazduieste jocuri cu un spectru larg de tipul celor „De-a...(familia, farmacia, cabinetul medical, soferii, scoala, magazinul, musafirii, gospodinele...)”, atat cu subiecte din viata cotidiana, cat si extrase din basme si povesti.

„Jocul de rol” ii ajuta pe copii sa se transforme din persoane egocentrice in persoane capabile sa comunice cu altii. Participand zilnic la activitatile din acest centru, copilul invata sa se concentreze, sa-si exerseze imaginatia, sa puna in practica idei noi, sa practice comportamente de grup si sa-si dezvolte capacitatea de control asupra lumii in care traieste.

In acest Centru se desfasoara unul dintre cele mai personale, individuale si intime procese de invatare, copiii descoperindu-se prin raportarea la alteritate. Constientizand calitatile proprii, copiii invata sa relationeze cu ceilalti, punand in practica idei noi de joc. Practicand comportamente de grup, isi dezvolta capacitatea de control asupra lumii in care traiesc, invata cum sa-si comunice gandurile, sentimentele, emotiile. Cand emit pareri proprii se confrunta cu ceilalti, exerseaza empatia realizand ca oamenii sunt diferiti. Astfel, descopera ca exista persoane care au cerinte educative speciale, carora le pot oferi ajutorul lor, sau invata despre diferentele culturale experimentand si alte obiceiuri culinare decat cele deprinse acasa.

Prin diversitatea activitatilor ce se desfasoara in acest Centru, copiii invata:

- sa-si exprime si sa-si gestioneze emotiile;
- sa comunice cu inteles cu ceilalti;
- sa foloseasca mediul (obiecte, costumatii) pentru exprimarea ideilor si utilizarea cunostintelor;
- sa-si adapteze comportamentele la contexte specifice;
- sa relationeze eficient cu colegii si cu adultii prezenti in Centru;
- sa accepte diversitatea.

CONSTRUCTII. Centrul „Constructii” trebuie sa fie destul de mare pentru ca un grup de cativa copii sa poata lucra aici impreuna sau fiecare separat fara ca santierele lor sa se intersecteze. E de preferat sa existe un covor care sa acopere podeaua, pentru a reduce zgomotul facut de blocurile de lemn sau cele de plastic in cadere, iar copiii si adultii vor putea sta mai comod. Copiii sunt atasati in mod firesc de acest Centru deoarece este activ, creator si distractiv. In jocul de aici,

individual sau în grup, copiii sunt încurajați să descopere cuburi de diferite mărimi și forme, pentru a construi diverse structuri. Centrul trebuie dotat și cu jucării de tip mijloace de locomotie, de diferite mărimi. Dezvoltându-și gândirea creatoare, imaginația, copiii își formează concepte științifice, matematice referitoare la mărime, formă, înălțime, volum, spațiu, direcție, echilibru, stabilitate, balans, măsurare, număratoare, asemănare, diferență, ordonare.

ACTIVITĂȚI PE DOMENII EXPERIENȚIALE

DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE

Are ca scop primordial dezvoltarea capacității de exprimare orală, de înțelegere și utilizare corectă a semnificațiilor structurilor verbale orale. Totodată, prin activitățile desfășurate, ne propunem să dezvoltăm creativitatea și expresivitatea limbajului oral și să educăm exprimarea corectă din punct de vedere fonetic, lexical și sintactic a celor mici.

DOMENIUL PSIHOMETRIC

Prin activitățile de Educație Fizică, ne dorim formarea și dezvoltarea deprinderilor motrice de bază, stimularea calităților intelectuale, de voință și afective în vederea aplicării independente a deprinderilor însușite, dar și cunoașterea deprinderilor igienico-sanitare pentru menținerea stării de sănătate.

DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE

Activitatea de Educație pentru Societate își propune să educe trăsăturile pozitive de voință și caracter, și formarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, și a abilității de relaționare. Cunoașterea și respectarea normelor de comportare în societate, dezvoltarea comportamentelor de cooperare, pro-sociale, pro-active, reprezintă deziderate ale acestei activități. Activitatea Practică are în vedere formarea și consolidarea unor abilități practice specifice nivelului de dezvoltare motrică, îmbogățirea cunoștințelor despre materiale și caracteristicile lor, precum și despre tehnici de lucru necesare prelucrării acestora în scopul realizării unor proiecte creative.

DOMENIUL ȘTIINȚE

Activitatea matematică își propune dezvoltarea operațiilor intelectuale prematematice, a capacității de a înțelege și utiliza numere, cifre, unități de măsură, figuri geometrice, precum și a capacității de rezolvare de situații problematice, prin achiziția de strategii adecvate. Cunoașterea mediului este o categorie de activitate menită să stimuleze curiozitatea privind explicarea și înțelegerea lumii înconjurătoare prin explorarea acestuia. Dezvoltarea capacității de observare și stabilire de relații cauzale, spațiale, temporale, utilizarea unui limbaj adecvat în prezentarea unor fenomene din natură și mediul înconjurător, dar și formarea și exersarea unor deprinderi de îngrijire și ocrotire a mediului înconjurător, în vederea educării unei atitudini pozitive față de acesta reprezintă, de asemenea, obiective ce se doresc a fi atinse prin activitățile instructiv-educative desfășurate în grădinița noastră.

DOMENIUL ESTETIC ȘI CREATIV

Activități de Educație Muzicală prin care urmărim să formăm capacitatea de receptare a lumii sonore și a muzicii, a capacității de exprimare prin muzică, dar și să facem cunoscute preșcolariilor marile valori ale creației muzicale naționale și universale. Activități de Educație Plastică care își propun să formeze deprinderi de lucru pentru realizarea unor desene, picturi, modelaje și să stimuleze expresivitatea și creativitatea prin limbaj artistic-plastic.

De reținut

Organizată pe zone, centre de interes, centre de activitate sau arii de stimulare (asa cum au fost denumite în timp și în funcție de specificul grupei) sala de grupă devine un cadru adecvat situațiilor de învățare și obținerii experienței. Prin felul în care este amenajată, ea oferă copilului ocazii să se simtă bine în intimitatea lui, stimulându-i interesul și invitându-l la învățare prin descoperire și explorare.

Mediul educativ reprezintă un „ansamblu al influențelor sociale, care se exercită asupra instituțiilor de educație și asupra dezvoltării fiecărui membru al societății” (Mircea Stefan, 2006). Ambianța în care copilul își trăiește direct experiența de viață prin situațiile de viață prilejuite în scopul învățării se referă și la climatul socio-afectiv.

Tema 13- Dezvoltarea curriculumului. Concept de dezvoltare curriculară. Strategii de dezvoltare curricular

Text: Repere în elaborarea curriculum-ului

Elaborarea și dezvoltarea curriculum-ului presupune gândirea și structurarea *situațiilor de învățare* efectivă în care vor fi angrenați elevii, acțiune ce reclamă cu necesitate prefigurarea *experiențelor de învățare* pe care le vor parcurge aceștia.

Optimizarea/dezvoltarea curriculumului face parte dintr-un demers mai larg proiectarea și implementarea curriculumului educațional, realizând anumite funcții specifice acestora.

- Optimizarea/dezvoltarea curriculumului poate fi privită ca teorie, ca principiu și ca modalitate de asigurare a calității documentelor curriculare, dar și a procesului educațional.
- Optimizarea/dezvoltarea curriculumului reprezintă o condiție determinantă în asigurarea calității curriculumului educațional. În același timp, eficiența procesului de optimizare/dezvoltare este determinată, la rândul său, de condiții psihosociale, educaționale, logistice.
- Optimizarea/dezvoltarea curriculumului educațional este un proces continuu determinat de nevoi și tendințele evoluției învățământului pe plan internațional și cel național

Situația de învățare reprezintă un element cheie al conceptului de curriculum, un context pedagogic configurat prin acțiunea conjugată, concertată și convergentă a următoarelor categorii principale de elemente:

- obiectivele de învățare și formare formulate operațional
- conținuturile-stimul ale învățării
- sarcina de învățare
- cunoștințele, abilitățile, capacitățile și competențele elevilor, implicate în sarcina de învățare
- metodologia de predare-învățare
- metodologia de evaluare
- resursele materiale ale mediului de instruire

- caracteristicile contextului comunicării didactice și ale contextului relațional creat în jurul sarcinii de învățare
- resursele de timp.

O situație de învățare bine prefigurată și construită din punct de vedere logic, psiho-pedagogic și teleologic, axată pe finalitățile educaționale urmărite, poate determina, la nivelul celui care învață, experiențe de învățare constructive, pozitive, dezirabile.

Experiența de învățare reprezintă o componentă a structurii curriculum-ului, care se referă la modalitatea personalizată de interiorizare a situației de învățare, la trăirea personală generată de o situație de învățare, trăire care se poate obiectiva în modificări ale structurilor cognitive, afective sau psihomotorii. Ea reprezintă mai mult decât o reacție personală la o situație de învățare; în fața aceleiași situații și sarcini de învățare cei care învață au experiențe de învățare diferite, configurate de propriile trăsături de personalitate și de propria subiectivitate. Un curriculum oficial nu poate anticipa registrul vast al experiențelor individuale de învățare, ci poate planifica situații de învățare adecvate obiectivelor urmărite, cu speranța că ele vor induce/ genera experiențe de învățare pozitive, reușite, benefice. *Din perspectivă pragmatică, principala provocare a curriculum-ului o reprezintă transpunerea, "traducerea" temelor de studiat în experiențe de învățare și formare relevante.*

Invocarea experienței de învățare marchează o nouă evoluție în procesul de conceptualizare a curriculum-ului. Sursa de elaborare a experienței de învățare nu o mai constituie doar structurile cunoașterii/ culturii, ci și trebuințele, interesele, aspirațiile celor care sunt beneficiarii educației, iar în organizarea învățării contează nu numai ce se învață, ci și cum, respectiv în ce maniere se învață.

Experiențele de învățare cu care se poate asocia curriculum-ul pot fi planificate sau neintenționate, cu efecte pozitive sau negative; în afara experiențelor pozitive/ dezirabile urmărite, curriculum-ul se poate asocia cu experiențe de învățare neplanificate, care pot avea atât efecte pozitive, cât și efecte negative asupra modelării elevilor. Însă, natura curriculum-ului se definește, esențialmente, prin *experiențele de învățare planificate*, care vizează obținerea de efecte pozitive în procesul de învățare, de informare și formare desfășurat de elevi. Părerile specialiștilor nu sunt convergente, dar dominantă interpretărilor vizează experiențele care se realizează în cadrul școlii și sunt promotoare de valori recunoscute. Aceasta nu înseamnă că se pot controla în totalitate experiențele de învățare școlară, ci unele pot fi sporadice, neplanificate, negative și cu efecte consistente. Pentru desemnarea acestor experiențe au fost inventariați termeni speciali: curriculum ascuns, latent, implicat. Însă, natura curriculum-ului se definește, esențialmente, prin experiențele de învățare planificate.

Elaborarea curriculum-ului reprezintă un demers complet, comprehensiv, cuprinzător, însă sintetic, condensat, esențializat și dinamic, demers întreprins în realizarea unei acțiuni, în abordarea unui domeniu etc. Un curriculum în educație trebuie să fie în primul rând relevant prin el însuși, adică să conțină și să promoveze ceea ce este esențial, util, oportun, benefic și fezabil. Din punct de vedere structural și funcțional, prin construirea unui curriculum, trebuie să se ofere răspunsuri la următoarele întrebări:

- "Cui?" i se adresează sau "Cine?" sunt educații/ subiecții instruirii, ce particularități de vârstă și individuale au, care sunt nevoile lor educaționale, interesele lor, aspirațiile lor, opiniile lor ș.a.m.d.
- "De ce?" sau "Pentru ce?" este nevoie ca ei să parcurgă programul preconizat - întrebări la care răspund obiectivele educaționale urmărite.

➤ "Ce?" anume trebuie predat/ învățat sau ce anume urmează să se perfecționeze, întrebări care se referă la conținuturile de învățat, la selecția și ierarhizarea lor după o logică științifică și didactică.

➤ "Cum?" anume se vor realiza predarea și învățarea, în ce tipuri de activități vor fi implicați subiecții - sunt întrebări care se corelează cu deciziile strategice ale instruirii, respectiv cu ansamblul articulat de metode, mijloace și forme de organizare a activității, combinate optim în contextele situaționale date.

➤ "În ce condiții?" spațio-temporale, materiale și umane urmează să se deruleze o activitate cu eficiență maximă. În construirea curriculum-ului este necesar să se prevadă intervalul de timp necesar parcurgerii programului, spațiile și condițiile fizice necesare, condițiile igienico-sanitare, dotările materiale necesare, precum și resursele umane necesare pentru implementarea programului.

➤ "Cum se evaluează?" efectele, rezultatele și progresele obținute, eficiența activităților de predare și învățare, ceea ce conduce la necesitatea conceperii de strategii, metode și tehnici de evaluare obiectivă, realizată în strânsă corelație cu obiectivele educaționale urmărite și cu conținuturile vehiculate. De asemenea, se vor supune evaluării obiectivele educaționale și competențele existente în programe, conținuturile acestora, manualele și celelalte auxiliare și suporturi curriculare.

Având în vedere aceste dimensiuni, putem afirma că, din perspectivă curriculară, valoarea unui program educațional este funcție de:

- agenții acțiunii - educați și educatori
- obiectivele educaționale urmărite
- conținuturile instructiv-educative vehiculate
- strategiile de instruire utilizate
- condițiile spațiale, temporale și materiale, respectiv contextul și mediul asigurat
- strategiile de evaluare utilizate.

Din perspectivă acțională, putem vorbi de existența a patru sarcini fundamentale în elaborarea și conducerea unui program educațional și anume:

1. stabilirea obiectivelor educaționale
2. structurarea situațiilor de învățare și prefigurarea experiențelor de învățare și formare care să contribuie la atingerea acestor obiective
3. organizarea experiențelor de învățare pentru a maximiza efectul lor cumulativ
4. evaluarea eficienței programului educațional, prin urmărirea progreselor înregistrate.

De aceea, în elaborarea curriculum-ului, există patru întrebări fundamentale, corelate, practic, cu cele patru sarcini/ componente de bază amintite mai sus:

- 1) Care sunt *obiectivele educaționale* urmărite?
- 2) Care sunt *experiențele de învățare* relevante?
- 3) Cum este oportun să fie *organizate* experiențele de învățare?

Experiența acumulată până în prezent ne-a demonstrat că maniera cumulativă, aditivă, exclusiv lineară de îmbogățire a semnificației conceptului de curriculum, nu mai este reprezentativă pentru caracterul acțional-dinamic care se impune în curriculum-ul modern. În prezent, un curriculum în aria educațională, în sensul global al termenului, trebuie să dea răspunsuri la numeroase întrebări, între care: În prezent, un curriculum în aria educațională, în sensul global al termenului, trebuie să dea răspunsuri la numeroase întrebări, între care:

- ◆ Ce anume merită să fie predat/ învățat/ evaluat?

- ◆ În ce pondere?
- ◆ În ce ordine?
- ◆ În paralel cu ce elemente?
- ◆ În baza căror experiențe de învățare anterioare?
- ◆ În virtutea căror experiențe de învățare curente?
- ◆ În ce condiții (de spațiu, de timp, materiale)?
- ◆ Prin ce activități educaționale?
- ◆ În ce anume se materializează noile achiziții (capacități, competențe, comportamente, trăsături de personalitate)?
- ◆ În ce măsură noile achiziții concordă cu cele așteptate de la educat? ș.a.m.d.

Reforma învățământului preuniversitar românesc care se derulează în țara noastră, a luat foarte mult în atenție curriculum-ul școlar, în încercarea de a identifica soluții pentru elaborarea lui științifică.

Teoria curriculum-ului se referă la un sistem al principiilor de elaborare a curriculum-ului, cu trei componente:

1. Principii referitoare la curriculum în ansamblul său

- elaborarea lui în conformitate cu idealul educațional al școlii românești
- respectarea principiilor de psihologie a învățării
- respectarea particularităților de vârstă și individuale ale elevilor
- descoperirea, stimularea și valorificarea disponibilităților și a potențialului elevilor
- stimularea și dezvoltarea gândirii divergente, critice și creative a elevilor, a imaginației lor
- studierea și prospectarea dinamicii sociale și culturale a societății și adecvarea la acestea.

2. Principii care se referă la activitatea de învățare

- cei care învață adoptă stiluri, tehnici, procedee diferite și înregistrează ritmuri de învățare diferite
- activitatea de învățare are la bază eforturi intelectuale și motrice continue și autodisciplină
- învățarea se poate realiza prin activități individuale și de grup
- activitatea de învățare își propune dobândirea și dezvoltarea de abilități, capacități, competențe, cunoștințe, atitudini, comportamente, conduite etc.
- la baza învățării stă stea interesele și nevoile educaționale ale elevilor, pentru a se contribui eficient la dezvoltarea personalității lor și la integrarea lor activă în viața socială.

3. Principii care se referă la activitatea de predare

- să propună situații de învățare diverse și eficiente, adecvate obiectivelor instructiv-educative urmărite
- să stimuleze și să susțină motivația elevilor pentru învățarea continuă, permanentă
- să se descopere și să se dezvolte aptitudinile elevilor, să se răspundă intereselor și nevoilor lor educaționale
- activitatea de predare facilitează nu numai transmiterea de cunoștințe, ci și formarea de competențe, atitudini, comportamente, conduite etc.
- să dea posibilitatea elevilor să realizeze transferuri de cunoștințe și de competențe, în maniere intra- și interdisciplinare
- să se realizeze, cât mai strâns, legătura dintre activitatea instructiv-educativă și viața cotidiană.

Teorii privind proiectarea si dezvoltarea curriculumului scolar

Caracteristicile proiectarii curriculare

Perspectiva curriculara a determinat regandirea programelor scolare si elaborarea de manuale scolare alternative, pe baza unei proiectari curriculare, caracterizata prin urmatoarele elemente: +focalizarea pe achizitiile finale ale invatarii: realizeaza trecerea de la programele 'analitice' (concepute ca simple inventare de continuturi, carora le era repartizat un anumit numar de ore, fara precizarea clara a finalitatilor educationale), la programe scolare caracterizate prin centrarea demersurilor instructiv-educative pe obiective formative si prin corelarea sistemica judicioasa dintre obiective, continuturi, activitati de invatare si evaluare etc.

+accentuarea dimensiunii actionale in formarea si dezvoltarea personalitatii elevilor: stimuleaza demersurile didactice active si interactive, care sa creasca eficienta invatarii scolare prin stimularea participarii elevilor la activitatile educationale, a cooperarii lor cu cadrul didactic si cu colegii si prin situarea lor in centrul actului instructiv-educativ

+definirea clara a ofertei scolii in raport cu interesele si aptitudinile elevului, precum si cu asteptarile societatii: asigura coherenta nationala in ceea ce priveste finalitatile educationale ale sistemului de invatamant in ansamblul sau, finalitatile etapelor de scolarizare, reperatele generale, principiile si standardele de elaborare si aplicare a curriculum-ului.

Elementele de care se tine seama la proiectarea unui curriculum:

+**finalitati** – care definesc orientari valabile la nivelul sistemului de educatie si invatamant;

+**continutul** - ansamblul deprinderilor, strategiilor-cunostintelor- atitudinilor comportamentale, conform obiectivelor pedagogice la nivelul planului de invatamant, a programei scolare;

+**metodologia**. - ansamblul strategiilor de predare-invatare-evaluare a continutului, educatiei, instruirii.

+**evaluarea**

Statutul continuturilor in proiectarea curriculara

Introducerea conceptului de 'curriculum' a consacrat sintagma proiectare curriculara, care valorizeaza abordarea sistemica si perspectiva sistemica, integratoare asupra intregului proces educativ.

Viziunea curriculara actuala de alcatuire a programelor scolare permite o mai buna orientare a predarii, invatarii si evaluarii in raport cu obiective de formare care vizeaza competente de nivel superior, de aplicare a achizitiilor in contexte noi si de rezolvare de probleme teoretice si practice. Proiectarea didactica nu mai inseamna elaborare de 'programe analitice', in termeni de inventare ale diferitelor segmente/ unitati de continut – capitole, teme, subiecte punctuale, carora le este repartizat un anumit numar de ore fix, rigid, fara o precizare clara a finalitatilor educationale, a achizitiilor necesare fiecarui elev. Astazi, conceptul de 'proiectare didactica' este mult mai amplu, el fiind subordonat viziunii curriculare. In aceasta viziune, continuturile nu mai constituie elementul central al activitatilor de proiectare didactica la macro nivel. Ele nu devin neimportante, nu este vorba de negarea importantei lor, ci de valorificarea valorii lor instrumentale, de valorizarea lor ca puncte de plecare in actiunea complexa de instruire moderna, interactiva si de formare; accentul se pune pe valorificarea valentelor informative si formative ale continuturilor si pe flexibilitatea si adaptabilitatea acestora. Continuturile sunt valorificate in didactica moderna ca instrumente de vehiculare cognitiva utile pentru a se evita dispersarea/ fragmentarea cunoasterii in favoarea unei centrari pe competente functionale.

Principiile de generare a planurilor-cadru

Datorita semnificatiei lor in construirea structurii timpului scolar, enumeram in continuare principiile de generare a planurilor-cadru de invatamant.

1. Principiul selectiei si al ierarhizarii culturale

Consta in decupajul domeniilor cunoasterii umane si ale culturii - in sens larg - in domeniul curriculumului scolar. Consecinta fundamentala a aplicarii acestui principiu la nivelul planului de invatamant o reprezinta stabilirea disciplinelor scolare, precum si gruparea si ierarhizarea acestora in interiorul unor categorii mai largi.

Conform acestui principiu, in noul plan s-a optat pentru gruparea obiectelor de studiu pe arii curriculare pentru intreg invatamantul preuniversitar (I-XII/XIII).

Ariile curriculare selectate in conformitate cu finalitatile invatamantului si tinand cont totodata de importanta diverselor domenii culturale care structureaza personalitatea umana, precum si de conexiunile imediate dintre aceste domenii, sunt urmatoarele: Limba si comunicare; Matematica si Stiinte ale naturii; Om si societate; Arte; Educatie fizica si Sport; Tehnologii; Consiliere si orientare.

2. Principiul functionalitatii

Vizeaza racordarea diverselor discipline, precum si a ariilor curriculare:

- la varstele scolare si la psihologia varstelor;
- la amplificarea si la diversificarea domeniilor cunoasterii.

Conform principiului functionalitatii, asociat criteriului psihopedagogic vizand varstele scolaritatii, se propune asigurarea conditiilor pentru trecerea la structura sistemului de invatamant de tipul 4+5+3(4).

Principiul functionalitatii, coroborat cu o serie de strategii de organizare interna a curriculumului, a determinat structurarea procesului de invatamant in cicluri curriculare.

3. Principiul coerentei

Vizeaza caracterul omogen al parcursului scolar. Acest principiu are in vedere gradul de integrare orizontala si verticala a ariilor curriculare in interiorul sistemului, iar, in cadrul acestora, a obiectelor de studiu.

Principiul coerentei vizeaza in esenta raporturile procentuale, atat pe orizontala, cat si pe verticala, intre ariile curriculare, iar in cadrul ariilor, intre discipline.

4. Principiul egalitatii sanselor

Are in vedere asigurarea unui sistem care da dreptul fiecarui elev in parte sa descopere si sa valorifice la maximum potentialul de care dispune. Aplicarea acestui principiu impune: obligativitatea invatamantului general si existenta trunchiului comun, in masura sa asigure elevilor accesul la 'nucleul' fiecărei componente a parcursului scolar.

5. Principiul flexibilitatii si al parcursului individual

Vizeaza trecerea de la invatamantul pentru toti la invatamantul pentru fiecare. Acest lucru poate fi realizat prin descentralizarea curriculara.

In invatamantul obligatoriu numarul total de ore alocat prin planurile-cadru variaza intre un minim si un maxim. Planurile-cadru prevad de asemenea, pentru majoritatea obiectelor de studiu, o plaja orara ce presupune un numar de ore minim si unul maxim. Aceasta variabilitate permite concretizarea la nivelul scolii a planului-cadru prin schemele orare.

Plaja orara ofera:

- elevilor, posibilitatea optiunii pentru un anumit domeniu de interes;
- profesorilor, flexibilitate in alegerea unui demers didactic mai adaptat posibilitatilor unei anumite clase de elevi;

- managerilor de scoli, organizarea unei activitati didactice corelate cu resursele umane si baza materiala de care dispune scoala.

Tot la invatamantul obligatoriu, curriculumul la decizia scolii, prin cele trei variante ale sale: curriculum-nucleu aprofundat, curriculum extins, curriculum elaborat in scoala, urmareste sa coreleze mai bine resursele scolii cu dorintele copiilor, contribuind in final la valorizarea fiecarei scolii, la crearea unei personalitati proprii acesteia prin diferentierea ofertei de educatie.

Diferentierea creata in acest mod intre scoli este echilibrata prin prezenta in plan a trunchiului comun. La liceu, curriculumul la decizia scolii urmareste sa coreleze mai bine resursele scolii cu dorintele elevilor, contribuind in final la valorizarea fiecarui liceu, la crearea unei personalitati proprii a scolii prin diferentierea ofertei de educatie. Competitia intre scoli poate deveni astfel o competitie a valorilor, avand ca efect sporirea calitatii procesului de invatamant. Diferentierea creata in acest mod intre scoli este echilibrata prin prezenta in plan a trunchiului comun.

6. Principiul racordarii la social

Presupune ca planurile sa fie astfel concepute incat sa favorizeze tipuri variate de iesiri din sistem. Astfel, gimnaziul ofera orientarea catre:

- liceul teoretic
- liceul tehnologic
- liceul vocational
- scoala profesionala.

Liceul ofera orientarea catre:

- pregatirea universitara
- pregatirea postliceala
- piata muncii.

Conform principiului racordarii la social, in vederea asigurarii legaturii optime dintre scoala si cerintele sociale, este necesar ca, pe termen mediu, bacalaureatul sa asigure in mod real diplome diferite ca specializare, singurele in masura sa ofere posibilitatea accesului direct la specializarea universitara. De asemenea, pentru a veni in intampinarea reorientarii elevilor, este necesar sa existe pasarele de trecere de la o filiera/profil/specializare la alta, in diverse puncte ale parcursului scolar.

Principii de dezvoltare a curriculum-ului

principiul colaborarii – este o realizare colectiva la care participa cei competenti si cei interesati-implicati (specialisti, reprezentanti ai unor institutii, cercetatori, cadre didactice , parinti, elevi, comunitatea locala);

principiul evaluarii – evaluarea este un element principal cercetarii, proiectarii, experientei si validarii.

principiul asigurarii. exista asigurate toate elementele pentru sustinerea practica (resurse, laboratoare, cursuri, seminarii, programe , etc.);

principiul testarii

Etapele proiectarii curriculum-ului

Proiectarea curriculum-ului reprezinta o actiune continua, permanenta, care precede demersurile instructiv-educative, indiferent de dimensiunea, complexitatea sau durata acestora. La nivel macro, proiectarea curriculum-ului reprezinta un proces continuu, care implica atat perioade si demersuri de schimbare profunda, cat si de stabilitate. Acest proces presupune anticiparea ansamblului actiunilor si operatiilor angajate in cadrul activitatilor de instruire si educare

conform finalitatilor asumate la nivel de sistem si de proces, in vederea asigurarii functionalitatii acestuia in sens managerial si strategic.

Proiectarea curriculara este urmata de implementarea, evaluarea si ameliorarea curriculum-ului; toate aceste etape esentiale ale demersului curricular ii asigura acestuia procesualitatea ciclica.

La nivel micro, proiectarea didactica reprezinta ansamblul operatiilor de anticipare a obiectivelor, continuturilor, strategiilor instructiei si educatiei si strategiilor de evaluare, precum si a relatiilor dintre acestea. Din perspectiva pragmatica, proiectarea didactica presupune stabilirea mentala si, de preferat, obiectivata intr-un instrument didactic scris a pasilor care vor fi parcursi, tinandu-se cont de conditiile instruirii, de resursele existente etc. In perspectiva organizarii functionale a procesului de invatamant, proiectarea didactica devine activitatea principala a cadrelor didactice.

Practic, la nivelul micropedagogic, curriculum-ul reprezinta un instrument de lucru, care trebuie sa favorizeze, in principal:

- organizarea unui proces instructiv-educativ care sa aiba o baza referentiala precisa, conferita de sistemul de obiective cadru si de referinta sau competente generale si competente specifice, precum si de continuturi

- realizarea unei instruirii care sa ii ajute pe elevi sa inteleaga complex realitatea inconjuratoare

- realizarea unei instruirii diferite, prin selectarea elementelor de continut, a activitatilor de invatare, precum si a parcursurilor individuale de instruire

- deplasarea semnificativa de accent din zona continuturilor (supralicitate pana in prezent) in directia construirii competentelor asumate

- asigurarea apropierii si articulării cat mai puternice si, in acelasi timp, firesti, între logica stiintelor, logica pedagogica si didactica a predării disciplinelor de studiu si logica interna a invatarii acestora, vizandu-se dimensiunea aplicativa a procesului curricular

- manifestarea creativitatii didactice a profesorului si adecvarea demersurilor didactice la particularitatile elevilor.

Valorificand abordarea sistemica, putem spune ca la baza elaborarii si revizuirii curriculare sta ideea conform careia, proiectarea curriculum-ului presupune o anticipare, in interactiunea lor, a finalitatilor educationale de diferite grade, a continuturilor instructiv-educative, a activitatilor de invatare, a strategiilor de instruire si a strategiilor de evaluare.

Etapele esentiale ale procesului curricular sunt:

A. Elaborarea/ planificarea curriculum-ului

A.1. Analiza finalitatilor educationale, a competentelor generale si specifice vizatesi a nevoilor educationale ale educatilor

Proiectarea curriculum-ului are drept punct de pornire identificarea si analiza finalitatilor educationale, respectiv a marilor orientari filosofice, morale, etice, ideologice, de care urmeaza sa tina cont sistemul educativ. Cuprinzand sisteme de valori identificate si vehiculate la nivelul societatii, acestea ofera sistemului educativ linii directoare, ii asigura acestuia coerenta si dau sens actiunii educative.

In ceea ce priveste nivelul sistemului de invatamant, finalitatile generale actuale releva preocuparea pentru formarea intelectuala (teoretizare, conceptualizare, abstractizare) si, totodata, pentru formarea abilitatilor si competentelor practice si pentru promovarea multidisciplinaritatii, a interdisciplinaritatii si transdisciplinaritatii, in vederea asigurarii caracterului operational si functional al achizitiilor.

Analiza nevoilor educationale presupune identificarea, deopotriva, a trebuintelor obiective (derivate din analiza situatiei-tinta in care se va derula actiunea educationala, ele putand fi stabilite si in absenta subiectilor educatiei) si subiective (exprimate chiar de catre subiectii educatiei).

Este necesar ca elevii sa fie educati in vederea identificarii propriilor trebuinte educationale si transformarii acestora in obiective, pe baza unui schimb de informatii in legatura cu rolurile asumate si cu asteptarile fiecarei parti.

A.2. Stabilirea obiectivelor curriculare

Obiectivele curriculare se stabilesc functie de rolul educatiei, care, in viziunea lui Jacques Delors (2000, p.11-12) consta in contributia la incurajarea indivizilor sa actioneze in concordanta cu traditiile si convingerile lor, dar in acelasi timp sa respecte pluralismul, sa-si dezvolte mintea si spiritul la nivel de universalitate si sa reusca transcenderea propriilor limite. Acelasi autor considera ca misiunea educatiei este de 'a-i permite fiecaruia dintre noi, fara exceptie, sa-si dezvolte talentul si sa-si valorifice la maximum potentialul creativ, inclusiv responsabilitatea pentru propria viata si pentru atingerea scopurilor personale'. (J. Delors, 2000, p.13)

A.3. Selectarea disciplinelor de studiu/ continuturilor

In actiunile de selectare a continuturilor, se va tine seama de faptul ca este extrem de importanta calitatea cunostintelor dobandite, a competentelor formate si nu atat de mult cantitatea. De asemenea, este foarte important sa se achizitioneze instrumentele cognitive necesare documentarii si informarii, utilizarii si procesarii informatiei.

Dupa etapa de selectare a continuturilor, urmeaza operatia de consemnare a lor in planurile de invatamant, dupa criterii logico-stiintifice, pedagogice si psihologice.

A.4. Organizarea continuturilor/ temelor

In interiorul disciplinelor de studiu selectate se realizeaza o organizare a continuturilor si o programare a lor, in concordanta cu finalitatile educationale urmarite si punand accent pe flexibilitatea si adaptabilitatea continuturilor.

A.5. Structurarea situatiilor de invatare, prefigurarea si articularea experientelor de invatare

Prin curriculum, respectiv prin intermediul unor programe concrete de studiu, proiectate pentru specializari, discipline, activitati didactice, ore de curs se structureaza si se propun situatii de invatare, susceptibile de a genera experientele de invatare pozitive. Daca profilul psihologic al studentilor este foarte diferit, se pot concepe trasee curriculare alternative si se va asigura flexibilitatea in parcurgerea lor.

In structurarea situatiilor de invatare si in anticiparea experientelor de invatare (acestea se imbina data fiind complementaritatea dintre educatia formala, cea nonformala si cea informala), se vizeaza urmatoarele:

- formularea obiectivelor educationale sau chiar operationale
- stabilirea tipului de experienta de invatare dezirabila
- stabilirea formei de organizare a activitatii
- realizarea transpozitiei didactice a continuturilor
- stabilirea unei metodologii didactice adecvate
- stabilirea sistemului mijloacelor de invatamant, elaborarea/ adaptarea materialelor didactice
- stabilirea formei de organizare a activitatii elevilor
- imaginarea activitatilor desfasurate de profesor si a activitatilor centrate pe elev, a responsabilitatilor si competentelor lor
- imaginarea strategiei de evaluare a programului educativ.

B. Implementarea curriculum-ului (Organizarea situatiilor de invatare si inducerea/ generarea experientelor de invatare)

Presupune aplicarea in practica a programului educativ, respectiv organizarea si realizarea situatiilor de invatare si a activitatilor de invatare, intr-o modalitate flexibila, creatoare, valorificand resurselor anticipate. Sunt importante: raportarea permanenta la obiectivele urmarite, conceperea de sarcini de lucru dupa criteriile stiintifice, monitorizarea permanenta a procesului educational si obtinerea de feed-back formativ si sumativ.

Factorii luati in considerare la elaborarea unui curriculum sunt:

1.Globalitatea in raport cu :

+Sursele unui continut pertinent: evolutia stiintelor exacte, evolutia tehnologica, evolutia municipii, evolutia stiintelor socio-umane, a artei si culturii, a sportului, aspiratiile tineretului, cercetarea psiho-pedagogica, problematica lumii contemporane.

+Subsistemele sistemului de invatamant

+Tipurile de educatie

2.Coerenta

3.Relevanta curriculum-ului

+relevanta aptitudinala: formele si nivelele de manifestare a capacitatii individului dotat

+relevanta psihologica : nevoile cognitive, afective si etice ale individului dotat

+relevanta ecologica-sociala

+relevanta nationala

+relevanta universala

+relevanta temporala

4.Echilibrul optim intre curriculum-ul general si cel specific pentru nivelele aptitudinale inalte.

+predarea continuturilor pentru care elevul manifesta interese anclinatii si ponderea continuturilor obligatorii,

+echilibrul intre obiectivele culturii generale si cele ale antrenarii in aria de manifestare a abilitatilor performante,

+echilibrul intre categoriile comportamentale vizate,

+echilibrul intre formele de organizare a invatamantului pentru dotasi si variantele acestuia,

+echilibrul ponderat intre asistenta psihopedagogica acordata "punctelor tari" si "punctelor slabe" ale prestatiilor elevilor cu aptitudini inalte.

De reținut

Elaborarea și dezvoltarea curriculum-ului presupune gândirea și structurarea situațiilor de învățare efectivă în care vor fi angrenați elevii, acțiune ce reclamă cu necesitate prefigurarea experiențelor de învățare pe care le vor parcurge aceștia.

Optimizarea/dezvoltarea curriculumului face parte dintr-un demers mai larg proiectarea și implementarea curriculumului educațional, realizând anumite funcții specifice acestora. Optimizarea/dezvoltarea curriculumului reprezintă o condiție determinantă în asigurarea calității curriculumului educațional. În același timp, eficiența procesului de optimizare/dezvoltare este determinată, la rândul său, de condiții psihosociale, educaționale, logistice.

Tema 14- Strategii manageriale de îmbunătățire a curriculumului Analiza, compararea curriculumului. Strategii de îmbunătățire a curriculumului.

Text: Strategii de analiză, de îmbunătățire și planificarea strategică a curricula.

Analiza SWOT.

Scopul este de a ajuta studenții să înțeleagă complexitatea intervențiilor dintre posibilitățile și amenințările precum și punctele tari și punctele slabe ale C.

Nivelul 1. Activitate individuală (15 minute)

Nivelul 2. Activitatea în echipe mici (25 minute)

Nivelul 3. Discuție (15 minute).

Învățământul ca domeniu prioritar al vieții sociale, ca „întreprindere” de lungă durată, de care depinde formarea celui mai important factor al națiunii – omul pregătit prin studii, forță de muncă și specialiști – nu se poate și nici nu trebuie să-și permită să aibă eșecuri. Conducerea competentă și eficientă a învățământului, atât la nivelul sistemului, cât și al instituției de învățământ necesită fundamentarea ei științifică. La baza acestei fundamentări stă știința conducerii învățământului sau managementul educațional. Funcția de conducător (manager) al învățământului este o profesie și ca orice profesie, trebuie învățată.

Managementul întrunește condițiile unei profesii pentru că necesită o pregătire, urmărește obținerea unor rezultate, prin eforturi comune, solicită participarea continuă.

„Meseria” are astăzi un profil mai larg decât profesia, pentru că pornind de la meserii, prin diversificare, s-au creat numeroase ramuri de activitate și evoluția meseriei de „educator” este edificatoare: de la pedagogul din Antichitate, până la cel de astăzi, care poate împlini numeroase profesii în domeniul educației.

„Meseria” desemnează un anume gen de activitate, în ansamblul de acțiuni și operații împlinite, pentru a obține un produs, în mod de sine stătător. Este o acțiune specializată bazată pe o pregătire care permite realizarea întregului lanț de operații specifice, un meșteșug care necesită o anumită formare teoretică și mai ales practică, inițială și continuă.

Obiectivele acestei lucrări vor fi:

- Profesorul în contextul celorlalte profesii;
- Profesorul – organizator și conducător al procesului educațional;
- Profesorul – diriginte.

În această lucrare se mai tratează și:

- Formarea și perfecționarea profesorului;
- Punerea în evidență a reușitelor și nereușitelor experienței didactice;
- Problematika feedback – ului.

O alta metode de analiză a curricula în scopul de îmbunătățire este Procedeu

1. Relația dintre posibilitățile mediului și punctele slabe ale

C _____

2. Relația dintre amenințări și punctele puternice ale

C _____

3. Combinarea posibilităților și punctele puternice ale

C _____

4. Combinarea amenințărilor și punctele slabe ale

C _____

În scopul realizării finalităților educației timpurii, cadrul didactic este în drept să-și selecteze individual strategiile de abordare a prevederilor curriculare. Dat fiind faptul că noul curriculum este axat pe satisfacerea nevoilor și intereselor copilului, metodele, mijloacele didactice și

formele de organizare utilizate în demersul didactic trebuie să fie orientate spre abordarea holistă în premisa centrării pe subiectul educației.

Cu toate că jocul reprezintă activitatea primordială caracteristică vârstei preșcolare, cadrul didactic poate folosi și alte metode:

- *Metode de comunicare* (conversația euristică și catihetică, problematizarea, povestirea, descrierea, explicația, ș.a.).
- *Metode de explorare directă și indirectă* (observația, studiul de caz, experimentul, demonstrația, modelarea ș.a.).
- *Metode de acțiune reală și simulativă* (exerciții, lucrări practice, activități creative, joc de rol, învățarea prin simulare ș.a.).

Noua tendință a învățământului solicită integrarea în actul educațional din IET și a *metodelor interactive* (Floarea de nufăr, Ciorchinele, Bula dublă, Trierea aserțiunilor, Comunicarea rotativă, Învățarea în cerc, Explozia stelară etc.). Acestea vor fi integrate în demersul educațional în concordanță de particularitățile de vârstă ale copiilor și conținutul temelor abordate.

Designul curriculum-ului (proiectarea curriculum-ului) Aspecte generale; algoritmul proiectării

Demersul proiectiv al unui curriculum are trei faze, fiecare având un anumit număr de pași:

I. Definirea problemei cu:

1. specificarea scopului (a finalității);
2. constituirea echipelor de designeri ai curriculum-ului;

II. Dezvoltarea proiectului:

3. selectarea conținuturilor;
4. formularea obiectivelor specifice;

5. formularea standardelor instrucționale ca bază a elaborării obiectivelor operaționale;

6. proiectarea de ansamblu a lecțiilor;
7. organizarea de ansamblu a materialelor didactice corespunzătoare;

III. Evaluare:

8. proiectarea conținutului de învățământ;
9. evaluarea curriculum-ului proiectat.

Analiza pașilor corespunzători fiecărei faze

1. *Specificarea finalității urmărite* prin designul curricular.

- se pornește de la identificarea unor nevoi reale în raport cu care se va contura problema și se va defini în termeni clari.

2. *Constituirea echipei de specialiști* angajați în proiectare

Selecția participanților se realizează astfel încât să se asigure un maxim de eficacitate prin:

- încredere și consens;
- comunicare liberă și deplină;
- încurajarea exprimării pentru rezolvarea sarcinii;
- acceptarea disputei între puncte de vedere diferite;
- acceptarea unicității și demnității individului.

Pentru buna sa funcționare, echipa are nevoie de un lider cu un rol catalizator, facilitator pentru a accepta următoarele principii:

- funcționarea în baza deciziei participative;
- elaborarea internă a standardelor;

- orientarea spre obiective clare;
- interdependența și colaborarea între structuri organizatorice interne;
- prezumția că fiecare individ e capabil să-și rezolve propriile sarcini.

3. *Selectarea conținuturilor* este în funcție de modelul ideologic de la bază; modelul determină focalizarea selecției în concordanță cu anumite finalități. Selecția nu se poate face fără o colaborare foarte clară a finalităților și odată cu ele, a obiectivelor generale urmărite de curriculum.

Concepția ideologică poate determina:

- un curriculum-ului centrat pe discipline, cu observații legate de achiziții în plan cognitiv;
- un curriculum centrat pe ideea de integrare disciplinară, cu aplicare pe finalitatea socială a celor învățate;
- un curriculum care să selecteze acele oportunități de învățare în termeni de conținut, care fac posibilă pregătirea tânărului de azi ca adult pentru societatea viitoare.

4. *Stabilirea obiectivelor intermediare*

Obiectivele intermediare au rolul de a fixa direcțiile unui curriculum și au două nivele de generalitate departajate pe obiective specifice de nivel 1 și obiective specifice de gradul 2.

Un *obiectiv intermediar, specific de nivel 1*, are rolul de a fixa direcțiile unui curriculum.

Menționăm următoarele precizări:

- *obiectivele generale* se referă ieșiri din procesul de educare generală pentru viață ”ieșiri în viață”, ieșiri verificabile numai după ce școala și-a încheiat menirea;
- *obiective intermediare* sunt ieșiri din procesul instructiv-educativ realizat în mod concret în școală, reflectând efectele pe termen mai lung ale influenței vieții școlare. De aceea sunt considerate și *obiective instructionale* ce sunt avute în vedere în contextual procesului instructiv-educativ. Tot în categoria obiectivelor instructionale intră și obiectivele operaționale aflate la nivel concret de formulare.

Obiectivele intermediare se exprimă în *obiective specifice* iar acestea în obiective operaționale care reprezintă ieșiri ale activităților concrete de învățământ preconizată de procesul instructiv educativ desfășurat la lecție.

Selectarea anumitor conținuturi pentru perioade mari școlare, pe cicluri, tipuri de școli, profile (ca domenii generale ale cunoașterii) și ierarhizarea lor după o anumite viziune asupra priorităților sunt corelate și cu formularea și ierarhizarea, în aceeași manieră, a competențelor coordonate ca necesar să se dezvolte la elev de-a lungul existenței sale școlare dar și pe segmente mari ale școlarizării

Competența în sens larg este definită ca fiind abilitatea, capacitatea de a utiliza cunoștințele însușite și structurate în configurații funcționale în diferite situații pe care viața școlară, socială și profesională le ridică. Competența este la intersecția verbelor: *a ști, a ști să faci, a ști să fii, a ști să devii*, deci nu este rezultatul acțiunii educative numai pe domeniul cognitiv, ci se raportează și la cel afectiv- atitudinal și psihomotor. Competențele respective sunt considerate a fi cu rol de standarde psiho- sociale și profesionale, prin raportare la domeniile generale de conținut selectate.

Următorul pas este acela de detaliere a conținuturilor pe arii curriculare, pe discipline, pe domenii interdisciplinare în interiorul fiecărui ciclu școlar, pe ani școlari. Conținuturile se restrâng ca arie și se aprofundează. Ele sunt cerute de nevoia de a forma *competențe* structurate pe acel domeniu (cognitiv, afectiv, psihomotor) cu valoare de *standarde educaționale* sau de *formare* (ieșiri școlare, la nivel de an școlar sau de arie curriculară).

Din conjugarea standardelor cu conținuturile se nasc *obiectivele specifice 2 sau obiective de învățare*, sau *obiective de referință* (în noile programe școlare). Obiectivele specifice sunt instrumente ale actului instructiv educativ pe secvențe de predare- învățare- consolidare. Evaluarea formării se va realiza prin raportare la standardele de formare, formulate în termeni de competențe finale ale activității educaționale, de la care s-a pornit în construcția curriculară.

Obiectivele specifice de nivel 2 sau obiectivele de învățare exprimă *standarde instrucționale* (fiind formulate în termeni de competențe de realizare la nivelul elevului). Prin raportarea lor la unități definite de conținut (subiecte incluse unor teme restrânse ca sferă) se formulează *obiectivele operaționale*.

Etapale în stabilirea obiectivelor intermediare – specifice de nivel 1, obiective cadru sau subiective de formare și obiectivele curriculum-ului, specifice de nivel 2 sau obiective de învățare (de referință).

1. pregătirea echipei pentru elaborarea lor;
2. repartizarea membrilor echipei pe domenii și aplicarea, pe arii curriculare specifice;
3. scrierea obiectivelor intermediare, urmată de evaluarea lor de către tot grupul. Un obiectiv intermediar este corect dacă:

- se raportează la un domeniu cu o anumită extensie, mai larg la nivelul 1 < domeniu general de cunoaștere > ceva mai restrâns la nivelul 2 < arie curriculară sau secvențe disciplinare și interdisciplinare ale acesteia și ele detaliate semantic >;

- să coreleze cu finalitățile propuse pentru fiecare nivel:

- **competențele cu valoare de standarde psiho- sociale și profesionale la nivelul 1;**

- competențe cu rol de standarde de formare la nivelul 2;

- **să pregătească acele comportamente cu valoare de standarde instrucționale la nivelul concret al lecției;**

- **să vizeze un termen lung de realizare; numai în cazul standardelor instrucționale termenul vizat este mai scurt, iar acesta se situează la nivelul concret și nu la cel intensiv.**

Se pot lua în calcul trei zone de raportare, atunci când vorbim de obiectivele intermediare:

- elevul;
- profesorul;
- curriculum- ul.

Exemple de *obiective intermediare* elaborate din perspectiva *elevului*:

- dezvoltarea capacității de a aprecia arta”
- “dezvoltarea capacității de a înțelege valorile altei culturi ”, ca obiective specifice de nivel 1 pentru aria curriculară “arte”;
- “dezvoltarea capacității de raportare a muzicii ” – obiectiv specific de nivel 1 (cadru) al programei actuale pentru liceu;
- “să recunoască teme caracteristice din creații muzicale reprezentative pentru epocile studiate” – ca obiectiv de referință (specific de nivel 2) derivat din obiectivul cadru prezentat anterior (precizat în programa educației muzicale la liceu).

Exemple de *obiective intermediare* formulate din perspectiva *profesorului*:

- “individualizarea proceselor instructiv-educativ ” și “ evaluarea concludentă a comportamentelor afective ” (obiectiv specific de nivel 1).

Exemple de *obiective intermediare* formulate din perspectiva *curriculum-ului*: prin raportare la finalitățile și obiectivele generale, susținute ca unități ale construcției sale:

- facilitarea ofertei de servicii în domeniul sănătății mintale în zona delimitată;

- dezvoltarea unui mozaic de profesii (obiectiv specific de nivel 1).

Un obiectiv specific poate fi exprimat prin “ elevul va aprecia muzica ” sau “ dezvoltarea capacității de a aprecia muzica ” (obiectiv specific de nivel 1) sau în sintagme scurte “ aprecierea valorii muzicii ” (obiectiv specific de nivel 1).

Puncte de sprijin în elaborarea obiectivelor intermediare (specifice):

1. Ele trebuie să descrie produsul dorit (cum va fi elevul ca rezultat al educației, realizată prin intermediul conținutului respectiv);

2. Ele trebuie să reprezinte caracteristici dezirabile, rezultate din învățare;

3. Domeniul obiectivului intermediar este important, el se raportează la un anumit conținut, chiar dacă acesta are o arie largă.

Frecvent, aria de acțiune a unui obiectiv specific 1 devine zonă de referință pentru mai multe obiective specifice de nivel 2.

Exemplu de obiectiv cadru (specific 1) din programa ariei curriculare “om și societate” disciplina istorie, clasa a IX^a, formulat astfel:

- “cunoașterea și interpretarea surselor istorice. Acest obiectiv cadru este detaliat pe două obiective de referință (specifice de nivel 2).

La sfârșitul clasei a IX^a, elevul va fi capabil să:

- “identifice și să folosească informații oferite de o sursă istorică”;

-“argumenteze interpretări diferite ale acestui eveniment/proces istoric”.

Observăm că aceste obiective de referință sunt formulate sub forma standardelor instrucționale; programa prezintă și recomandări legate de situații de învățare ce conțin ele însele aspecte cu valoare de standard instrucțional.

Celelalte etape: formularea obiectivelor operaționale, proiectarea lecțiilor, organizarea materialului didactic, proiectarea conținutului învățământului, evaluarea curriculum-ului proiectat vor fi detaliate la disciplina “Didactica specialității”.

De reținut

Prin strategie înțelegem ansamblul obiectivelor majore ale organizației pe termen lung, principalele modalități de realizare, împreună cu resursele alocate, în vederea obținerii avantajului competitiv potrivit misiunii organizației.

Managementul întrunește condițiile unei profesii pentru că necesită o pregătire, urmărește obținerea unor rezultate, prin eforturi comune, solicită participarea continuă.

Strategia se bazează pe abordarea corelativă a organizației și mediului în care își desfășoară activitatea. Prevederile strategiei au în vedere, în bună măsură, realizarea unei interfețe cât mai eficiente între organizație și mediu, reflectată în performanțe.

Conținutul strategiei se rezumă la elementele esențiale, concentrându-se asupra evoluțiilor majore ale organizației, indiferent că acestea reprezintă sau nu schimbări față de perioada anterioară. Firește, cel mai adesea, prin strategie se prevăd mutații tehnologice, comerciale, financiare, manageriale etc., de natură să asigure supraviețuirea și dezvoltarea

Tema 15- Management de curriculum. Gestiune, resurse, monitorizare, evaluare. Proiectare și planificare de curriculum

Text: Funcțiile managementului de curriculum sunt:

- Funcția de analiză – când se pune problema diagnosticării unui curriculum în acțiune și pe parcursul elaborării unui nou curriculum.

- Funcția de prognoză, planificare și programare – acționează pentru elaborarea direcțiilor majore ale viitorului curriculum și de stabilire a etapelor elaborării.

- Funcția de implementare – însoțește experimentarea și apoi rularea curriculum-ului. Concomitent se înregistrează și acțiunea funcțiilor de control și de evaluare secvențială.

- Funcția de evaluare finală – încheie ciclul normal al elaborării și aplicării unui curriculum și pregătește schimbarea și dezvoltarea acestuia în etapele ulterioare.

- Funcția de organizare – se referă pe de o parte la organizarea grupurilor de elaborare a curriculum-ului și pe de altă parte se referă la organizarea internă a expresiei acestuia: conținutul.

- Funcția de decizie – însoțește acțiunea tuturor celorlalte funcții alegând dintre alternativele posibile – modalitățile și perspectivele de evaluare.

Conceptul de management al curriculum-ului este folosit pentru a desemna aspectele administrative ale elaborării, implementării și evaluării curriculum-ului, rol ce revine directorului de unitate școlară.

Relația curriculum- conținut-metode (de predare/ învățare-evaluare) are corespondent în cele trei paliere diferite: cel național, cel al unității școlare și cel al claselor de elevi cu care lucrează un educator.

În managementul curriculum-ului există niveluri de decizie și control la nivel:

- național;
- județean
- instituțional;
- departamental (catedră);
- individual.

Înțelegerea relației complexe dintre aceste planuri și a relației dintre parametrii precizați (destinatar: elevul, cine-l elaborează: cadrele didactice; finalitățile: obiectivele au grade diferite de generalitate; timpul când se aplică, structura organizatorică unde va fi implementat; metodologia didactică dezirabilă și mijloacele didactice considerate mai potrivite), permite analiza aspectelor decizionale și de control de la diferite niveluri de raportare.

Astfel:

- curriculum național – elaborat prin decizie la nivel național, se implementează unitar în elementele sale fundamentale pe tot teritoriul național;

- curriculum la nivelul școlii – elaborat prin decizie la nivelul școlii (cu unele influențe de la nivel județean) și este controlat de la toate cele trei niveluri menționate;

- strategia didactică- este decisă de profesor, el pune în aplicare curriculum- ul. Ca nivel bazal, fiind autoevaluată și evaluată de către elevi, sau uneori de către părinți sau comunitate. Realizarea strategiei didactice aparține nivelului educațional și tehnic al curriculum-ului.

Proiectarea curriculum-ului reprezintă o acțiune continuă, permanentă, care precede demersurile instructiv-educative, indiferent de dimensiunea, complexitatea sau durata acestora.

La nivel macro, proiectarea curriculum-ului reprezintă un *proces continuu*, care implică atât perioade și demersuri de schimbare profundă, cât și de stabilitate. Acest proces presupune anticiparea ansamblului acțiunilor și operațiilor angajate în cadrul activităților de instruire și educare conform finalităților asumate la nivel de sistem și de proces, în vederea asigurării funcționalității acestuia în sens managerial și strategic.

Proiectarea curriculara este urmata de implementarea, evaluarea si ameliorarea curriculum-ului; toate aceste etape esentiale ale demersului curricular ii asigura acestuia procesualitatea ciclica.

La nivel micro, proiectarea didactica reprezinta ansamblul operatiilor de anticipare a obiectivelor, continuturilor, strategiilor instructiei si educatiei si strategiilor de evaluare, precum si a relatiilor dintre acestea. Din perspectiva pragmatica, proiectarea didactica presupune stabilirea mentala si, de preferat, obiectivata intr-un instrument didactic scris a *pasilor* care vor fi parcursi, tinandu-se cont de conditiile instruirii, de resursele existente etc. *In perspectiva organizarii functionale a procesului de invatamant, proiectarea didactica devine activitatea principala a cadrelor didactice.*

Practic, la nivelul micropedagogic, curriculum-ul reprezinta un *instrument de lucru*, care trebuie sa favorizeze, in principal:

- organizarea unui proces instructiv-educativ care sa aiba o baza referentiala precisa, conferita de sistemul de obiective cadru si de referinta sau competente generale si competente specifice, precum si de continuturi
- realizarea unei instruirii care sa ii ajute pe elevi sa inteleaga complex realitatea inconjuratoare
- realizarea unei instruirii diferite, prin selectarea elementelor de continut, a activitatilor de invatare, precum si a parcursurilor individuale de instruire
- deplasarea semnificativa de accent din zona continuturilor (supralicitate pana in prezent) in directia construirii competentelor asumate
- asigurarea apropierii si articularii cat mai puternice si, in acelasi timp, firesti, intre logica stiintelor, logica pedagogica si didactica a predarii disciplinelor de studiu si logica interna a invatarii acestora, vizandu-se dimensiunea aplicativa a procesului curricular
- manifestarea creativitatii didactice a profesorului si adecvarea demersurilor didactice la particularitatile elevilor.

Valorificand abordarea sistemica, putem spune ca la baza elaborarii si revizuirii curriculare sta ideea conform careia, proiectarea curriculum-ului presupune o anticipare, in interactiunea lor, a finalitatilor educationale de diferite grade, a continuturilor instructiv-educative, a activitatilor de invatare, a strategiilor de instruire si a strategiilor de evaluare.

Etapele esentiale ale procesului curricular sunt:

A. Elaborarea/ proiectarea curriculum-ului

- A.1. Analiza finalitatilor educationale, a competentelor generale si specifice vizate si a nevoilor educationale ale educatilor
- A.2. Stabilirea obiectivelor curriculare
- A.3. Selectarea disciplinelor de studiu/ continuturilor
- A.4. Organizarea continuturilor/ temelor
- A.5. Structurarea situatiilor de invatare, prefigurarea si articularea experientelor de invatare

B. Implementarea curriculum-ului (Organizarea situatiilor de invatare si inducerea/ generarea experientelor de invatare)

C. Evaluarea curriculum-ului

- C.1. Stabilirea criteriilor si procedurilor de evaluare

- C.2. Realizarea evaluarii

D. Reglarea/ Ameliorarea procesului curricular

A. Elaborarea/ planificarea curriculum-ului

A.1. Analiza finalitatilor educationale, a competentelor generale si specifice vizate si a nevoilor educationale ale educatilor

Proiectarea curriculum-ului are drept punct de pornire identificarea si analiza *finalitatilor educationale*, respectiv a marilor orientari filosofice, morale, etice, ideologice, de care urmeaza sa tina cont sistemul educat Cuprinzand sisteme de valori identificate si vehiculate la nivelul societatii, acestea ofera sistemului educativ linii directoare, ii asigura acestuia coherenta si dau sens actiunii educative.

In ceea ce priveste nivelul sistemului de invatamant, finalitatile generale actuale releva preocuparea pentru formarea intelectuala (teoretizare, conceptualizare, abstractizare) si, totodata, pentru formarea abilitatilor si competentelor practice si pentru promovarea multidisciplinaritatii, a interdisciplinaritatii si transdisciplinaritatii, in vederea asigurarii caracterului operational si functional al achizitiilor.

Analiza nevoilor educationale presupune identificarea, deopotriva, a trebuintelor obiective (derivate din analiza situatiei-tinta in care se va derula actiunea educationala, ele putand fi stabilite si in absenta subiectilor educatiei) si subiective (exprimate chiar de catre subiectii educatiei).

Este necesar ca elevii sa fie educati in vederea *identificarii* propriilor trebuinte educationale si *transformarii* acestora in obiective, pe baza unui schimb de informatii in legatura cu rolurile asumate si cu asteptarile fiecărei parti.

A.2. Stabilirea obiectivelor curriculare

Obiectivele curriculare se stabilesc functie de rolul educatiei, care, in viziunea lui Jacques Delors (2000, p.11-12) consta in contributia la incurajarea indivizilor sa actioneze in concordanta cu traditiile si convingerile lor, dar in acelasi timp sa respecte pluralismul, sa-si dezvolte mintea si spiritul la nivel de universalitate si sa reuseasca transcendea propriilor limite. Acelasi autor considera ca misiunea educatiei este de 'a-i permite fiecaruia dintre noi, fara exceptie, sa-si dezvolte talentul si sa-si valorifice la maximum potentialul creativ, inclusiv responsabilitatea pentru propria viata si pentru atingerea scopurilor personale'. (J. Delors, 2000, p.13)

A.3. Selectarea disciplinelor de studiu/ continuturilor

In actiunile de selectare a continuturilor, se va tine seama de faptul ca este extrem de importanta calitatea cunostintelor dobandite, a competentelor formate si nu atat de mult cantitatea. De asemenea, este foarte important sa se achizitioneze instrumentele cognitive necesare documentarii si informarii, utilizarii si procesarii informatiei.

Dupa etapa de selectare a continuturilor, urmeaza operatia de consemnare a lor in *planurile de invatamant*, dupa criterii logico-stiintifice, pedagogice si psihologice.

A.4. Organizarea continuturilor/ temelor

In interiorul disciplinelor de studiu selectate se realizeaza o organizare a continuturilor si o programare a lor, in concordanta cu finalitatile educationale urmarite si punand accent pe flexibilitatea si adaptabilitatea continuturilor.

A.5. Structurarea situatiilor de invatare, prefigurarea si articularea experientelor de invatare

Prin curriculum, respectiv prin intermediul unor programe concrete de studiu, proiectate pentru specializari, discipline, activitati didactice, ore de curs se structureaza si se propun *situatii*

de invatare, susceptibile de a genera *experientele de invatare* pozitive. Daca profilul psihologic al studentilor este foarte diferit, se pot concepe *trasee curriculare alternative* si se va asigura flexibilitatea in parcurgerea lor.

In structurarea situatiilor de invatare si in anticiparea experientelor de invatare (acestea se imbina data fiind complementaritatea dintre educatia formala, cea nonformala si cea informala), se vizeaza urmatoarele:

- formularea obiectivelor educationale sau chiar operationale
- stabilirea tipului de experienta de invatare dezirabila
- stabilirea formei de organizare a activitatii
- realizarea transpozitiei didactice a continuturilor
- stabilirea unei metodologii didactice adecvate
- stabilirea sistemului mijloacelor de invatamant, elaborarea/ adaptarea materialelor didactice
- stabilirea formei de organizare a activitatii elevilor
- imaginarea activitatilor desfasurate de profesor si a activitatilor centrate pe elev, a responsabilitatilor si competentelor lor
- imaginarea strategiei de evaluare a programului educat

B. Implementarea curriculum-ului (Organizarea situatiilor de invatare si inducerea/ generarea experientelor de invatare)

Presupune aplicarea in practica a programului educativ, respectiv organizarea si realizarea situatiilor de invatare si a activitatilor de invatare, intr-o modalitate flexibila, creatoare, valorificand resurselor anticipate. Sunt importante: raportarea permanenta la obiectivele urmarite, conceperea de sarcini de lucru dupa criteriile stiintifice, monitorizarea permanenta a procesului educational si obtinerea de feed-back formativ si sumat

De reținut

Managementul curriculumului impune diagnosticul acestuia din perspectiva dimensiunilor: conceptual/ funcțional (ce se urmărește prin curriculum și dacă acest deziderat este atins), structural (dacă se respectă structura acceptată și sunt coerente pe trepte de învățământ); operațional (dacă predarea-învățarea organizată în baza curriculumului este eficientă); acțional (dacă corespunde conceptual, structural și operațional școlii).

Tema 16- Principiul individualizării educației. Individualizarea învățării. Principii, forme de lucru, metodologie

Text: INDIVIDUALIZARE ȘI DIFERENȚIERE

Dintotdeauna , atât în teoria cât și în practica pedagogică, diferențierea și individualizarea învățării, au constituit o problemă importantă. J.Locke conchidea în „*Câteva cugetări despre educație: Nu trebuie să i se predea copilului altceva decât ceea ce este potrivit cu capacitățile sale și cu cunoștințele pe care deja le posedă.*”

În pedagogia contemporană diferențierea devine o adevărată strategie. Diferențierea activității desemnează adaptarea activității de învățare (sub raportul conținutului, al formelor de organizare și al metodologiei didactice) la particularitățile copiilor (capacitate de învățare, motivație), la tipurile de individualități.

Individualizarea învățării semnifică adaptarea activității didactice la particularitățile individuale ale copilului. Individualizarea învățării nu este identică cu învățarea individuală (fiecare copil învață izolat de ceilalți).

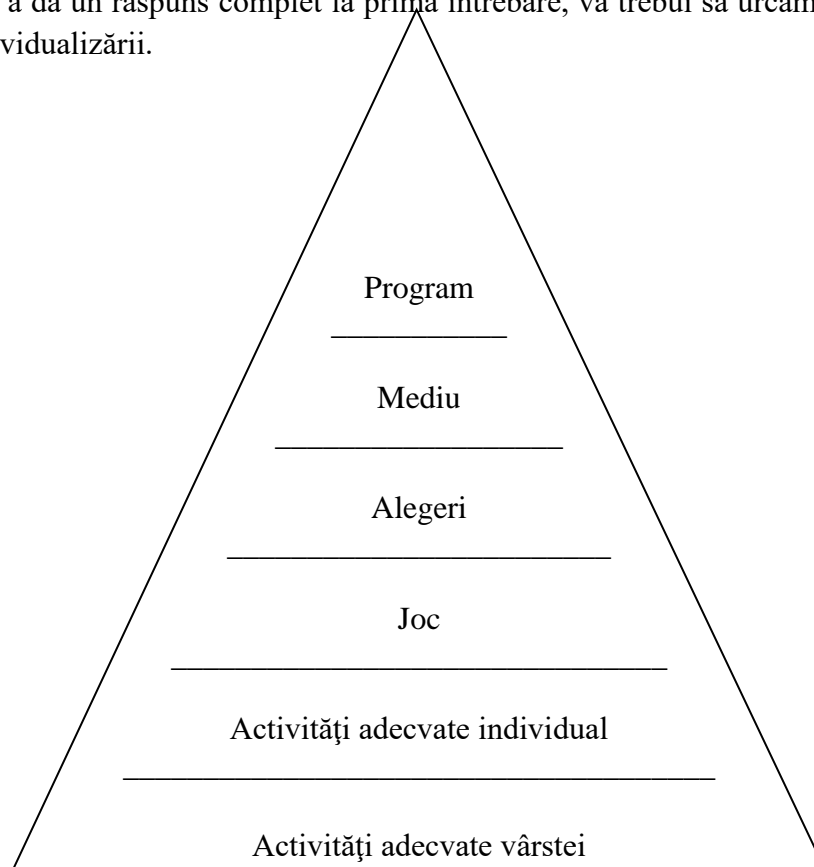
Necesitatea învățării diferențiate și individualizate izvorăște pe de o parte din specificul rațiunii umane (cu diferențe psihice, psihofiziologice) precum și din idealul educațional – formarea unei personalități armonioase și creatoare de bunuri materiale și spirituale, capabilă să realizeze rolurile cu care o investește societatea.

Personalitățile nu trebuie uniformizate, nivelate, ci, dimpotrivă, fiecare trebuie să-și dezvolte la maximum propriile posibilități. Diferențierea permite descoperirea acestor posibilități și valorificarea lor.

Ca să putem înțelege și să aplicăm individualizarea, trebuie să aflăm răspunsul la următoarele întrebări :

- ***Ce este individualizarea ?***
- ***Ce individualizăm ?***
- ***De ce individualizăm ?***
- ***Cum individualizăm ?***

Pentru a da un răspuns complet la prima întrebare, va trebui să urcăm pas cu pas treptele piramidei individualizării.

PIRAMIDA INDIVIDUALIZĂRII

Programa adecvată stadiului de dezvoltare se bazează pe cunoașterea stadiilor de dezvoltare ale copilului ; înțelegerea faptului că toți copiii progesează trecând prin stadii de dezvoltare comune și în același timp, fiecare copil este o ființă unică și individuală.

Se acordă două valențe termenului de „*adecvare la stadiul de dezvoltare*”:

1. Adecvarea la vârstă
2. Adecvarea la personalitatea individuală.

1. Cercetarea asupra dezvoltării ființei umane indică existența unor secvențe universale previzibile ale dezvoltării copilului în decursul primilor nouă ani. Aceste schimbări privesc dezvoltarea fizică, afectivă, socială, cognitivă a copilului.

Cunoașterea evoluției tipice a copilului în acest interval de timp, asigură educatorilor un cadru în limitele căruia aceștia pregătesc și planifică experiențele.

Pentru a implementa această dimensiune, echipa de educatori trebuie să cunoască în permanență care sunt limitele normale ale dezvoltării.

Nu trebuie să uităm că deși există secvențe de creștere predictibile, ele nu au loc în aceeași zi, săptămâna sau lună. În mod inevitabil vor exista diferențe între copiii dintr-o clasă.

Când activitățile desfășurate nu sunt în relație cu factorii de dezvoltare, ele duc la insuccesul și frustrarea copiilor.

2. Fiecare copil este o persoană unică cu :

- personalitate;
- tipar individual;
- ritm propriu de creștere;
- stil propriu de a învăța;
- antecedente familiale unice.

Programa de lucru, contactele adulților cu copiii trebuie să țină cont de diferențele dintre copii.

Procesul învățării la copiii mici, este rezultatul interacțiunii dintre gândirea copilului și contactul lui cu materiale, idei și oameni.

Aceste contacte trebuie :

- să concorde cu abilitățile de dezvoltare ale copilului;
- să-i trezească interesul;
- să-i dezvolte capacitatea de înțelegere.

Adecvarea individuală solicită observarea atentă, permanentă a copilului astfel încât echipa de educatori să știe care le sunt abilitățile, nevoile, interesele, caracteristicile, temperamentele, stilul de învățare.

Este necesar ca învățătoarea să cunoască în profunzime activitățile potențiale din fiecare centru de activitate.

Copiii stimulați în concordanță cu nivelul lor de dezvoltare vor fi satisfăcuți și nerăbdători să exploreze noi activități și domenii.

Copiii de la care se așteaptă mai mult sau mai puțin decât le permite nivelul de dezvoltare își pot pierde interesul, pot deveni plictisiți, neliniștiți și frustrați.

3. Jocul

Probabil că cel mai greu lucru pentru un adult, dar în special pentru părinți, este să înțelegem că jocul înseamnă mai mult decât „*joc*”, „*doar joc*”.

Este posibil să-i auzim pe părinți spunând : „*și astăzi te-ai jucat ?*”, „*n-ai învățat nimic ?*”, și în acel moment o să ne dam seama că părintele nu știe că jocul este principala sursă de învățare pentru copil.

Jocul este o parte importantă din viața copiilor, este inima unui program școlar de succes.

Jocul și procesul de creștere sunt legate între ele astfel încât mediul copilului mic oferă permanente ocazii pentru jocul liber.

Jocul poate interveni într-o mare varietate :

- joc solitar cu obiecte;
- joc nestructurat, asociativ, cu un alt copil;
- joc de rol interactiv și complex cu educatoarea și copiii;
- joc mai structurat, pe grupuri, pe măsură ce cresc copiii.

Copiii au nevoie să se joace pentru a-și dezvolta abilitățile cognitive, abilitățile motorii, pentru a învăța despre lumea socială, despre locul lor în această lume. Jucându-se, copiii își dezvoltă abilitățile sociale prin interacțiunile cu cei de aceeași vârstă.

Prin joc copiii învață ce sunt regulile, cum se fac regulile, ce înseamnă dreptate și justiție, cum să coopereze, cum să fie generoși.

Jucându-se copiii învață să aibă încredere în ei înșiși prin reușita în încercări pe care și le stabilesc singuri, prin interacțiunea cu alți copii, prin stăpânirea unor elemente de natura personală, fizică, intelectuală, socială.

Echipa de învățatori încurajează jocul, atât în spațiul liber cât și în spațiul închis din centrele de activitate.

Centrele cu o programă bazată pe o experiență reală și tangibilă vor întâmpina interesele copilului, înțelegerea lui, mediul de proveniență, ducând la dezvoltarea aptitudinilor proprii.

Centrele de activitate influențează organizarea clasei fără a limita o activitate la un singur centru.

Prin utilizarea flexibilă a materialului se pune în evidență ideea conform căreia: **„interesele copilului sunt cele care determină conținutul programului”**. Urmărind interesul copilului, adulții fac posibil genul de joc necesar copilului din punct de vedere cognitiv și emoțional.

Adultul trebuie să-și rezerve **„un timp de stat pe jos alături de copil”**, timp în care **„copilul este cel care conduce, ghidează jocul”** (Greenspan).

Materialele din centre stimulează, provoacă copilul să-și folosească toate simțurile în timpul jocului.

Prin experimentare, investigare, descoperire proprie, copiii vor încerca idei noi, vor culege informații pe căi care le sunt la îndemână.

Jucându-se cu materialele din centre, copiii își dezvoltă obiceiul de a identifica și rezolva probleme, de a gândi critic, de a alege și a elabora concepte.

Prin joc copiii comunică, dezvoltându-și aptitudini sociale, se joacă, dezvoltându-și aptitudini motrice.

Echipa de învățatori are rol de mediator, extinde și stimulează jocul prin întrebări deschise pentru a-i încuraja pe copii să gândească, observă, planifică, este partener de joc al copilului.

4. Alegeri

Posibilitatea de a face alegeri, oferă copiilor experiența necesară pentru a hotărî și a lua decizii, pentru a experimenta, a gândi prin alternative.

Într-o sală de clasă din programul „Step by Step”, copilul alege centrul de activitate la care vrea să lucreze, materialul, jocul și jucăriile, partenerii de joc, tehnica de lucru.

5. Mediul educațional

a) Spațiul este împărțit în centre de activitate care sunt delimitate și etichetate :

- Artă
- Comunicare (citire/ scriere)
- Științe
- Matematica
- Construcții
- Joc de rol

b) Materialele sunt grupate logic și așezate în centrele de activitate în funcție de specificul centrului. Materialele care încurajează matematica și științele sunt așezate peste tot în sala de grupă.

c) Zonele din sala de clasă, permit jocul individual, precum și jocul în grupuri mici și mari.

d) Zonele liniștite sunt separate de cele zgomotoase, deoarece volumul zgomotului influențează creativitatea și nivelul de neliniște.

Prin materialele și ambianța creată în sala de clasă, este stimulat interesul copilului pentru activitate.

6. Programul

Orarul asigură însușirea anumitor rutine. În stabilirea programului se ține seama de vârsta copiilor. Programul trebuie să fie flexibil, să reflecte starea de spirit a clasei, să alterneze perioade de activitate intense cu perioade de relaxare.

În planificarea acestui program trebuie să avem în vedere existența unui centru în care copiii să desfășoare activități la alegere. Pe parcursul unei zile programul trebuie să includă perioade de lucru cu macrogrupuri, microgrupuri precum și individual.

Activitatea la/ în grupă

În stabilirea programului trebuie să planificăm un timp suficient pentru lucru, în așa fel încât perioadele de trecere de la o activitate la alta, să nu devină frustrante pentru copii. De asemenea, echipa de învățatori trebuie să aibă în vedere, stabilirea programului ca perioadele de activitate lungi în care copiii lucrează pe centre să alterneze cu perioade de timp scurte, în care se desfășoară activități îndrumate de învățatoare. În acest moment putem răspunde la prima întrebare și anume *„Ce este individualizarea?”* Individualizarea presupune adaptarea activităților la particularitățile psiho-individuale ale copilului.

INDIVIDUALIZAREA EXPERIENȚEI DE ÎNVĂȚARE _____ Echipa de învățatori „Step by Step” pune bazele atitudinii copilului de a deveni adult activ, influent, preocupat de soarta celorlalți, pregătit să aibă un impact asupra lumii în care trăiește.

Învățătorii sunt interesați de *„aici și acum”* în ceea ce-l privește pe copil.

Ei implementează acest obiectiv, punând accent pe joc și individualizare.

Individualizarea este obținută prin respectarea etapei prezente de dezvoltare a copilului și planificarea unei serii de activități care să asigure o experiență de succes pentru fiecare copil.

Abilitatea de a individualiza, implică cunoștințe referitoare la stadiile de dezvoltare a copilului și legate de sănătate, creșterea fizică, emoțională și cognitivă a acestuia.

Este vorba de un proces al deciziilor în care învățatoarea observă copilul, evaluează la ce punct se află acesta în zonele semnificative ale dezvoltării și acționează astfel încât să obțină un răspuns particular caracteristic etapei de dezvoltare în care se află copilul.

„Individualizarea va fi reflectată în primul rând prin orar, care trebuie să asigure fiecărui copil timp pentru activitate și odihnă.

Astfel, mobilierul, materialele si modul de aranjare al clasei trebuie să fie în directă concordanță cu un anumit stadiu de dezvoltare.

Modul de prezentare a activităților trebuie să-i antreneze pe copii într-o permanentă competiție care să-i stimuleze și să-i ajute să cunoască gustul succesului. Individualizarea este un obiectiv important de care trebuie să se țină cont permanent, deoarece influențează calitatea activității desfășurate în clasă.

Astfel, problemele de comportament vor dispărea, în procesul instrucție-educativ va progresa.”

Răspunsul la întrebarea „*Ce individualizam ?*” se reduce la un singur cuvânt „*activitatea*”. Activitatea este centrată pe copil : „*învață-mă cum...*”, „*ajută-mă..., voi face singur*”.

Pentru a adapta activitățile clasei la nevoile identificate prin observare, invatatoarea va folosi următoarele tehnici :

TEHNICI DE ADAPTARE INDIVIDUALĂ

1. ***INCURAJAREA INTERESELOR*** : Pentru un copil care ezită să-și asume riscuri prin extinderea gamei de activități desfășurate, invatatoarea poate extinde o activitate deja familiară copilului prin integrarea unei activități noi în cadrul ei.

2. ***COPII ÎMPĂRȚIȚI CÂTE DOI SAU ÎN GRUPURI MICI*** :

Piaget este de părere că un copil învață cel mai bine de la alt copil (se grupează un copil care a înțeles o noțiune cu un copil care nu a înțeles-o.)

3. ***ACTIVITĂȚI DIVERSIFICATE*** : Pe măsură ce copiii se joacă cu materialele disponibile, aspectul general al jocului poate fi diferit (jocuri cu diferite nivele de dificultate).

4. ***AXAREA PE NEVOI SPECIALE*** : Invatatoarea poate insista pe abilități specifice creând ocazii pentru un copil de a practica un talent deosebit sau de a îndeplini o sarcină dificilă ; dacă invatatoarea a observat că mai mulți copii întâmpină dificultăți în folosirea foarfecelor, poate elabora activități care stimulează musculatura mâinii.

DE CE ESTE NECESARA INDIVIDUALIZAREA ?

Individualizarea corelează stadiul de dezvoltare, capacitățile și necesitățile fiecărui copil cu obiectivele principale ale echipei de educatori.

Când ea reușește, copiii au o părere mai bună despre ei înșiși și devin mai performanți. Această perspectivă asupra învățării, îi ajută pe copii să abordeze experiențe noi cu mai mult curaj.

Clasa axată pe necesitățile copilului favorizează individualizarea. Mobilierul, materialele, aranjarea clasei favorizează creșterea fiecărui copil, iar activitățile alese sunt relevante pentru dezvoltarea copilului.

Copiii individualizează pentru ei înșiși atunci când aleg un anumit centru de activitate sau un puzzle cu cinci piese în locul unuia cu douăsprezece.

Individualizarea cere de asemenea, ca invatatoarea să creeze activități care să-l facă pe copil să se simtă implicat și stimulat.

Pentru a maximiza gradul de individualizare majoritatea activităților se vor desfășura în grupuri mici.

Individualizarea este o parte importantă a programei axate pe necesitățile copilului pentru că ajută invatatoarea să devină mai eficientă.

Centrele de activitate permit copiilor să se implice în individualizare bazându-se pe interesele și abilitățile proprii.

Când experiența școlară este individualizată, copiii pot crește și se pot dezvolta în ritm propriu.

Clasa „Step by Step” este un mediu dinamic, în permanentă schimbare, cu materiale și experiența gândite pentru a corespunde interesului individual al copilului și stadiilor de dezvoltare.

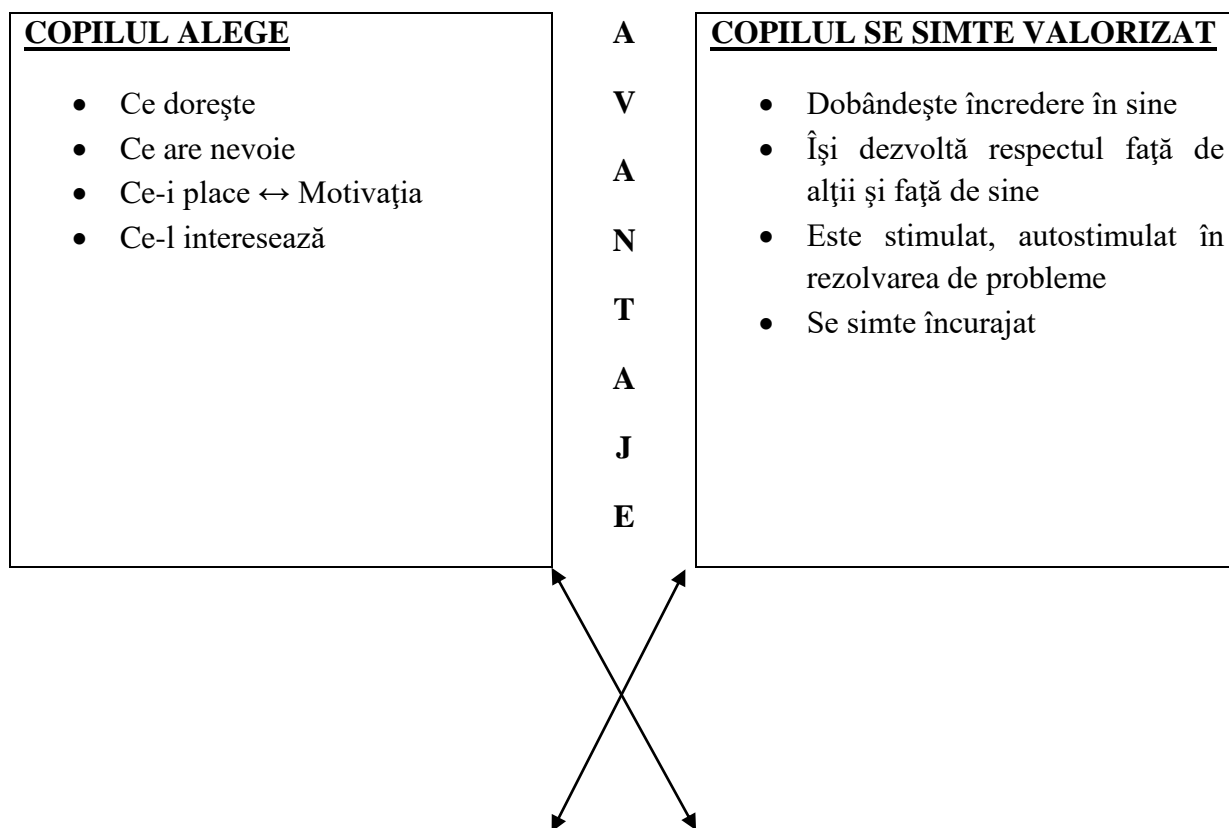
AVNTAJELE INDIVIDUALIZĂRII

Echipa de învățatori facilitează și planifică spațiul în clasă, iar activitățile sunt proiectate astfel încât să fie adecvate nivelului de dezvoltare al fiecărui copil.

Planul zilnic include o varietate de activități pentru copil – în grupuri de lucru mici sau individual – sub supravegherea învățătoarei sau fără supravegherea acesteia.

Copilul va avea timp să-și selecteze activitățile, iar acest lucru îl ajută să facă alegeri și să-și dezvolte propriile interese și aptitudini.

În clasele „Step by Step” se încurajează posibilitatea de a opta, de a rezolva probleme, de a comunica cu alte persoane din același mediu și de a urmări obiectivele individuale.

**COPIIUL ESTE STIMULAT,
SPRIJINIT DE INVATATOARE**

- Să învețe ceea ce nu cunoaște
- Devine în permanență activ
- Își cunoaște nevoile proprii
- Să se integreze în colectiv cu personalitatea proprie

F
A
C
I
L
I
T
Ă
Ț
I

COPIIUL ÎȘI DEZVOLTĂ

- Personalitatea
- Dobândește abilități cognitive, psiho-motorii, estetice, de comunicare

CUM INDIVIDUALIZĂM?

Pe baza observațiilor făcute, ținând cont de punctele forte și de nevoile individual precum și de interesele copilului, se elaborează obiective de învățare pentru fiecare copil.

Se vor avea în vedere:

DIMENSIUNILE CHEIE ALE INDIVIDULUI

Adaptarea la caracteristicile individuale ale fiecărui copil constituie fundamentul unui proces educațional eficient. Este important să știi cum să reacționezi în fața manifestărilor individuale ale fiecărui copil și să nu le judeci sau să le evaluezi. Invatatoarea va putea înțelege aceste manifestări luând în considerare următoarele dimensiuni:

1. *Cultura și diversitatea familiei*

Cea mai remarcabilă caracteristică fiecărei familii este cultura. Cultura influențează în mare măsură felul în care anumite persoane gândesc, se comportă, își construiesc sisteme de valori. Copiii intră în contact cu cei din jur în maniere conforme culturii familiilor din care provin.

2. *Vârsta*

. Este vital ca invatatorul să înțeleagă dezvoltarea normală a copilului. Spre exemplu, cei mai mulți copii de șase ani se pot concentra mai mult, pot comunica mai mult, pot să se implice mai mult în jocuri să înțeleagă concepte abstracte mult mai bine decât copiii de cinci ani. Vârsta constituie un factor important care trebuie luat în considerare în momentul când alegem activitățile de desfășurat și durata pe care se vor desfășura.

3. *Nivelul de dezvoltare*

Dacă există copii supradezvoltați sau întârziați în clasă, pot fi și diferențe mari. Pentru a complica și mai mult lucrurile, dezvoltarea copilului nu este uniformă: un copil poate face progrese în limbaj și comunicare, dar poate să fie întârziat în abilitățile motorii. De aceea, invatatoarea nu trebuie să ia în considerare doar vârsta, ci și nivelul de dezvoltare a fiecărui copil pentru a dezvolta strategii efective de individualizare.

4. *Personalitatea și temperamentul*

Există mai multe caracteristici ale personalității și temperamentului și între fiecare dintre ele există o linie continuă de-a lungul căreia se află caracteristicile intermediare ale copilului. Această linie continuă are următoarele extremități:

- seriozitate/superficialitate;
- liniștit/vorbăreț;
- energic/calm;
- extrovertit/introvertit;
- ordonat/dezordonat;
- ușuratic/intens;
- riscant/prevăzător;
- curios/indiferent;
- credul/sceptic

Învățătoarele trebuie să fie conștiente de faptul că propria lor personalitate și temperamentul lor se pot lovi de cele ale copiilor. Înțelegând și acceptând aceste diferențe e pot îmbunătăți calitatea vieții copiilor. Pentru a învăța bine unii copii simt nevoia de a vorbi și de a coopera cu alții, în timp ce alții învață mai bine când lucrează individual și în liniște. Cântărind acești factori, învățătoarele se vor asigura că fiecare copil va face alegerile potrivite și nu se izolează de teamă să nu fie respins de ceilalți sau nu stăpânește o anumită deprindere cum trebuie. Poate fi greu de sesizat diferența deoarece „*copiii care nu pot să facă ceva fac să se creadă că nu doresc să facă acel lucru*”(Tobin).

5. *Sexul*

Diferența de sex este atât de evidentă încât uneori este trecută cu vederea în considerare cu dimensiunile individului. Educatorii consideră de obicei că comportamentul datorat diferenței de sex se manifestă în tendința băieților de a prefera jocurile zgomotoase, fizice, dure, iar fetele preferă jocuri sociale bazate pe limbaj. Oferindu-le cât mai multe oportunități de a se juca în modul și cu persoanele cu care se simt confortabil considerând sexul lor, este important de a permite și de a încuraja copiii să participe în cât mai multe activități, să-și extindă punctele de vedere în acest sens

6. *Stilurile de învățare*

Copiii învață în ritmuri diferite. Rapiditatea acumulării informației nu este neapărat legată de gradul de inteligență, deoarece unele persoane care învață mai încet pot înțelege concepte cu mai mare profunzime decât cele care învață mai repede. Unii copii sunt dependenți de alte persoane în cadrul procesului de învățare în timp ce alții preferă să învețe individual. Deseori copilul învață inițial folosindu-se de capacitățile sale senzoriale. Acesta înseamnă că un copil se poate baza mai mult pe memoria sa vizuală pentru a interpreta informația. Alt copil se bazează pe simțul său auditiv, tactil, sau prin intuiție. Ca și personalitatea și temperamentul, stilul de învățare are caracteristici continue pe care pot fi plasați copiii. Sunt foarte importante atunci când un copil este plasat la extrema unei caracteristici. În acest caz, strategiile de învățare trebuie ajustate corespunzător.

7. *Interesele*

Mulți copii arată un interes deosebit în cel puțin unul dintre domenii. Unii sunt fascinați de camioanele mari și mașini, sau dinozauri, sau un anumit sport sau o anumită activitate în școală. Prin utilizarea acestor interese, puteți încorpora activitățile din toate domeniile

programei (matematica, știința, literatura etc.) sau să ajute la remedierea unei slăbiciuni. Unii copii pot să își exprime și să acționeze în sensul interesului lor, atunci când ajung acasă, este deci important de a-i întreba pe părinți despre aceștia, în unele cazuri poți găsi o temă pe marginea interesului pentru copil (sau a mai multor copii).

8. *Punctele tari și nevoile*

Toți copii au puncte tari – lucruri pe care le fac bine, și nevoi – lucruri în care au nevoie să fie ajutați. Uneori punctele tari și nevoile sunt legate indisolubil. Învățătoarele pot apela la punctele tari, care se bazează pe interesele copilului, pentru a-l ajuta să-și depășească punctele slabe.

9. *Conștiința de sine*

Conștiința de sine se referă la modul în care copiii se percep pe ei înșiși, la cât de realiști sunt cu privire la punctele lor tari și la nevoile lor, la felul în care cântăresc capacitatea lor de a duce la bun sfârșit o anumită sarcină. Toți copiii vin la școală având percepții diferite asupra propriei lor persoane. Unii se văd ca fiind foarte capabili, alții se văd incapabili iar cei mai mulți dintre ei se percep ca fiind undeva la mijloc. Prea marea încredere în sine sau supraestimarea propriilor capacități sunt la fel de problematice ca lipsa de încredere în forțele proprii. Învățătoarele îi pot ajuta pe copii să-și formeze o imagine de sine realistă și să identifice căi de rezolvare a problemelor (ceea ce constituie o parte importantă a eficienței proprii) atunci când ei pot să-și dea seama cu acuratețe că o anumită sarcină e prea dificilă pentru ei și că nu o pot realiza singuri, creșterea eficienței poate influența pozitiv imaginea de sine.

Strategiile sunt metode specifice prin care copiii sunt ajutați să îndeplinească anumite obiective. Ele se bazează pe interesele, punctele forte, stilul de învățare și personalitatea fiecărui copil.

Se recomandă să se elaboreze mai multe strategii de atingere a fiecărui scop.

DIFERENȚIEREA ȘI INDIVIDUALIZAREA PROCESULUI FORMATIV ÎN CADRUL JOCURILOR ȘI ACTIVITĂȚILOR DIN ȘCOALA

Diferențierea în educație înseamnă „a organiza interacțiunile și activitățile în așa fel încât fiecare elev să fie constant sau frecvent confruntat cu situațiile didactice cele mai fecunde pentru el”. Într-o asemenea perspectivă trebuie abordată și înțeleasă problematica diferențierii și individualizării educației în grădiniță și școală. Tratarea diferențiată și individualizată trebuie să pornească de la cunoașterea celui educat, ea nu trebuie să fie o acțiune în sine, ci să faciliteze formarea personalității copiilor la standardele maxime permise de particularitățile lor. Învățătoarea, în funcție de particularitățile psiho-individuale ale copiilor cu care lucrează, trebuie să ierarhizeze și coordoneze influențele pozitive care să determine participarea acestora la propria lor formare. Copiii trebuie obișnuiți să se autocunoască, pentru ca într-o ambianță constructivă, modelatoare și automodelatoare să-și formeze conduita și comportamentul.

Scopul principal pe care trebuie să-l urmărească învățătoarea prin cunoașterea psihologică a copiilor cu care lucrează este acela de a descoperi imensul potențial al copilului pentru a-l valorifica în opera de construcție a fiecărei personalități. În același timp, descoperind copilul așa cum este el în realitate, ea va putea stabili, cu ușurință, punți de legătură între copiii din clasă, făurind simultan sintalitatea (personalitatea) clasei respective. Abordând problema cunoașterii personalității copilului de pe o asemenea poziție, învățătoarea va descoperi, în permanență, modalități de transformare a copilului, transformându-se și pe sine, în virtutea bipolarității procesului pedagogic.

La vârstele mici, diferențierea și individualizarea procesului formativ-educativ constituie calea „*de stimulare a dezvoltării individuale și sociale*” ele presupun adaptarea metodelor și procedeele didactice la particularitățile învățării individului și ale grupei de copii, prin stimularea și corelarea relațiilor individuale și încurajarea învățării experiențiale. Condiția necesară diferențierii și individualizării este cunoașterea caracteristicilor individuale ale fiecărui copil, caracteristici care se manifestă ca *particularități ale vârstei* și ca *particularități individuale*. Acestea se referă, în deosebi, la următoarele aspecte: a) dezvoltarea generală a organismului; b) nivelul de dezvoltare a diferitelor procese psihice; c) ritmul de dezvoltare; d) stilul de învățare; e) caracteristici personale (ce țin de personalitate: afectivitate, voință etc); f) experiența personală și amprenta mediului socio-cultural căruia îi aparține. De regulă, pentru învățare, aceste caracteristici individuale se manifestă ca o cerință, în proiectarea și desfășurarea procesului de predare și învățare.

Coordonatele esențiale ale unui program de educație școlară individualizat prin jocurile și activitățile din școală sunt:

- **Planifică și organizează direct și indirect** activități care să corespundă nevoilor de dezvoltare a copiilor. Întrucât predarea și învățarea se fac prin joc, acesta poate fi propus de către învățătoare sau de către copil, în dependență de condițiile de joc pe care i le creează învățătoarea. Jocul liber-creativ este modalitatea cea mai eficientă pentru dezvoltarea personalității copilului.
- **Pune accent pe individualitatea copiilor.** Învățătoarea pornește de la cunoașterea fiecărui copil în parte și se concentrează pe activități în care fiecare copil să fie antrenat, valorizat și evaluat. Deși copiii sunt de vârste apropiate sau de aceeași vârstă, între ei există numeroase diferențe. Aceste diferențe sunt caracteristici care dau identitatea fiecăruia și fac grupul mai bogat. Atunci când copilul are o problemă de dezvoltare sau învățare, aceasta trebuie privită ca o particularitate individuală și ca un prilej de învățare. Cu alte cuvinte, fiecare problemă trebuie văzută ca o situație de învățare.
- **Construind ocazii de joc pentru copii și adaptându-le nevoilor acestora,** învățătoarea reușește să individualizeze procesul învățării chiar și acolo unde există dificultăți. Copilul își va alege liber jocul dorit, iar rolul învățătoarei este de a amenaja eficient mediul.
- **Folosește metode de predare și învățare individualizate și în perechi sau în grupuri mici** pentru a stimula atât dezvoltarea personalității copilului, pe ansamblu, cât și particularitățile fiecăruia.
- **Reevaluează rolul jocului în învățare și dezvoltare.** Jocul este activitatea preferată a copilului și, deci, este de dorit ca jocul liber să fie folosit de către învățătoare pentru a se asigura că cei ce îl practică își dezvoltă abilitățile necesare. Pentru aceasta este necesar ca învățătoarea să se joace și să comunice cu copilul.
- **Apar roluri noi pentru învățătoare.** Învățătoarea nu trebuie doar să predea, adică să informeze și să formeze, ci ea trebuie să observe cu atenție evoluțiile copilului, schimbările sau semnalele de alarmă, să noteze, să participe alături de copil, să comunice cu acesta și cu părinții, să continue să se informeze cu noutățile din domeniul educației școlare.
- **Se bazează pe cunoașterea fiecărui copil în parte și pe caracteristicile grupului de copii.** Învățătoarea are nevoie de timp și de interacțiuni multiple cu copiii atât în grup, cât și în particular, cu fiecare, pentru a putea identifica trăsăturile particulare ale fiecăruia și aspectele în care ar avea nevoie de sprijin.
- **Activitatea cu clasa întreagă este importantă.** Totodată, învățătoarea să nu uite că acest tip de activitate este doar una dintre coordonatele activității sale. La fel de important este lucrul cu

fiecare copil , dar și activitățile în perechi sau grupuri mici. Individualizarea se referă la atenția acordată fiecărui copil în particular, atenția acordată fiecăruia în activitățile desfășurate.

- ***Amenajarea spațiului educativ este fundamentală în activitățile cu copiii școlari.*** Este vorba de arii de stimulare/ centre de activitate care cuprind materialele și jucăriile. Denumirea spațiului, amenajarea acestuia cu jucării confecționate chiar de copii, îi face pe aceștia să se simtă importanți și le dă sentimentul de apartenență la un grup în care contează ceea ce fac ei.
- ***Activitatea cu fiecare dintre copii este individualizată în funcție de nevoile și individualitatea fiecăruia.*** Copilul trebuie lăsat să experimenteze el singur și liber și pentru aceasta să fie încurajat în acțiunile lui, chiar dacă acestea sunt mai simple decât ale celorlalți copii. El trebuie încurajat pentru ceea ce face, iar eforturile lui trebuie recunoscute.
- ***Activitatea în grupuri mici poate fi spontană sau organizată de învățătoare.*** Grupurile spontane se formează pe baza intereselor momentane de joc, în timp ce învățătoarea poate organiza și ea microgrupuri, astfel încât să stimuleze participarea, cooperarea. Grupurile nu sunt permanente și pot fi formate în funcție de diferite criterii, iar utilitatea lor derivă tocmai din aceea, că sunt foarte flexibile, facilitând învățarea socială.
- ***Variatatea și flexibilitatea materialelor didactice*** constituie o tehnică eficientă de individualizare. Folosind materiale adaptate și schimbându-le periodic, învățătoarea realizează o permanentă ajustare a mijloacelor de învățământ la nevoile de învățare ale copiilor. În acest sens, trebuie ca procesul de amenajare a spațiului să fie flexibil. Rolul învățătoarei este de a atrage copiii în acele arii în care jocul lor este cel mai productiv pentru dezvoltarea personalității lor.
- ***Evaluarea permanentă a programului de individualizare*** este posibilă având în vedere că fiecare învățare trece prin etapele de demonstrare, aplicare și conexiune inversă. Acest lucru înseamnă că, punând copilul să experimenteze, el va avea modelul demonstrației de la învățătoare sau de la alți copii sau chiar de la sine, prin încercări sau erori.
- ***Atitudinea flexibilă din partea învățătoarei,*** premisă în individualizare. Nu înseamnă că învățătoarea trebuie să se ocupe, în permanență, de fiecare copil în parte, deoarece nu toți copiii au nevoie de învățătoare în același timp, iar pe de altă parte, unii copii au mai multă nevoie de intervenția învățătoarei și alții, mai puțină. Alegerea momentului în care se realizează activitatea personalizată depinde de particularitățile copiilor și de ritmul lor de dezvoltare.
- ***Parteneriatul educativ*** este o coordonată importantă a programului de individualizare, fiindcă învățătoarea nu poate realiza numai activități personalizate. Întrucât face apel la lucrul în grup și participă direct în jocul copiilor, învățătoarea devine un partener direct al jocului copiilor. De asemenea parteneriatul cu familia este foarte important în procesul de cunoaștere a copilului, deoarece părinții pot furniza informații importante despre copil. În același timp, alți specialiști implicați în educația școlară, au rol de parteneri, cum ar fi: medicul, psihologul, consilierul ș.a.
- ***Programul de individualizare facilitează construirea la copil a unei imagini pozitive despre sine*** și realizarea aspectului de sine. Acest lucru este posibil prin valorizarea școlarului, prin acordarea atenției de către învățătoare și prin atitudinea pozitivă a acesteia față de realizările copilului. În general, dovada de încredere și valorizare chiar și atunci când copilul greșește, îl va face pe acesta să reușească mai ușor a doua oară.

În concluzie diferențierea și individualizarea procesului formativ-educativ din școala presupune o revalorizare profesională și o responsabilitate deosebită a învățătoarei. Rolurile ei se perfecționează, se îmbogățesc și se multiplică. În acest context, învățătoarei îi revin următoarele sarcini: să cunoască bine copiii și clasa, în ansamblu; să coreleze programa școlară cu particularitățile clasei și cu cele ale fiecărui copil; să analizeze și să folosească resursele

disponibile și să caute noi resurse; să stabilească obiectivele de dezvoltare ale clasei și ale fiecărui copil în parte; să amenajeze spațiul educativ și să-l schimbe în funcție de evoluția programului pe care și l-a propus; să promoveze un parteneriat de decizie cu copiii și ceilalți factori implicați; să promoveze un climat pozitiv și relaxat în activitatea cu copiii; să comunice efectiv și eficient cu toți partenerii(copii, colegi, părinți) etc.

Desfășurând un program de educație individualizat, învățatoarea se ocupă nu numai de planificarea unor activități cu clasa întreagă, care să ducă la obținerea de către copil a unor informații și la formarea unor priceperi și deprinderi, ci și de stimularea și crearea condițiilor de joc și învățare, care să favorizeze educația și dezvoltarea. În acest fel, urmărește formarea la copii a competențelor psihosociale de bază, a capacităților generale și particulare de învățare și integrare socială.

De reținut

Diferențierea activității desemnează adaptarea activității de învățare (sub raportul conținutului, al formelor de organizare și al metodologiei didactice) la particularitățile copiilor (capacitate de învățare, motivație), la tipurile de individualități.

Individualizarea învățării semnifică adaptarea activității didactice la particularitățile individuale ale copilului. Individualizarea învățării nu este identică cu învățarea individuală (fiecare copil învață izolat de ceilalți).

Tema 17- Personalierea conținuturilor în preșcolaritate. Personalizarea obiectivelor educaționale. Personalizarea conținuturilor, a metodologiei de predare/ învățare/ evaluare

Text: Curriculumul diferentiat și personalizat presupune:

- trecerea de la o școală pentru toți la o școală pentru fiecare;
- diferențierea experimentului de învățare se face de către profesori în conținut, metode de predare-învățate, mediu psihologic;
- diferențierea se exprimă la nivelul elevului prin: extensiunea cunoștințelor, profunzimea înțelegerii, ritmul și stilul de învățare (creativ, reproductiv, investigat);
- la nivelul liceului; organizarea diferentiată a conținutului apare chiar în plan de învățare în funcție de profilul liceului.

Managementul curriculum-ului diferentiat și personalizat

Realizarea unui proiect de diferențiere a experiențelor de învățare a elevilor conform nivelului aptitudinal presupune:

1. Viziunea
2. Inițializarea
 - 2.1 Conceptualizarea
 - 2.2 Expertizarea
 - 2.3 Climatizare
3. Planificarea
4. Aplicarea-Implementarea
 - 4.1 Pregătirea implementării
 - 4.2 Desfășurarea efectivă a programului

4.3 Observarea elevilor si a cadrelor didactice

4.4 Evaluarea

Unele recomandari privind personalizarea conținuturilor, a programului educativ (C. Cretu, 1997):

1. Pentru copiii elevii care citesc mult si repede:

- o individualizarea programului de lectura prin diagnosticarea nivelului de lectura si prin recomandarea materialului corespunzator;
- o formarea unui grup omogen de elevi pentru discutii si comentarii pe baza materialelor citite (propunem ca aplicatie un optional „*Calatorie intr-o lume fermecata*”, cu accent pe identificarea si valorificarea modelelor si valorilor comportamentale din lecturile realizate);
- o dezvoltarea spiritului critic fata de text;
- o focalizarea instructiei pe analiza si interpretarea textului citit.

2. Pentru cei care folosesc un vocabular bogat:

- o introducerea in studiul limbilor straine
 - o exercitii cu accent pe construirea vocabularului
- dezvoltarea abilitatii de relationare a cuvintelor

3. Pentru cei ce memoreaza bine cele citite si rostite:

- o solicitarea de a prezenta clasei ideile subiectului in discutie
- o pregatirea unei scenete, a unui dialog

4. Pentru cei ce pun intrebari manifestandu-si curiozitatea:

- o accent pe intelegerea metodelor de investigatie stiintifica;
- o dezvoltarea spiritului de observatie,

5. Pentru cei ce lucreaza independent si au multa initiativa:

- o accent pe proiecte de munca independenta;
- o formarea deprinderilor de organizare a studiului

6. Pentru cei ce se concentreaza perioade lungi de timp:

- o incredintarea unor sarcini ce necesita timp;

7. Pentru cei ce elaboreaza idei complexe:

- o introducerea in subiecte complexe de lectura sau de discutie;
- o antrenarea gandirii critice;

8. Pentru cei ce demonstreaza o buna judecata:

- o antrenarea in exercitii de argumentare si contraargumentare(logica);

9. Pentru cei ce emit idei originale si ajung la rezultate neobisnuite (creativi):

o exercitii de antrenament creativ (stimularea fluiditatii, flexibilitatii, originalitatii), ce pot fi adaptate si integrate in structura oricarei lectii, fie cu rol introductiv, fie de consolidare a cunostintelor si deprinderilor formate;

- o activitati de evaluare si dezvoltare a rezultatelor obtinute.

Strategia de personalizare a conținuturilor are in vedere si cealalta categorie de copii/ elevi, care, din diverse cauze – analizate intr-un paragraf anterior – intampina dificultati in insusirea cunostintelor si in formarea priceperilor si deprinderilor. In situatia in care dificultatile tin de natura pedagogica a organizarii si desfasurarii procesului instructiv – educativ, se impune regandirea acestuia si adaptarea metodologiei si mijloacelor de instruire si formare la particularitatile elevilor respectivi. Acest aspect va trebui avut in vedere atat in **stabilirea obiectivelor operationale** ale fiecarei activitati cat si in **selectarea continuturilor, impunerea**

ritmului de invatare, adaptarea sarcinilor si proiectarea modalitatilor de evaluare.

Deosebim astfel cateva categorii de elevi pentru care va trebui sa proiectam activitati compensative, de sprijin, consolidare si stimulare motivationala:

1. Pentru cei care intampina dificultati de pronuntie a unor sunete sau de legare a acestora (dislalie, balbutism):

- o exercitii si jocuri de pronuntie repetata a unor cuvinte ce contin sunetul (sunetele) respectiv(e);
- o antrenarea in exercitii de comunicare in cadrul lectiilor;
- o consultarea unui logoped si programarea unor sedinte specifice pentru corectarea vorbirii.

2. Pentru cei care intampina dificultati in redarea semnelor grafice (disgrafie):

- o corectarea frecventa a temelor;
- o intocmirea unor fise de urmarire a greselilor in invatarea scrierii;
- o efectuarea unor exercitii complementare de sprijin pentru perceptia elementelor grafice si redarea acestora (desen, modelaj etc).

2. Pentru cei care decodifica greu mesajele informationale:

- o reluarea informatiei in termeni accesibili, cu voce scazuta, in timp ce elevii lucreaza independent;
- o proiectarea unor fise cu exercitii de recuperare a lacunelor;
- o explicarea detaliata a temelor pentru acasa.

4. Pentru cei cu ritm lent in activitate:

- o exercitii de accelerare treptata a vitezei de lucru (scriere, rezolvarea sarcinilor);
- o integrarea in grupe eterogene cu tema comuna de rezolvat.

5. Pentru cei cu probleme de comportament si integrare sociala:

- o extinderea sferei de cunoastere a cauzelor comportamentului in familie, cercul de prieteni;
- o intocmirea unui program individualizat de asistenta psihopedagogica;
- o solicitarea sprijinului consilierului scolar si familiei.

De reținut

Strategia de personalizare a conținuturilor are in vedere categoria de copii/ elevi, care, din diverse cauze – analizate intr-un paragraf anterior – intampina dificultati in insusirea cunostintelor si in formarea priceperilor si deprinderilor. In situatia in care dificultatile tin de natura pedagogica a organizarii si desfasurarii procesului instructiv – educativ, se impune regandirea acestuia si adaptarea metodologiei si mijloacelor de instruire si formare la particularitatile elevilor respectivi.

Tema 18- Strategii de evaluare a curriculumului. Concept de evaluare. Evaluarea documentelor de Stat. Metodologia și criteriile evaluării unui curriculum

Text: *Evaluarea curriculum-ului*

Stabilirea criteriilor si procedurilor de evaluare

In evaluarea curriculum-ului se utilizeaza ca si criterii obiectivele educationale propuse, care vor fi aduse si la cunostinta copiilor. In eventualitatea in care se utilizeaza si alte criterii, de asemenea, acestea vor fi anuntate cu claritate, la inceputul activitatilor.

In ceea ce priveste procedurile de evaluare, ele vor fi gandite functie de obiectivele urmarite si de continuturi, asigurandu-se imbinarea optima a acestor proceduri.

Realizarea evaluarii

Demersurile de evaluare pot viza:

+obtinerea de informatii despre curriculum in ansamblu, despre pertinenta, calitatea si eficienta lui

+obtinerea de informatii despre copii/ elevi/ studenti (volumul cunostintelor dobandite, al capacitatilor si competentelor formate)

+obtinerea de informatii despre prestatia didactica a profesorului, in conditiile valorificarii anumitor resurse ale instruirii.

Reglarea/ Ameliorarea procesului curricular

Evaluarea se desfasoara in beneficiul tuturor partenerilor implicati in procesul curricular, sprijinindu-le actiunile, este formativa si sprijina autoevaluarea realizata de elevi. Este vazuta ca un parteneriat, iar in urma evaluarilor realizate, functie de rezultatele si informatiile obtinute, daca este cazul, se vor elabora strategii corective, pentru depasirea anumitor greseli si strategii ameliorative.

In materie de curriculum, responsabilitatile se distribuie intre patru niveluri ale sistemului educational:

+la nivel national, guvernamental (Ministerul Educatiei si institutiile de cercetare subordonate)

+in teritoriu, respectiv la inspectoratele scolare judetene

+la nivelul unitatilor scolare (scoli)

+in sala de clasa.

Elaborarea curriculum-ului este o functie integrata a tuturor actorilor sistemului educational; sunt de dorit relatii de cooperare si parteneriat; fiecare nivel asuma proiectul propriu:

Responsabilitati la nivel guvernamental/ national:

+Elaboreaza structura legislativa, regulamentele si recomandarile curriculare, cadrul general de curriculum, incluzand obiectivele si standardele generale, precum si cerintele de certificare a studiilor.

+Produce instrumentele de evaluare la nivelul sistemului educational.

+Ofera suporturile de curriculum necesare inspectoratelor scolare judetene si retelelor scolare ale acestora.

+Aloca resursele necesare catre inspectoratele scolare judetene.

+Evalueaza realizarea curriculum-ului la nivel de sistem si pe componente ale acestuia.

Responsabilitati la nivel teritorial – zonal/ judetean:

+Dezvolta politici de implementare a curriculum-ului. Ofera resursele si suportul financiar necesare pentru realizarea curriculum-ului.

+Asigura calitatea programelor la toate nivelele de scolarizare.

+Elaboreaza si disemineaza material instructional, recomandari si ghiduri de implementare curriculara.

+Evalueaza realizarea programelor.

+Ofera consultanta si programe de formare continua a cadrelor didactice.

Responsabilitati la nivelul scolii:

- +Asuma o strategie de aplicare a curriculum-ului, potrivit cu politicile prefigurate la nivelele anterioare.
- +Dezvolta programele proprii de studiu.
- +Determina tipurile de curriculum si extensiunile acestora.
- +Coordoneaza programele de dezvoltare curriculara.
- +Realizeaza formarea continua a profesorilor proprii.
- +Evalueaza realizarea curriculum-ului pe discipline scolare si clase de elevi etc.

Responsabilitati la nivelul clasei, respectiv al profesorului:

- Identifica nevoile subiectilor educatiei.
- Realizeaza urmatoarele actiuni, in scopul proiectarii activitatii didactice la nivel micro: Lectura personalizata a programei si a manualelor scolare; Elaborarea planificarii calendaristice (orientative), pe termen mediu ;Efectuarea proiectarii secventiale, pe termen scurt (a unitatilor de invatare si a lectiilor/ activitatilor didactice).
- Imbogateste curriculum-ul diferitelor discipline.
- Asigura individualizarea curriculum-ului, elaboreaza planuri individuale de educatie.
- Realizeaza diferentierea curriculara.
- Evalueaza rezultatele elevilor si ii sprijina in procesul de invatare.

PRINCIPII CARE SE REFERĂ LA ACTIVITATEA DE PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

- ◆Cadrele didactice trebuie să propună situații de învățare diverse și eficiente care să permită atingerea obiectivelor instructiv - educative urmărite.
- ◆Activitatea de predare-învățare-evaluare trebuie să stimuleze și să susțină motivația elevilor pentru învățarea continuă, permanentă.
- ◆ Cadrele didactice trebuie să descopere și să dezvolte aptitudinile elevilor, să răspundă intereselor și nevoilor educaționale ale acestora.
- ◆ Activitatea de predare presupune nu numai transmiterea de cunoștințe, ci și formarea de competențe, comportamente, atitudini și conduite.
- ◆ Activitatea de predare trebuie să dea posibilitatea elevilor să realizeze transferul de cunoștințe și de competențe, în maniera intradisciplinară, cât și interdisciplinară.
- ◆ Activitatea de predare –învățare trebuie să se deruleze în contexte educaționale care să realizeze, cât mai strâns, legătura dintre activitatea instructiv- educativă din școală și din viața cotidiană.

Evaluarea reprezintă o componentă a procesului instructiv-educativ desfășurat în IET. Evaluarea copiilor se realizează pe tot parcursul anului și are rolul de a spori potențialul intelectual al copilului și de a înlătura lacunele depistate.

În IET, cadrul didactic utilizează trei tipuri de evaluări: *inițială/predictivă, continuă/ formativă, finală/ sumativă.*

Evaluarea inițială/ predictivă constituie o condiție hotărâtoare pentru reușita activității de învățare, fiind menită să ofere posibilitatea de a cunoaște potențialul de învățare al copiilor la începutul anului, de a ști care sunt premisele de la care pornim să proiectăm activitățile de învățare. Cadrele didactice vor observa copiii în timpul diferitelor momente ale programului zilnic și vor dialoga atât cu părinții, cât și cu copiii în vederea obținerii unor informații cât mai

relevante despre nivelul de dezvoltare al acestora, care ulterior, îi vor ajuta la planificare. Ea se realizează la fiecare început de an școlar, primele două săptămâni.

Evaluarea continuă/ formativă se realizează permanent de către cadrul didactic prin observarea comportamentelor, a reacțiilor copiilor în diverse situații - spontane și/ sau solicitate, prin discuții individuale, analiza produselor activității copilului – desene, postere, evoluări artistice, etc.

Evaluarea finală/ sumativă reflectă global progresele în dezvoltarea și învățarea copilului și se face la sfârșit de an și la sfârșitul perioadei. Aprecierea progresului se face în comparație cu achizițiile înregistrate anterior (la evaluarea inițială). Aceasta va avea în vedere stabilirea pașilor care urmează să fie întreprinși în următorul an.

Pentru monitorizarea dezvoltării copiilor de vârstă timpurie și preșcolară sunt utilizate *Instrumente de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza SÎDC*. Această monitorizare este realizată pe trei perioade de vârstă (1,5-3 ani, 3-5 ani și 5-7 ani), efectuându-se două evaluări pe parcursul acestora: evaluarea inițială și sumativă.

La începutul fiecărei perioade de vârstă pe durata 15 septembrie – 15 octombrie se efectuează evaluarea inițială a copiilor cu scopul de a constata nivelul de performanță a fiecărui preșcolar pe cele 4 domenii de dezvoltare. Rezultatele copiilor sunt înregistrate în Fișa individuală și ele permit proiectarea activității viitoare cu scopul obținerii unor progrese mai mari.

La finele perioadei de vârstă (15 aprilie – 15 mai) se va realiza evaluarea sumativă, care furnizează informații despre schimbările survenite în procesul dezvoltării personalității fiecărui copil. Aceste rezultate permit, totodată, efectuarea unei comparații între achizițiile atinse la sfârșitul perioadei de vârstă și nivelul inițial de dezvoltare.

Pe parcursul perioadei de monitorizare, în scopul observării reacțiilor și comportamentelor copiilor în diverse situații, spontane sau create, se va realiza de cadru didactic evaluări formative. În cadrul fiecărei perioade, rezultatele evaluării preșcolarilor vor fi consemnate în fișe individuale prin aplicarea unei scale din 3 nivele: Realizat, În curs de realizare, Nerealizat.

Pentru grupa pregătitoare, conform metodologiei de înmatriculare a copilului în clasa I, preșcolarii mari sunt evaluați în baza Instrumentului de monitorizare a pregătirii copilului pentru școală. Evaluarea inițială se realizează în perioada 15 septembrie – 15 octombrie, iar cea sumativă va fi realizată în luna aprilie. Luna mai va servi drept perioadă de recuperare și va permite atingerea performanțelor dorite de copiii prin înlăturarea lacunelor observate.

În cazul copiilor noi-veniți în grupă, după perioada de adaptare (2-3 săptămâni) se va recurge la procesul de evaluare după metodologia descrisă. În cazul observării unor comportamente nespecifice vârstei cu manifestarea unor semne de risc pentru dezvoltarea copilului, vor fi anunțați părinții și se vor aplica prevederile „Metodologiei de evaluare a dezvoltării copilului”.

Reglarea/ Ameliorarea procesului curricular

Evaluarea se desfășoară în beneficiul tuturor partenerilor implicați în procesul curricular, sprijinindu-le acțiunile, este formativă și sprijină autoevaluarea realizată de elevi. Este văzută ca un parteneriat, iar în urma evaluărilor realizate, funcție de rezultatele și informațiile obținute, dacă este cazul, se vor elabora *strategii corective*, pentru depășirea anumitor greseli și *strategii ameliorative*.

În materie de curriculum, responsabilitățile se distribuie între patru niveluri ale sistemului educațional:

- la nivel național, guvernamental (Ministerul Educației și instituțiile de cercetare subordonate)
- în teritoriu, respectiv la inspectoratele școlare județene

- **la nivelul unitatilor scolare (scoli)**

- **in sala de clasa.**

Elaborarea curriculum-ului este o functie integrata a tuturor actorilor sistemului educational; sunt de dorit relatii de cooperare si parteneriat; fiecare nivel asuma proiectul propriu:

- Responsabilitati la nivel guvernamental/ national:
 - Elaboreaza structura legislativa, regulamentele si recomandarile curriculare, cadrul general de curriculum, incluzand obiectivele si standardele generale, precum si cerintele de certificare a studiilor.
 - Produce instrumentele de evaluare la nivelul sistemului educational.
 - Oferă suporturile de curriculum necesare inspectoratelor scolare judetene si retelelor scolare ale acestora.
 - Aloca resursele necesare catre inspectoratele scolare judetene.
 - Evalueaza realizarea curriculum-ului la nivel de sistem si pe componente ale acestuia.
- Responsabilitati la nivel teritorial - zonal/ judetean:
 - **Dezvolta politici de implementare a curriculum-ului.**
 - Oferă resursele si suportul financiar necesare pentru realizarea curriculum-ului.
 - Asigura calitatea programelor la toate nivelele de scolarizare.
 - Elaboreaza si disemineaza material instructiional, recomandari si ghiduri de implementare curriculara.
 - Evalueaza realizarea programelor.
 - Oferă consultanta si programe de formare continua a cadrelor didactice.
- Responsabilitati la nivelul scolii:
 - **Asuma o strategie de aplicare a curriculum-ului, potrivit cu politicile prefigurate la nivelele anterioare.**
 - Dezvolta programele proprii de studiu.
 - Determina tipurile de curriculum si extensiunile acestora.
 - Coordoneaza programele de dezvoltare curriculara.
 - Realizeaza formarea continua a profesorilor proprii.
 - Evalueaza realizarea curriculum-ului pe discipline scolare si clase de elevi etc.
- Responsabilitati la nivelul clasei, respectiv al profesorului:
 - Identifica nevoile subiectilor educatiei.
 - Realizeaza urmatoarele actiuni, in scopul proiectarii activitatii didactice la nivel micro:
 - Lectura personalizata a programei si a manualelor scolare
 - Elaborarea planificarii calendaristice (orientative), pe termen mediu
 - Efectuarea proiectarii secventiale, pe termen scurt (a unitatilor de invatare si a lectiilor/ activitatilor didactice).
 - Imbogateste curriculum-ul diferitelor discipline.
 - Asigura individualizarea curriculum-ului, elaboreaza planuri individuale de educatie.
 - Realizeaza diferentierea curriculara.
 - Evalueaza rezultatele elevilor si ii sprijina in procesul de invatare.

De reținut

Pentru a realiza modernizarea curricula și standardelor educaționale din învățământ , în anul

2009 în Republica Moldova a demarat proiectul „Evaluarea curriculumului școlar și modernizarea standardelor educaționale pentru învățământul general” propus de Ministerul Educației și susținut financiar de UNICEF Moldova.

Această acțiune reprezintă o activitate managerială de evaluare-analiză-apreciere-măsurare a calității documentului elaborat, prin raportarea acestuia la un ansamblu de criterii și indicatori specifici domeniului, în vederea folosirii datelor obținute pentru elaborarea unei aprecieri finale și a luării unei decizii optime în acest sens.

BIBLIOGRAFIE

1. Bucun, N., Pogolșa, L., Guțu, V., ș.a., Modernizarea și implementarea curriculumului școlar din perspective școlii prietenoase copilului, în Materialele conferinței Teoria și educației: Inovație și modernizare, Chișinău, 2005
2. Cartea albă a Reformei învățământului din România , M.I., București, CCD Deva, Proiectarea curriculară – suport de curs; 1995,
3. Ciolan, L., Învățarea integrată, Editura Polirom, Iași, 2008,
2. Crișan, Al. (coord.), Curriculum școlar. Ghid metodologic, București, M.E.I.-I.S.E., 1996;
4. Crișan, Al., Dezvoltarea curricular-strategie și metodă, Revista de pedagogie, nr. 3-4, 1994,
3. Cucoș, C., Pedagogie, Polirom, Iași; 2002,
4. Ionescu, M.; Radu, I., Didactică modernă, Editura Dacia, Cluj-Napoca; 1995,
5. Manolescu, M., Potolea, D., Teoria curriculumului, MEN. 2006,

5. CNC-Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare , Cluj, 2006
6. Crețu, C., Curriculum diferențiat și personalizat, Ed.Universitatii AL.I.Cuza, 2000,
7. Cucuș, C., Pedagogie, Polirom, Iași 1999
8. Guțu, Vl., Dezvoltarea și implementarea curriculumului în învățământul gimnazial- cadru conceptual, Chișinău, Litera, 2000,
9. Guțu, Vl., Cadrul de referință a Curriculumului Național, Chișinău, Știința, 2007,
10. Guțu, Vl., Pedagogie, USM Chișinău, 2013,
11. Dewey, J., The child and the curriculum, University of Chicago Press, Chicago, (1902)
12. Ionescu, M., Radu, I., Didactica modernă, Dacia, Cluj – Napoca, 1995;
13. Ionescu, M., Instrucție și educație. Paradigme, strategii, orientări, modele, Garamond, Cluj-Napoca, (2003),
14. Ionescu, M.; Chiș, V. (coord.), Pedagogie. Suporturi pentru formarea profesorilor, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001),
15. Ionescu, M.; Radu, I. (coord.), Didactica modernă, ediția a II-a, revizuită, Editura Dacia, Cluj-Napoca, (2001),
16. Ionescu, M., Demersuri creative în predare și învățare, Ed.Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000,
17. Negreț- Dobridor, I., Teoria general a curriculumului educațional, Iași, Polirom, 2008,
18. Pogolșa, L., Teoria și praxiologia managementului curriculumului, Chișinău, Liceum, 2013,
19. J. & Bondi J.C. , Curriculum Development. A Guide to Practice, 2nd edition, Bell and Howell Company, Columbus, (1984)
20. Kovacs, M. , Curriculum la decizia școlii în mediul incluziv, E.D.P. R.A. , București 2007.
21. M.E.N., Comisia Națională de Reformă a Planurilor de Învățământ , Plan cadru pentru Învățământul Preuniversitar, București, (1998).
22. Stanciu, M., Reforma conținuturilor curriculare, Polirom Iași, 2001,
23. Tiron, E., Pedagogie,curs pentru studenți-în format electronic, 2005,
24. Tiron, E., Pedagogie-curs, 2005,
25. Ungureanu, D., Educație și curriculum, Editura Eurostampa, Timișoara, 1999
26. Văideanu, G., Educația la frontiera dintre milenii, Editura Politică, BucureștiWiles, 1988